چیمەن وچیا

دیوانی شێعری

سه یید عه بدولقادر سه یادەت

موته خه لیس به سه یید

فارسی ـ کوردی

۱۴۰/ ۵۰۵

بسم الله الرحمن الرحیم

۱۸۰ الرحیمی

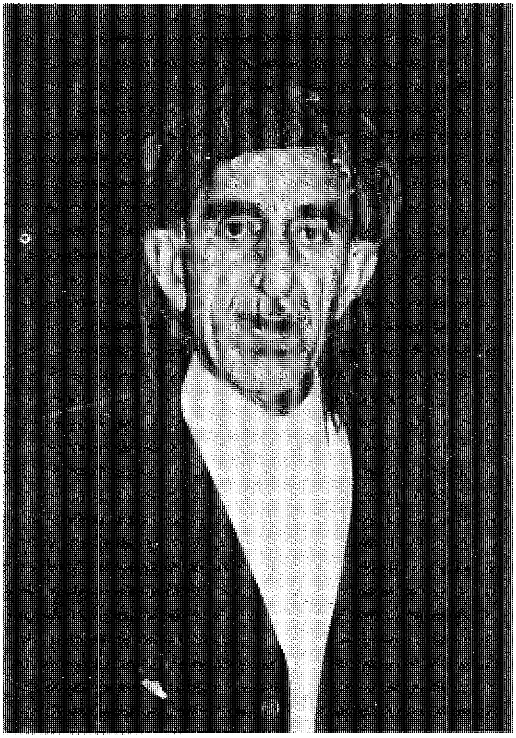

قەت نەبوو شێعر و ئەدەب بە دەردێکی دڵ دەرمان بکا

خەزنە خۆ ویرانە کەی خۆی ئاوەدان ناکاتەوە

سەید

شمارە ثبت ۱۱۹۰۲
تاریخ ثبت ۹۰/۱۲/۲
PIR ۳۲۵۶
۷۴۳۱۲

ناوی کتێب: چیمەن و چیا
شاعیر: سەید عەبدولقادر سەیادەت
بڵاوکەرەوە: ناوەندی بڵاوکردنەوەی فەرهەنگ و ئەدەبی کوردی
« ئینتشاراتی سەلاحەدینی ئەییووبی »
تیراژ: ۲۰۰۰
چاپی یەکەم: ساڵی ۱۳۷۶ی هەتاوی

پێرست

تاریفی پێغەمبەر ١
ئیسلام ٢
جێژنی مەولوود ٣
روو لە خودا کە ٤
تیکراری نوور ٥
پاڕانەوە ٦
بە یادی وڵات ٨
ئاوایی تورجان ٨
ئاوایی قاقڵاوا ١١
خانەقای زەنبیل ١١
ئاوایی جەمیان ١٢
تەیارە شکاو ١٦
عەسای پیری ١٩
پەروانە ٢٠
من و بەهار ٢١
کوێستان ٢٣
گوڵی ئاوات ٢٤
گڕوگاڵ ٢٦
بەهار ٢٧
قەسیدەی بەهار ٣٠
چوونەوەی دێ ٣٢
چۆڵەچرا ٣٤
پووڵ و پارە ٣٥
پاییز ٣٨
پەرچەم ٣٩
تاڵ و شیرین ٤٠
بۆ خاڵەمین ٤١

بۆ کاک سەیید کامیلی ئیمامی ٤٢
جوابی ئاوات بۆ سەیید ٤٣
لە جوابی حاجی سەیید موحەممەدی نوورانی غالیب ٤٤
شێعری حاجی سەیید موحەممەدی نوورانی غالیب (بو سەیید) ٤٥
بۆ غالیب و ئاوات ٤٦
بۆ مامۆستا سەیید کامیلی ئیمامی ٤٧
بۆ چلەی ئاوات ٤٨
عیشقی وەتەن ٤٩
شینی هەژار ٥٠
فرمێسکی رژاو ٥١
بۆ نەخۆشی حەقیقی ٥٢
سەمەرقەند ٥٣
بۆ مامۆستا حەقیقی ٥٤
جوابی حەقیقی بۆ سەیید ٥٥
بۆ حەقیقی ٥٦
جوابی حەقیقی ٥٧
دووبارە لە جوابی حەقیقی دا ٥٨
یاری خەمخۆر ٦٠
زستانی خەم ٦١
یادێک لە تەهای دوور وڵات ٦٢
یادێک لە هێمن ٦٣
لە سەر گڵکۆی هێمن ٦٤
لە جوابی راوچی دا ٦٦
بۆ کاک موحەممەدی قزلجی ٦٧
بو کاک جەعفەری قزڵجی ٦٨
بۆ کورە دوور وڵاتەکەم تەها (تاقانە) ٦٩
بۆ برایانی دێهاتی(ئاموژگاری) ٧١
دووبەیتی ٧١
شنەی بای شنۆ ٧٢
بەهار لە بەهمەن دا ٧٣

بەهمەن بەهاری ئازادی ٧٥
هەڵەبجە ٧٧
زەنجیر ٧٩
تەناف ٨٠
جامی جەم ٨١
بەشە گۆشت ٨٢
ئەم دنیا حیزە ٨٣
لە تاو بێ نانی ٨٣
شاری شنۆ ٨٤
کەوی ماڵی ٨٥
زمانی یەکگرتوو ٨٦
بەیبوونی خەت خەتی ٨٧
داری تەقڵە ٨٨
لە زمان سروەوە ٨٩
ڕێبازی ئەوین ٩٠
خەوێکی خۆش ٩١
کەوی کوڵاو ٩٣
دۆستی کۆن وئاشنای تازە ٩٤
منداڵی ناعاملاو ٩٥
ماتەم ٩٦
کوڕبۆ تەنگانان ٩٧
سەفەر بە خێر ٩٨
ئەهلی شاری ٩٩
تەم ١٠٠
چەقەساو ١٠١
برینداره دڵم ١٠٢
زمانی مادەری ١٠٣
سەرمەستی ئەوین ١٠٤
دەنگی مامڵێ ١٠٥
تەرجەمەی شێعرێک لە مەستوورە ١٠٦

چیمەن و نەسیم ١٠٧
دەنگی دوور ١٠٨
ریسوا ١١٠
گوڵی مەحبووبی شەو ١١١
شەمعی مەزار ١١٢
تۆبە ١١٣
ئاورگە ١١٤
هەوای بەهار ١١٥
هەوری رەحمەت ١١٦
کیژی دێهاتی ١١٧
تیر و کەوان ١١٨
پەروانە ١١٩
کازیوە ١٢٠
پەیک ١٢١
لە جوابی کەماڵدا ١٢٢
دەهۆی دوژمن ١٢٣
بەهار ١٢٤
دووبەیتی (بۆ حافزی مەهابادی) ١٢٥
تەخمیسی مەلا غەفوور ١٢٥
لە جوابی دەردە..... .... ١٢٦
دوو بەیتی ١٢٦
تاک بەیتی ١٢٩
ئەسیر ١٣٣
جەفای زەمانە ١٣٥
دەعوەت ١٣٦
عیرفانی وەفایی ١٣٧
بۆ ئازادی خۆشەویستم ١٤٠
بۆ حاجی سەید جەمیل هاشمی ١٤١
جەفای زەمانە ١٤٢
پاوە ١٤٣

اشعار فارسی سید:

توحید ۱۴۷
عید قربان ۱۴۸
اتحاد ۱۵۰
شوخی با یک همکار ثبتی ۱۵۱
تهران سال ۳۲ .... ۱۵۳
چادر عفت ۱۵۴
نان و آب ۱۵۵
برق ۱۵۶
دانشگاه آزاد اسلامی مهاباد ۱۵۸
دانشگاه پیام نور مهاباد ۱۵۹
در عزای هیمن ۱۶۰
بیاد هیمن خرداد ۶۷ .... ۱۶۱
حلبچه ۱۶۲
صله ۱۶۳
گربه عابد نماز کرد ۱۶۴
فتنه ۱۶۵
عید در بهاران ۱۶۶
نوروز در بهمن ۱۶۷
عید ۱۶۸
اجل - گل قهری - گل محبوب شب ۱۶۹
گذشت عمر ۱۷۰
دیدار عید ح - ب ۱۷۱
هم نفس ۱۷۲
شرار ۱۷۳
سودای وصال ۱۷۴
قلب ثریا ۱۷۵
حاصل عمر ۱۷۶
حدیث دل ۱۷۷

دام و دانه ۱۷۸
بیگانه ۱۷۹
شمع انجمن ۱۸۰
بت در خانقاه ۱۸۱
قصه مریم ۱۸۲
خط باطل ۱۸۳
سیلاب ۱۸۴
خاکستر ۱۸۵
سلام بر صهبا ۱۸۶
تقدیم به رهی معیری ۱۸۷
موج سرشک ۱۸۸
آرزو ۱۹۰
درد بی دوا ۱۹۱
گریه ۱۹۲
یتیم ۱۹۳
مرگ نرگس ۱۹۴
شمع بزم ۱۹۷
مونس جان ۱۹۸
گذشت عمر ۱۹۹
مهر و مه ۲۰۰
رمز خلقت ۲۰۱
اشک ۲۰۳
ساز خموش ۲۰۴
اسیر ۲۰۵
سیه‌بخت ۲۰۶
آتش خاموش ۲۰۷
کوزه بدست ۲۰۸
یخبندان ۲۰۹
پرستار ۲۱۰
بامداد گل ۲۱۱

پای شکسته ۲۱۲
قطعات رباعیات دوبیتی ۲۱۳
خودساخته ۲۱۵
حسن اقبال ۲۱۶
تک بیتی‌ها ۲۱۷
گله دوستانه ۲۱۸
ماه و ماهواره ۲۱۹
قصه ناگفته ۲۲۰
دختر ترسا ۲۲۱
شب وصال ۲۲۲
در تلاش معاش ۲۲۳
خسته دلان ۲۲۵
عرفان مستوره ۲۲۷
معلم ۲۲۹
سر بی سامان ۲۳۰
گذشت عمر ۱۳۱
شهر ایلام و ارکوازی ۲۳۲
حمیده ۲۳۳
خوشه‌چین ۲۳۴
محرم راز ۲۳۵

چۆلەچرا

بەعەهدی خۆم ئەمن شەرت بێ وەفاکەم دەبا هەر بێ وەفابێ ئاشناکەم
ئەگەر ڕۆژم ئەبو کەس ئاشنام نین هەمو ئاشنان کاکە و براکەم
کەسێکی بێ عەبام ئاخاتە سەرشان ئەگەر توزێ دڕا شانی کەواکەم
ئەوەی وەک کوێ دەبینی کایە گشتی کە بێم خەرمانەکەم کاڵی بەبا کەم
لەبەر پەروانە دەورەم چۆڵ ئەبو وەقت هەتا شوقێکی بۆ چۆڵەچراکەم
دەزانی چەندە چاک بوم من لەگەڵ دۆست کەچی ئێستا ئەخۆم چاکم نەچاکەم
ئەکونە و یارە گەرد بگرێ دڵی لێم دەبو گیانیش و ماڵیش فیداکەم
کەچی ئێستاکە هەر ئەو نابرایە دەڵێ ئەمدیوی نات ناسم براکەم
دەڵێم تەرکی هەمو کەس کەم لەداخا هەتا مەجبور ئەبم هەر پێیم وراکەم
لە ئاوی چاو ما غەرقم ئەڵێم چی لە خۆم خنکاوترە خۆ ئاخودا کەم
ئەگەر ڕۆژم ئەبو ڕوی لێم ئەنیە کەس سەید، وەک ڕۆژپەرستە ئاشناکەم

قەت نەبوو شێعر و ئەدەب دەردێکی دڵ دەرمان بکا
خەزنە خۆ وێرانەکەی خۆی ئـاوەدان نـاکـاتەوە
«سیـــد»

به ناوی خودا

تـاوێک لێکـدانـەوە و بـەراورد کـردنی دیـوانـی سـەید عـەبدولقادری سیادەت (موتەخەلیس) بە کاک سـەید بـە هـۆی گـرنگی بـابەتەکـانی ئـەم دیـوانـە نـموونەیەک لێکۆڵینەوەی هەر دوو بەشی کوردی و فارسی‌یەکەی وەبەر چاو دەخەین .

ئـەم شـێعرانـە بـە تـێکڕایـی روبـاعی، دوو بـەیتی ، غـەزەل ، قـەتعە، قـەسیدە، موخەممەس، فەرد و ..... دەستی باڵایان هەیە لە وریا کردنەوەی ئەدیب و خوێندەوار.

بابەتی هێندی لە مەبەستی شێعرەکانی بریتین لە باسی هونەر و عـیلم و زانست و ئەدەب، وەرزێری و ئابووری ، دڵداری ، پیاهەڵدان ، لاواندن (عـیرفان و تـەسەووف ، دیانەت)، سروشت ، بیری وڵات ، وەسفی بەهار، لە خودا پاڕانەوە و ستایشی (حەزرەتی رەسوول (ص) ، تەنگ و چەڵەمە و گیرەکانی خەڵک و بە تایبەت رەنجکێشان و هێندی شێعریش بۆ شەوچەلەی دۆستان و ئاشنایانە .

شێعرەکانی تینێکی باش دەدەن بە گیان و گڕی دەروون بە هـۆی ئـەوە کـە لەگـەڵ راستی هەست و سەرچاوەی ئیلهام و سروشت پێوەندی‌یان هەیە . هێندێ لە شێعرەکان غەزەلن و پەپوولەی دڵداران بە دەوریاندا باڵ لێدەدەن، بە چاو تەماشای دەکەن و بە زبان دەیلێن و بە دڵ پێوە دەبن، وەک دەستە شێعری تەناف کە شێعری هەوەڵی ئەوەیە :

لەو هەموو زولفە رەشەی تۆبەسە تەنیا داوێ

بۆ مەلی بێ پەڕ و پۆی دڵ کـە تـەنافی نـاوێ

لە چـەن شـێعرێکی دەردەکـەوێ کـە لە تـەمەنی رابـردووی خـۆیدا بـە شـارەزایـی و کارامەیی‌یەوە تاڵ و سوێری زۆر چێشتووە و بواری تاقی کردۆتەوە و لە بارەی فەرهەنگ و ئابووری و قازانج و زەرەری جۆر بە جۆری خەڵک و جیاوازی چینایەتی لە نێویاندا تەجرەبەی وەرگرتووە و شێعرەکانی کردۆتە ئاوێنە بۆ دیتنی زۆر مەبەست لە نیو قەڕنی ئاخردا و وێنەی دڵ پڕ لە پەرۆش و داخی خۆشی لە بابەت هێندێ شتی ناحەزکە دیویە،

تێیدا دیاره و هەروەها خۆشحاڵیشی لە پیرۆزی و سەرکەوتنی مرۆڤ لە نێویاندا دەبینرێ کە دەڵێ :

بـه تـهران مـردمان صاحب عـلم و هـنر دیـدم
کز اینان مـلک ایـران سـربلند و مـفتخر دیـدم
اگــرچـه شـهر تـهران مـظهر نـور و صـفا بـاشد
ولی بس تـیرگی را در مـیانش مســتتر دیـدم
بــزیر آن عــمارت کـاسمانش زیــر پـا دارد
هـزاران بـی کـلاه و کـفش را از پـا و سـر دیـدم
بــهر جــا خســتهٔ نـالان یـتیمی بـی نـوا گـریان
زسوزش آتشم برجـان زاشکش دیـده‌تر دیـدم

لە کاتی خوێندنەوەی شێعرەکان دەبینرێ ئەم دیوانە رووبارێکی سەرسام ئاوەرە و باس و بیر و رایە جۆر بە جۆرەکانی هەر یەکە جۆگەیەکی زانست و پێویستی زۆرە،

جاری وا بووە کاک سەیید تەماشای دەور و بەری خۆی کردووە و بەرگی مێژووی هەڵداوەتەوە بۆ ئەوە بزانێ لە هەوەڵەوە خانووی ئینسان لە کوێ بووە و چۆن لە غارەوە گەیشتە کورەی مانگ و ئەستێرە بەرزەکان.جاکەوتۆتە فکری ئایەی :

((هل یستوی الذین یعلمون والذین لایعلمون)) و لەو رووەوە بۆی روون بووە کە خوێندەواری سەرفەرازی و سەربەرزی تێدایە و هیچ ئینسان و گەلێک بە پلەی بەرز و مەرام ناگات و ناتوانێ باڵ لێدا بە سەر زەوی و دەریا و کوراتی ئاسماندا مەگەر بە هۆی عیلم و زانستەوە.

بال دانش گـر نـباشد فکـر را پـرواز نـیست
شعله کی برخیزد از با یک دمی دمساز نیست
گـرچـه دانشگـاه بسیار است در عـالم ولی
همچون دانشگاه اسلامی که انسان ساز نیست

جارێکیش لە تەلان و بەرباڵ و دەشت و مەزرا و جووت و گاو تراکتۆر و کمپانی ورد

بۆتەوە و ئایەی :((افرایتم ما تحرثون اانتم تزرعونه ام نحن الزارعون))ی وەبیر کەوتۆتەوە جا لێرەدا هۆشی داوەتە سەر باسی خەریک بوونی کاروباری ئابووری، سەنعەت و کەشاوەرزی کە مایەیی رابووردنیی باش و خۆشبەختی هەر گەلێک لە دنیادا و ئا لەو رووەوە جا بە زبانی شێعر ئەم مەبەستە گرینگە بە خەڵک را دەگەیەنێ کە من قازانجی خۆم لەو شوغڵەدا دەبینم بە هومێدی خودا و ئێوەیش بیری لێ بکەنەوە.

بە هومێدی خودا و پێغەمبەر
گەر تەمەن مابێ رۆژێ دێتەوە باو
دەبمە جووتێری کشت و کاڵی زەوی
دەبمە وەرزێری دەست و پەل قەڵەشاو
دەستی ماندوو لە سەر زگی تێرم
دادەنێم جا دەڵێم براله سڵاو

دیوانی کاک سەیید لە بارەی عیلمی بەلاغە و سەنایعی ئەدەبی‌یەوە لیپاولیپ و پڕە و بە شێوەیەکی رێکخراوی جوان و پتەو دارێژراوە و بە راستی لە شێعرە پێشکەوتووەکان دەژمێردرێن و لە دوارۆژدا رووناکبیرانی نەتەوەکەمان کەلکی زۆری لێ وەردەگرن ئەمە چەن نموونە:

مەجازی عەقڵی - لە مەسرەعی دووەم و حەقیقەتی عەقڵی لە مەسرەعی ئەوەڵ دا

هست امید در این مرحله کز لطف خدا
گوشهٔ چشمی بما داشته باشد دوران

مەجازی مورسەل - در سبزه و گل تسمیه سبب به اسم مسبب

ابر رحمت چو ببارد بچمن سبزه و گل
خشک هرگز نشود از غضب باد خزان

تەشبیە:

من كە وەستاوم وەكوو كێوێک لەبەر دەرد و خەما
كێووكوێستان قەت سەری نابێ بە هەوروتەم نەبێ

لەم شێعرەدا چەن تەشبیە هەیە:

١ – تەشبیەی موتلەق لە مەسرەعی هەوەل

٢ – تەشبیەی مەلفوفە دەرد و خەم هەر یەک موشبەهن و هەور و تەم موشبەبیهن.

٣ – تەشبیەی موجملە چونكە وەجهی شبهی لەو دا نەكوتراوە.

۴ – تەشبیەی مورسلە بە هۆی ئەوە كە ئەداتی تەشبیە لە رستەدا هەیە.

ئیستعارەی مەكینە:

چەمەن خەملیوە كوێستان سەوزە دار هاتۆتە گوڵ كردن
بەهارە پێی بڵێن با ئاڵە كۆكیش پرچی هەڵپاچێ

ئاڵە كۆک موشبە و چاو بە خومارێک موشبە بە قرتاو و پرچی هەڵپاچی قەرینە و لەم هۆنراوەدا سەنعەتی تجاهل العارفیش هەیە جوانیانی كە پەیوەندیان بە مەعناوە هەیە.

ئیهام:

هەر كەسێ دەهات نانی دەدایە
هەر بە من نۀدا سەی زادە خانم

تجاهل عارف :

چەمەن خەملیوە كوێستان سەوزە دار هاتۆتە گوڵ كردن
بەهارە پێی بڵێن با ئاڵە كۆكیش پرچی هەڵپاچێ

جوانیانی كە پەیوندیان بە وشەوە هەیە.

تەزمین :

یە هوی لا تەقنەطو من دڵنیا بووم
لە شک دانیم بە عەهدی تۆ وەفای تۆ

له خـۆم نـەزدیک تـری بـۆ مـن بـڵێم چـی
چـــلۆن نـــاڵەی دڵم نـــاگـــاتە لای تـــۆ

تەجنیس :

شـــەویش بـــێ هـــەر دەڕۆم مـن روو بـە ئـاسۆ
ئـــەگـــەر ئـــەستێرەیەک هـــەڵبێ لە ئـــاسۆم
ئـــەگـــەر رۆژم نـــەبوو رووی لیـــم نـیە کـەس
ســـــەیید وەک رۆژ پـــــەرستە ئـــاشناکـــەم

لە کۆتاییدا بە کورتی ئەوی شایانی باسە و پێویستە بکوترێ ئەوەیە کە لە بارەی پێوەندی کۆمەڵایەتی‌یەوە بە هەست و بیر شاعیرانەی کلاسیکی لەعل و مرواری و جەواهێراتی وشەی رەسەنی زبانی شیرینی ناوچەی مەهاباد، بۆکان، جمیان و تورجانی بە هەودای هەڵبەست هۆنیویەتەوە

کاک سەیید وشە و رستەی بەرز و جوانی لە قالب و چوارچێوەی شێعر خستووە و بە جەواهێراتی رەوانبێژی و سەنایعی ئەدەبی رازاندوویەتەوە بۆ ئەوە کە لەو قاب و دفرەدا ئاوی حەیاتی مەعانی بە کەلکی رزگاری و دروستکاری تێدا بدا بە دەست بێ بەشان و زەحمەتکێشان و لاوانی گەلی خۆی تا لە توونیەتی نەجاتی‌یان بێ و لە هەورازی ژیاندا بتوانن سەرکەون و بە خۆشی و تیژ و پڕی و سەربڵندی بژین.

مەبەستێکی‌تر، حەقیقەت ئەوەیە ئەهلی فەن و زانا و ئەدیب بیر و بڕوایان وایە کە قەسیدە کامل و تەواو عەیار بە جۆرێکە تەشبە وتەخەلوس و شەریتەی تێدا چاوەدێری کرا بێ ئەوە نیشان دەدا کە هەر شاعیری لە پلەی هونەری شێعر و شاعیریدا بتوانێ قەسیدەیەکی وا بێنێتە سەر کاغەز دەبێ بە ئەستێرەی پڕشنگداری ئاسمانی ئەدەبیات نێوی ببردرێ و قەسیدەی ئاوا کامل لە دیوانی کاک سەیید دا وەبەر چاو دەکەوێ وەکوو قەسیدەی بەهار کە هەوەڵ شێعرەکەی ئەمەیە:

بـــەهارەکـــاتی گـــوڵ وفـــەسڵی چـــوونی ســـەحرایـــە
وڵات بـــــەهاری بـــــەهەشتە کـــــە جـێی تـــەماشایە

وە هەر وەها کاک سەیید ئەگەر چی بەشی زۆری شێعرەکانی لە سەبکی کلاسیک دایە بەڵام وەبەر چاو دەکەوێ کە لەم راستایەش هەنگاوی زیاتر ناوە و دەتوانین بڵێین ئیبتکاری بە خەرج داوە و شێوەیەکی تازەی لە شێعردا بە کار هێناوە وەک شێعری گوڵی ئاوات کە مومکینە ببێتە رچە بۆ داهاتوو.

والسلام - محەممەد سەعید ئیبراهیمی

پێشەکی

من کەسێک نیم کە بەسەرهات و سەرگوزەشتی من بۆ کەسانی دیکە جالیب و سرنج راکێش بێ، مەگەر بۆ ئەوانەی کە بە تایبەتی دەیانەوێ بزانن سەیید کێ‌یە و چی بە سەر هاتووە، رەنگە من بە سەرهاتی خۆم بۆ خۆم بنووسم باشتر بێ لەوەی کەسێکی دی بینووسێ. چونکە من خۆم باشتر دەناسم لە هەموو کەس و مەترسی ئەوەشم نیە کە ئەگەر دۆستێک بینووسێ و منی زۆر خۆش بوێ لەوەی کە هەم زیاترم هەڵکێشێ کە پێم نەگاتە عەرزی . یا خوا نەخواستە پێم بلێ«مامۆستا»، چونکە بە راستی زۆر کەمترم لەوەی پێم بلێن«ماموستا» مامۆستایی پلەیەکی زۆر بەرزە. شانی من بۆ ئەو عابایە نابێ. ئەگەرچی لە دێهاتە خۆشەکانی خۆمان بە هەر دارتاشێک، کە تەنیا بزانی نیر و ئامووری برا جووتێرەکان داکوتێ و دروست بکا، پێی دەڵێن مامۆستا!

من نێوم سەید عەبدولقادر، شۆرەتم سەیادەتە، کوڕی ناونجی مەرحوومی حاجی بابە شێخم ، لە ساڵی ١٣٠٨ ی هەتاوی لە دێیەکی پڕدار و درەخت بە نێوی (جەمیان) کە لە مەڵبەندی تورجاندایە لە دایک بووم. تا تەمەنی هەشت نۆ ساڵی لەوێ بووم و لە پاشان ماڵمان چۆتە دێی تورجان. ئەوەی لەم تەمەنەدا بیستوومە، لێم دەگێڕنەوە و بۆ خۆشم برێکم لە بیرە، ئەوەیە: زۆر بزۆز و بە عەرزەوە نەوەستاو بووم. جارێک لاقێکم سووتاوە. بۆ ماوەیەک بە هەنگڵەشەلێ رۆشتبووم. لەوەوە پێیان کوتووم، تەیارە شکاو . نازانم کە ئەو وەختە نە تەیارەی ساغیان دیوە و نە شکاو یا هەر نێویان بیستووە، تەیارەی شکاویان

چۆن هاتوتە بەر چاو و من چۆن لە تەیارەی شکاو چووم ؟!

لە مەدرەسەی علوومی دینی تورجان کە ئەو وەختە زانسگایەک بووە لە کوردستانا، دەستم کردووە بە خوێندن، چەند سالێک سوختەفەقێ بووم. لە پاشان کە بوومە موستەعید لە خزمەت باوکم و لە خزمەت چەند مامۆستای بە ناوبانگی دێیەکە کە لە مەدرەسەی تورجان دەرسیان دەکوتەوە، دەرسم خوێندووە و لە دوای ساڵانێکی دی لە تاران لە خزمەت مامۆستای گەورە و بەرێز، جەنابی حاجی (شێخەلئیسلامی) کوردستانی کە ئەو سەردەمە مامۆستای دانشکەدەی مەعقوول و مەنقوول بوو لە تاران ئیجازەنامەی عیلمیم وەرگرتووە.

لە ماوەی لاویمدا کە زۆر هەڵدەسووڕام و هەدا دانم نەبوو، لاقی چەپەم تووشی نەخۆشی یەک هاتووە، چونکە دوکتۆرەکانی ئەو سەردەمە نەخۆشینەکەیان نەناسی تا دەرمانی بکەن، دوو سێ ساڵ هەر کەوتوو رەوتوو بووم. لە پاشان چوومە تەورێز، بەینێک موداوام کرد بە داخەوە لەوێش نەخۆشینەکەیان نەناسی و بە هەڵە چوون، پێیان وابوو لاقم لە جێ چووە . لە رووی ئەم فکرەوە دوکتۆر موجیری مەولەوی کە ئەو سەردەمە رەئیسی نەخۆشخانەی شێروخورشیدی ئەودەم بوو لە گەڵ پیاوێکی شکستەبەندی مەحەلی دێن و بێ هوشم دەکەن و بە خەیاڵی خۆیان لاقم دێننەوە جێی خۆی. بەڵام بۆ بەدبەختی من بەشێکی جومگەی لاقم دەشکێنن و بە جارێک گردەنشینیان کردم. ئەم بە هەڵە چوونی موعالەجەیە بوو بە هۆی ئەوەی کە چەند جاری دی لە سەر لاقم عەمەلی جەراحی بکرێ و جار لەگەڵ جار خراپتریان دەکرد تا لە ساڵی ٥٦ ی هەتاوی لە تاران بۆ ئاخرین جار لە بیمارستانی ئاریا عەمەلیان کردەوە، لە دوای ئەم عەمەلە ئێستا، کەمێ باشترم. بەم بەمجۆرە ئەگەر بیخەمەوە سەر یەک زیاتر لە پازدە ساڵ باشترین و بە نرخترین تەمەنی جوانیم لە نەخۆشخانان دا رابواردووە و لە بەر ئەوەی کە لەم مەودایەدا گردەنشین بووم و جم و جۆڵم کەمتر بووە تووشی نەخۆشینی دیکەش هاتووم کە بە بەر نەخۆشی لاقمەوە داو و دەرمانم کردوون و تا ئێستاش هەر دەیکەم . بەڵام بەختەوەرانە تووشی نەخۆشی واگیردار واتە (لێگرتنەوە) نەبووم کە لەبەر چاوان ببێزێم. لەم تەمەنەدا کە نەخۆش و دەردەدار بووم، سەرەڕای ئەوەش تووشی تەنگ و چەڵەمەی زۆر و مەترسی گیانیش

هاتووم که لازم ناکا سەری ئێوەی پێوە بێشینم .

ماوەی پیریشم ئەمەیە کە هەمە. بەشی زۆری ناخۆشیەکانی کاتی جوانیم هەر ماوە و دەردی پیریشی لیٚ زیاد بووە بەڵکە شتێکیش زیاترە ئەویش ئەوەیە کە لەم سالاٚنی دواییدا لەگەڵ چەند هاوریٚ تووشی زیندان و مەیدانیش هاتم کە ئێستا و ئێستاش نە من زانیم و نە کەس زانی کە هۆی ئەم زیندان و مەیدانەم چ بووە .

لە دەورانی ناخۆشینەکانمدا ژنم هێناوە یان باشتر بلێم ژنیان بۆ هێناوم. بەم کارە باریان لیٚ قورستر کردووم و کردمیانە بارەبەرو بەرێوە بەری ماڵ و منداڵێش. بەم جۆرە زەحمەتی بە خێو کردنی ماڵ و منداڵێش بوو بە ریشەوە کە ئێستا ریشم بە تەواوی نەهاتووە .

بەم جۆرە تەمەنی لاویم رۆیوە و تەنیا بیرەوەرییەکی تاڵ و دڵتەزێنم بۆ ماوەتەوە ئەو وەختە کوتوومە :

با درد و غم عمر جوانی گذرد
یا رب نشود چو من جوانی ناکام
این است در ایام جوانی حالم
تا چون گذرد بدرد پیری ایام

ئێستا لە دوای سی و چەند ساڵ کە ئەو شێعرەم کوتووە دەڵێم براله خراپ دەگوزەریٚ لە مەو لاوەش نازانم چۆن دەبیٚ . ئەو هەموو مەینەت و چارەرەشییە بۆتە هۆی ئەوەی نەمتوانیوە هەڵبەستەکانم بە جوانی کۆ کەمەوە بەشی زۆری ئەو سەردەمە کوتوومە لە ناو چووە.

لە بیرمە رەفیقە فەقێکانم و دۆستەکانم ئەوانەی کە ئەهلی زەوق بوون و شێعریان پێخوش بوو دەهاتنە لام و دەیانگوت: تاگۆڕ بەگۆڕ نەبووی چی تازەت کوتووە بماندەیە. منیش کە درێخم لیٚ نەدەکردن بەلاٚم ئەو وەختە نە من عەقڵێ ئەوەم هەبوو نوسخەیەک لە شێعرەکە بۆ خۆم رابگرم، نە ئەوان ئینسافی ئەوەیان هەبوو روونووسی بکەن و نووسراوەکەم بدەنەوە. بەو جۆرە زوربەی شێعر و هەڵبەستەکانم لە ناو چوون. لەوانە تا ئێستا چەند هەڵبەستێکم دەست کەوتۆتەوە، چەند شێعرێک لەوانە برای ئازیزم کاک

(نەجمەدین ئەنیسی) لە نێو دیوانەکەی جەنابی گەورەم (سەید کامیلی ئیمامی) کە خەریکی ڕێک و پێک کردنیان و چاپ کردنیان بوو بەرچاوی هاتبوو، مالێ ئاوا ، نوسخەیەکی لەوانە دامەوە. ئەمەش بڵێین ئەو شێعرانە کە کەوتبوونە دەست مامۆستا ئاوات لە بەر باشی شێعرەکان نەبووە کە ڕاگیرابوون، لە بەر ئەوە بوو کە ئەو پیاوە گەورەیە منی خۆش دەویست و زۆریش بە بیر و هۆش بوو. وەکوو دەڵێن گیا هەر بە جێی سەختەوە دەمێنێ .

شێعر کوتن هەمیشە بۆ من بۆتە هۆی دەردی سەری و تەنگ و چەڵەمە . چونکە بەشی زۆریان ئینتیقادی، ئیجتیماعی بوون و لە ئاکارێکی دژی کۆمەڵ بوو بێ بە جۆرێک ڕەخنەم لێگرتووە. جا ئەوانەی مەبەستەکە پێی ئەوانی گرتۆتەوە لێم ڕەنجاون و لە هەر فرسەتێکدا بۆیان هەڵکەوتبێ هەولیان داوە کۆسپێک بخەنە سەر ڕێم .

بۆ وێنە هەوەڵ جار کە بۆ موعالەجە چوومە تاران و تارانم لە پێشدا نەدیبوو، شارێکی گەورە و خۆشم هاتە بەرچاو. چەند ڕۆژێک کە تێیدا مامەوە زانیم ئەو شارە بۆ زوربەی دانیشتوانی ناخۆشی زۆرترە لە خۆشی، و لە بن دیواری ئەو کۆشکە گەورانەدا هەزاران ڕووت و قووت و پێخواس و هەناسە ساردی لێ کەوتووە و کەس نیە دەردێکیان دەرمان بکا . ئەمە بوو بە هۆی ئەوە شێعرێکم کوت و وام لە بیرە دام بە گۆواری (امید ایران) کە ئەو سەردەمە لە تاران دەردەچوو. یەکێ لە بەیتەکانی ئەمە بوو:

بزیر آن عمارت کاسمانش زیر پا دارد

هزاران بی کلاه و کفش را از پا و سر دیدم

ئەم شێعرە کاتێ لە گۆوارەکەدا چاپ و بلاو بۆوە، وا دیار بوو لە ئەفکاری عمومی ئەو سەردەمەی دانیشتوانی تاراندا شوێنی زۆری هەبووە و بە دڵخوازی خۆیان مانایان لێداوەتەوە ، ئەوەش بە جیا بوو بە هۆی گرفتاری و نارەحەتی‌یەکی زۆر بۆ من .

من هەر لە تاران بووم، لە نەخۆشخانەی (دوکتور عەبدوللا واسیعی) کە ئەو دەمە لە شەقامی ژالە بوو کەوتبووم و لاقم لە گەچ گیرا بوو. پیاوەکانی ساواک بە شوێنمدا هاتن و لە دوای لێپرسین و بازجوویی‌یەکی زۆر بە تکای دوکتور واسیعی ئەو کاتە دەستیان لێ هەڵگرتم . بەلام لە پاشان بۆ ماوەی چەند ساڵ هەر بە دوامەوە بوون و سەریان لە سەر

هەڵنەدەگرتم، تا خوا لە ناوی بردن .

لەگەڵ ئەم هەموو نەخۆشی و تەنگ و چەڵەمەیە بەینا بەین هەر دەمخوێند و موتاڵام دەکرد، بەڵام چونکە خوێندن و موتاڵاکەم تەگەرەی زۆر تێدەکەوت، دەبێ بڵێم زۆرم خوێند و کەم فێر بووم.

هەر لەو هەوەڵێ لاوی و فەقێیەتی‌یەوە ، عەلاقەم بە شێعر و ئەدەبیات زۆر بوو شێعری حافیز و سەعدیم دەخوێندەوە. ئەگەرچی کەمتر لە مانایان حاڵی دەبووم، بەڵام عاشقی شێعری نالی و مەحوی بووم. بە زەحمەتێکی زۆر ئەم وەختە دیوانەکەیانم وەدەست هێنا لە هەر فرسەتێکدا بە دزی و فزی لە کون و کاژێران دەمخوێندەوە و چونکە بە زمانی خۆم بوون پێم خۆش بوون و لە ماناشیان دەگەیشتم.

ئێستا خەریکم ئەوانەی کوتوومن لە کۆن و تازە خڕیان کەمەوە. ئەگەر بەخت یاریم بکا لە چاپیان بدەم. ئەگەر ئەمجاریش لێم لە ناو نەچن ، چونکە جارێکی دیش بەشێکی زۆر لەو هەڵبەستانە و هێندێ کتێب و پەڕتووکی دیشم کە زۆر لە لام بە نرخ بوون بە تەرەف چون. دەسەڵاتم نەبوو بڕێکیان بۆ گریام و کوتم :

خەرمانەکەم کە رۆیی بە سێلاوی حادیسات

ئێستاکە خۆڵ وەسەر دەکەم و کا بە.با دەکەم

ئێستا کە پیر و شکستم و تەیارەی ساغ و شکاویشم دیوە، دەزانم تەیارەی شکاو مانای چیە . شوغلێ ئێستام سەردەفتەری‌یە و تەنیا وەسیلەی ژینی خۆم و ماڵ و منداڵەکانمە . خوا نەیبڕی باشە .

٦٤/٩/١٠ مەهاباد سەیید عەبدولقادر سەیادەت

تاریفی پێغەمبەر

ئـەی داوەرەکـەی رۆژی جـەزا ئـەحمەدی مـوختار
ئـەی مەخزەنی ئەسراری خـودا سەروەر و سەردار
ئەی نـووری خـودا شەمسی هـودا مەزهەری لەولاک
پـەروانـەیی رووی تـۆیە هـەموو سابت و سـەییار
تـۆ مـەتلەعی وا بـەدری مـونیرێکی بـە عـالەم
شـایستەیە بـۆت بـبیە هـەموو مـەتلەعی ئـەقمار
ئەی کـەعبە ئەتۆ بوتکەدەیەک بووی و موحەممەد
تـۆی کـردە سـەفاخانەیی دڵ، قـیبلەیی ئـەحرار
سـایەی نـەبووە خـۆ قـەد و بـاڵایی مـوحەممەد
مـەهتابە بـە رووناکـییە سایەی بـە شـەوی تـار
هـەر کـەس کـە لە ژێر سایەیی تۆ دا بێ خـەلیلە
چـارەی چـیە ئـاور کـە نـەبێتە گـوڵ و ئـەزهار
بـەحری کـەرەمی تـۆ نـەبێ غـەرقم لە گـوناها
نـایشواتـەوە گـریانی مـن و جـۆششی جـۆبار
بـەم بـاری گـوناهانەوە هـاتوومەوە دەرگـات
تـرسم نـیە گـەر رۆژی جـەزا تـۆ بـی تکـاکـار
بـۆ خـزمەتت ئـەمجارە دلم نـاردووە قـوربان
تـا کـەنگێ خـودا پـێمی دەدا نـۆبەتی دیـدار
بـۆنی پـەرە دەستێنێ وەکـوو مـیسکی مـوکەڕڕەر
نـێوت کـە دەبـا سـەییدی دڵ خـەستە بـە تـیکرار

ئیسلام

ئیسلامە جیلوەکەی کە لە دڵدا بدا قەرار
ئاوێنەیی جەلا دەبێ قەت ناگرێ غوبار
وەک ڕۆژ بووە مەداری جیهان ئەو کەسەی کە بوو
دەورانی جاهیلی دڵەکەی ڕەش وەکوو دەوار
ئیسلام دەڵێ کە مافی من و تۆ وەکوو یەکە
تەقوایە ئیمتییاز و تەقەلایە ئیعتیبار
لەو دینەدا بە حوکمی عەداڵەت بەرابەرن
هەر میللەت و نەژاد و ڕەگەز عەشرەت و تەبار
هەر قودرەت و شکۆیە لە خزمەت گەلا نەبێ
بێ قەدر و بێ بەهایە وەکوو پووشی بێشەزار
ئیسلامی ڕاستین ئەگەر ئەوڕۆ پیادە بێ
سوار و پیادە یەک دەکەون دەبنە هاوقەتار
سفرەییێکی پڕ غەزایە لە ئەرزایە ڕاخراو
بێ بەش نیە لە خواردنی ئەو خوانە مووروومار
هەنگوێنی شیرنە کە بە تەبعی هەموو کەسە
بەو شەرتە تێکەڵاوی نەبووبێ لە مار ژار
لەو دینەدا میلاکی عەمەل کار و کۆششە
زاڵم زەلیلە زۆر نیە هەر موفتەخۆرە خوار
ڕۆژێ دەبێ نەمامی عەداڵەت چرۆ بکا
شین بێتەوە وەکوو لە بەهارا چڵی چنار
ئەو دارە ڕیشەدارە کە ئیسلامی پێدەڵێن
ئەو جۆرەیە شیاویە دوو بارە بێتە بار
سەیید هومێدی وایە کە کەم کەم بگاتە جێ
هەر چەندە خۆی پیادەیە یاران هەموو سوار

جێژنی مەولوود

شەوی جێژنە و سەرم سەودائییە و سەودا سەرم ئەوشۆ
ئەمن غەرقی سەفا و عیشقی رەسوولی سەروەرم ئەوشۆ
لەپێ کەوتووم و دەستیشم بە داوێنی حەرەم ناگا
لە بەختی خۆم برا تەیرێکی بێ باڵ وپەڕم ئەوشۆ
شەوی جێژنە و هەموو کەس هەڵدەگیرسێنێ شەمێک و من
لە سایەی ئاوری دڵ شەو چرای سەد ئەختەرم ئەوشۆ
دڵێ بڕژاو و فرمێسکی رژاوو جەرگی هەڵقرچاو
دەبێ فریام کەون زوو ببنە یار و یاوەرم ئەوشۆ
بە ئاوی زەمزەمیش حوکمی تەهارەت نادرێ بۆ من
مەگەر ئەشکی گەشی چاوم ببێتە داوەرم ئەوشۆ
شەوی جێژنە و بەڵام هیچم نیە بیکەم بە قوربانی
بەڵێ خۆم و دڵم بۆ گاوو گەردوون حازرن ئەوشۆ
برا رێگەی وەفام گرتۆتە پێش بارێم نەکا بێشم
لە رێی ئەودا دەبێ بڕوا لە باتی پێ سەرم ئەوشۆ
لە چاوما وێنەکەی زەوزە ئەگەر نەخشی نیە بۆ چی
لە هەر لایە دەبینم دێتەوە بەر مەنزەرم ئەوشۆ
نەسیم هەستە بڕۆ بۆو جێیە ماچکە مەقدەمی و بێژە
لە لایەن سەیدەوە من قاسیدی نامەبەرم ئەوشۆ

روو لە خوداکە

تـــۆزی حـەسەد و کـینە لە رووی سـینە جـیا کـە
بــەم وێـــنەیە ئــاوێنەیی دڵ کـــاکــە جـەلا کــە
وەک سەرو ئـەگـەر بـەرگ و بـەرێکت نـیە بـۆ کـەس
بـــێ پـێچ و پـەنا راست و رەوان روو لە سـەماکـە
دڵ رەش مـەبە بـوغزی ئـەم و ئـەو مـەگرە لە دڵدا
وەک بــاخی بـــەهەشتە دڵی بـــێ کـینە بـراکــە
ئەو عەهدە کە بەستووتە لەگەڵ خۆت و خودای خۆت
سـەد جـار کـە شکـاندووتە یـەکـەم جـارە وەفـاکـە
گـەر چـاکـە بـرا خـزمەتی ئـەم خـەلقی خـودایە
خۆت خەلقی خودای چاکە لەگـەڵ خـۆت بکـە چـاکـە
داوێـــن مـەتەکـێنە لە بـەر ئـەسرینی دوو چـاوم
هەر چەندە بە خـوێن سـوورە بـەڵام گـەوهەری پـاکـە
دنـــیا کـە شکـاندی دڵەکـەم پشـتی لە مـن کـرد
بــۆ جـەبری هـەموو کـەسری سـەید روو لە خـودا کـە

تیـکراری نوور

وەک رۆژی روونـە شـەو مـەهـ و ئـەختەر مـوحەممەدە
تــیکراری نــوورە یــا خــۆ مــوکەڕڕەر مــوحەممەدە
ئـەو کـەهکەشانی نــوورە کــە دەخــولێنەوە هـەموو
لەو نـــێوەدا مـــەداری مـــونەوەر مـــوحەممەدە
بـەو نــوورە لاچـوو پـەردەیی زوڵمـەت لە سـەر دڵان
ئــەمشۆ تــلووعی مــەزهەری ئـەنوەر مــوحەممەدە
ئـەو نــوورە وا قــەوامــی بــەشەر پـێی دەبـێ قـەوی
ئـــیسلامی راســتینە کـــە رابــەر مـــوحەممەدە
بـــۆ (ئـــینتیزامـــی) عــالەمی هــەستی زەروورەتــە
نــوقتێکی ئــیتیکا کـــە مـــوقەدەر مـوحەممەدە
پـێغەمبەران ئـەگـەرچــی وەکـوو سەنگی قـیمەتین
سـەنگین تـرە لەوان وەکـوو گـەوهەر مـوحەممەدە
ئـەو حـەلقەیەی مـەداری نـیزامـی لە سـەر سـەرە
لەودا نگـــینی خـــاتەمی ئـــاخر مـــوحەممەدە
بـێ یـار و یـاوەرم ئـەگـەر ئـەورۆ لە سـەر زەوی
جـێی غـەم نـیە کـە یـارم و یـاوەر مـوحەممەدە
سـەیید مـەترسە گـەرچـی بـە بـاری گـوناهەوەی
لەو دادگـــای عـــەداڵەتـــە داوەر مـــوحەممەدە

پاڕانەوە

خـــودا چ بـڵێم لە وەسفت دا وەهـای تـۆ
بــە هــەرچـیت مـن بشـوبهێنم جـیای تـۆ
لەگــــەر هـــەر زەڕڕەیـــەکدا تـێکەڵاوە
ئـــیرادە و قــودرەت و خـەلق و بـەقای تـۆ
هــەموو مــەدحت دەکەن هەریەک بەجۆرێ
ئـەوی مـەوجوود لەسـەر ئەرز و سەمای تـۆ
بـــەڵام قـــەت نـاگـەنە چـۆنی سـورشتت
کـە دەریـای بـێ بـنە جـیلوە و جـەلای تـۆ
لەوە زیــــاتر لە مــــەدحتدا بــڵێم چـــی
کـە مـن مەخلووقی تـۆم یارەب خـودای تـۆ
نـــەئیشێک بـێ ئـیشارەت دێـتە بـەر لەش
نــەهیچ دەردێک شـفای دێ بـێ دەوای تـۆ
ئــەگــەر دەرد وبـــەڵات پـێخۆشە بـۆمن
لەگـــیانی مـــن کـــەوێ دەرد وبـەڵای تـۆ
بـــەهۆی (لاتـــقنطوا) مـــن دڵـنـیا بـــووم
لەشک دا نـــیم بـەعەهدی تـۆو وەفـای تـۆ
مــــن وبــــاری گــــوناهان و خـــەتای زۆر
ئـــەتۆ و دەریـــایی بـەخشین و عـەتای تـۆ
بـــەڵێ بـــاری گــرانــە سـووچ و تـاوان
بـــــەڵام لێـــبووردنم هــاسانە لای تـــۆ

خـودا رەحـمی بکـەی بـۆ دڵ پـەشیوان
هـەموو هـاتوونە ژێـر سـایە و پـەنای تـۆ
لە ئـاسۆی بـەرزی سـەبرم تـێپەڕیوە
سکـاڵایە دەکـەم بـۆ بـارەگـای تـۆ
بـە قـەترێک شـین دەبـێ تـۆوی تـەمەننام
لە دەریـای رەحـمەتی بـێ ئـینتیهای تـۆ
بـە تـۆفانی ژیـان کـەشتی شکـاوم
لە هـەر گـێژاوەیـەک دا نـاخودای تـۆ
بـرینداره دڵی شـەو زیـندەداران
هـەناسەی سـاردیان گـەییە لەقـای تـۆ
لە خـۆم نـەزدیک تـری بـۆ مـن بڵێم چی
چـلۆن نـاڵەی دڵم نـاگـاتە لای تـۆ
شـەوی رەش پـەردەکـەی لاچێ لە سەرمان
سـبەینیمان بگـاتە شـەوچرای تـۆ
لەوە زیـاتر قـەڵەم یـاری نـەکـردم
بـە سـەیید نـاکـرێ حـەمد و سـەنای تـۆ

بە یادی وڵات

کـــــەوتەوە بـــیرم یـــادی وڵاتــــم
یـــانەی ئـــامانجم جـێگەی ئـاواتـــم
ســـــروەی نـــەسیمی هــۆی هـاناومە
تـۆزێک لەو خـاکـە سورمەی چاومە
وەتــــەن ئـــەی جـێگەی راز و نـیازم
سەر بـەرزییەکـەی تـۆ لە خـوا ئـەخوازم
دنـــیای رابـوردووم ئـەهاتە بـەرچـاو
مــەوجی خــەیاڵات وەک شـەپۆلی ئـاو
لەرێـــدا لامـــدا مـــاڵی بـــوداقـــی
لە بـــنەماڵی کــۆن ئــاسارێک بـاقی
قـــەڵای قـــەدیمی چـــۆڵ و ویـرانـــە
«کـــوندە بـــوو تـێیدا کـردوویە لانــە»
چــــاوم روون بـــۆوە دڵم گــــەشاوە
کە دیم دۆستەکـەم سـەر زیـندوو مـاوە
پــــیاوی بـــنەماڵە بشـــبێ ئـــاوارە
نـــەجابەت هـــەروا لە سـیمای دیـارە
یــــاخوا بــــنەماڵ نــــەکــــەویە زەوی
جــەوری زەمــانە نـەتکا سـەر نـەوی

ئـاوایی تورجـان

کەوتمە رێ و رۆیم بەرەو رووی تورجان
ســـــەرم ســــەودایـــی دڵم پـــەرێشان
دەشت و کـەژ و کـێو سەوز و رەنگینە
دەڵێـی بـەهەشتی سـەر رووی زەمـینە

چـیا هـێند جـوانـە سـەر سـوڕ دەمێنێ
هــەڵاڵە و بــەیبوون بــا دەیشــەکـێنێ
لە قــەراخ ڕێگــا بــەردی گــەورە و زل
«کە چەرخی چەپگەرد پێی نـەداوە تـل»
لە کـەنار جــادە گـیای شـلک و کـەوتوو
پــــێ پــــێ پــێشێلی ڕێــبوار و مــاندوو
دڵ خـــەیاڵاوی دەروون پـــڕ لە خــەم
نـــازانـێ ڕێگــا زۆر ڕۆیــوی یــا کــەم
ئـــاخر گــەییشتمە نـێو ئـاوایـی دێ
بــــەخەیاڵ بــڕۆی ڕێ زوو دوایــی دێ
کـــۆڵانەکـــانی پـڕ لە پـیر و جــوان
شان دەسوێ لە بـەر هـاتۆچۆی ئـینسان
کانی قـۆنگرەش هـەر وەک خـۆی مـاوە
ســـەرچـــاوەی ئـاوی لێ نـەشڵەقاوە
کــــچە تــــورجــانی مــاڵیان بـێ ئـاوا
لە کــــانی ڕۆ ژیـــان لێ نــابێ ئـــاوا
وەک ئاسکی کێوی بـە جـیلوە و جـوانـی
هــەر لەوان جــوانــە هــاتوچۆی کــانی
دەچـــووە ســەر کــانی زۆر دەمــایەوە
هـــەر گـێژی ئـەخوارد ئـاو بـەلایەوە
حەوشەی مزگەوتێ و بـەردە نـوێژەکـان
بـانک دەکـا بـۆ نـوێژ پـیاوی مـوسوڵمان
جــەمات دانـیشتوون لەو سەر بـەردانـە
نــوێژی خــوایــان کــرد بــووە بــەهانە

پیران لەگەڵ یەک جحێڵان بە جوێ
هەر کەس بە هەوای دڵی خۆی ئەدوێ
پیران بە یادی رۆژی رابوردوو
لاوان بە فکری کاتی نەهاتوو
لە هەموو جۆرێک خەڵکی تێدا بوو
هەر مەلا و فەقێی تێدا نەمابوو
مەدرەسەی تورجان خۆی لە زەمانا
زانسگایەک بوو لە کوردستانا
مەدرەسەکانی چۆل و نائاوا
بریا کوێر بووبام نەمدیبا ئاوا
بەڵام سەد شوکر کاک عەبدولعەزیز
زانای ئایینی و مامۆستای ئازیز
بە هەر جۆر نەیهیشت چۆڵ بێ ئەو جێیە
شێخ و قزڵجی هیوایان پێیە
هەر چەند ئەم چەرخە چەپ خولایەوە
بە خوێنی جەرگی ژیا و مایەوە
گەرچی زەمانە دەستی ویشی بەست
ئەو سەنگەری خۆی بەرنەدا لە دەست
تەنیا ئەستێرەی ئاسمان لەو ناوە
رووناکایەکی بێ ئەو ماوە
گەوهەری دەریای عیلم و عیرفانە
دەبێ هەروا بێ جێگاکەی کانە
یاخوا بمێنێ تا دێر زەمانێ
هەر چەند زەمانە قەدری نازانێ

ئـاوایی قاقـڵاوا

چـــوومە قـــاقڵاوا مـــاڵی ئـــیمامی
دەردەدارێک چـــوو بـــۆ دەوای زامـــی
مـــامۆستای گـــەورە و بـــەڕێز و زانـــا
وێـــنەی کـــەم مـــاوە لە مـــوکریانا
ئـــەستێرە گـــەشەی بـــەری بـــەیانە
بـــە جـێ مـاوە لە ڕێـی شـەوی ژیـانە
هـەر چـەن جـێگاکـەی چـۆڵ و کـەنارە
مـانگ لە هـەر لایـەک هـەڵبێ دیـارە
مـــاوە لەو دێـــیە ئـــەو زانـــای نـــامی
قـــاقڵاوا جـــامە و ئـــیمامیش جـــامی

خانەقای زەنبیل

خـانەقای زەنـبیل جـێی عـیشق و ئـاوات
بـــۆنی بـــەهەشتی خـــوای لێ ئـــەهات
کـــابەی ئـــاماڵە ئـــەو بـــارەگـــایە
جـــێی ڕاز و نـــیاز لەگـــەڵ خـــوایـــە
دەنگـــی تـــەهلیلەی سـۆفی شـەوانـە
عـــەرشی خـــوایـــان دیـــنا جـــۆلانە
لە خـــــانەقادا گـــەلی دەروێشـــان
ســـەریان شـــۆریدە دڵـیـــان پـــەرێشان
لە وەخـــتی زیـکـرا دەروێش دڵ ڕیش
پـــرچـــی وەک دڵی پـــەرێشان دەروێش

دەروێش و سۆفی زوار و خوێی
هەر کەس سەری خۆی هەڵگرت و ڕۆیی
ئەوەی بە وەفا و خاوەن کەرەم بوون
هەر کۆترەکانی دەورەی حەرەم بوون
ئەوانیش فڕین روو بە هەوا بوون
ئەوانیش وەک من سەر بە هەوا بوون
لە دۆستەکانی خوا کەس نەما
خوا خۆی ماوە بە تاقی تەنیا
چ جێیەک بچم دڵ لێی بە جێ بێ
من بچمە کوێی دی بۆنی وی لێ بێ

ئاوایی جەمیان

چوومەوە جەمیان مەوتەنی کۆنە
تاکوو بزانم ئێستا چلۆنە
دەر و دۆڵ هەموو گوڵ و شینایی
پێی روون دەبۆوە هێزی بینایی
لە هەر لاخڕێ خوڕەی ئاوڕوون
زەمزەمەی عیشقی لەیلێ بۆ مەجنوون
دیتم ناو دێکە وەک خۆی نەماوە
ماڵێک ئاوەدان ماڵێک کەلاوە
ئەو دێیەی باغات دەورەی لێدا بوو
وەک باغێک دەورەی پەرژین کرا بوو
باغ و دێ هەر دوو رووبە وێرانی
شوێنێک نەمابوو لە جیلوە و جوانی

یەکێ لە یاران یاری قەدیمی
دڵی گەشاوە ئەوساتەی دیمی
ئەمنی دی و کوتی دنیا هەر وایە
هەر ڕۆژە لە دەس خاوەنێ دایە
خەم مەخۆ دنیا زۆرتری ماوە
ئەمڕۆ کە دەڕوا سبەینێش باوە
هەموو ئاشنا ئەهلی ئاوایی
سەرخۆش و ڕوو خۆش بە مەرحەبایی
بەعزێکیان نەبێ لە نێو واندا بوون
من نەمدەناسین لە ئاشناش دەچوون
لە پاشان زانیم ئەمانەی دەمدین
کوڕی ئەوانەن کە زوو دەمناسین
چوومە مزگەوتێ گشت لاخرا بوو
وەک ماڵەکەی من بێ خاوەن مابوو
بێ بانگ و سەلا چۆڵ و ویرانە
بۆتە مەکۆگەی گورگی شەوانە
نەعوز و بیللا لەو ڕۆژ و کاتە
خوداش هەر وەک من بێ دەسەڵاتە
خودا ئەفەرموێ مزگەوت ئی منە
خۆم دەیپارێزم لە شەڕ و فیتنە
بەڵام کێوەکان هەروا گەردن کەش
«ئاسمانی شینیان گرتۆتە باوەش»
سەر لوتکەی کێوی عاسمان بو لاغی
هەروەک خۆی سەرکەش لە خودایاغی

رووتــە هـەر وەک خـۆی بـڵند و بـەرزە
بــە بـــای حـــەوادیس نـــایەتە لەرزە
رووتـەم پـۆشتە دی لە گـوڵ و سـەمەندا
هـــەر دەڵێـــی ســـەروە لە نـــێو چـەمەندا
هـــەر شت وەکـــوو کـێو پـتەو بـمێنێ
جـــەوری زەمـــانە تـــێکی نـــاشکێنێ
بــاغی بـــەرماڵان چـــۆل و وێـرانـە
کـــوندە بـــۆش نـــاکـا تـێیدا هـێلانە
ئـەو بـاغەی چـاوی پـێ روون دەبـۆوە
هـــەر دەبـــوو گـــوڵی بکـەی بـە بـۆوە
ئـــێستا لەو هـــەموو گـــوڵ و ســـونبولە
وەدەس هـــێنانی گـــوڵێک مـــوشکولە
هـــەر جـــۆرە مـیوێک دڵ بـیویستایە
لەوێ بـــوو ئـەگـەر لە ئـــیرەم نـەبوایـە
دارە تـــووەکـــەی قـــەراخ ئـــاوایـــی
وەک داری تـــووبا بـــە نـــرخ و بـــایی
ســـەر و لقشکـــا و کـــۆتەرەی مـاوە
ئـافـەت لـێـی داوە لـە هـەمـوو لاوە
بـــەلام ریشـــەکـەی لە دڵی ئـەرزایـە
بـــە زۆری ئافەت لە ریشـــە نـــایە
رۆژی دەیـــــبینی دەبـــــووژێتەوە
لق و پـــۆپەکـــەی شـــین دەبـێتەوە
دار یـاسەمەنی نـاو بـاخچەکـەی مـن
تـــەنیا ئـــەو مـابوو نـەهاتبوو لە بـن

ئەویش مام رەشید وەک ماڵی زەوتی
لە بەر خاتری خۆی پارازتوویەتی
ئەهلی ئاوایی مشت و مڕیانە
لە سەر لێفەکەی مەلا شەڕیانە
پیرە پیاوەکەی لە دەست و دووچوو
لە قەراخ باخی وەک کەلاک کەوتوو
هەناسەی سارد و دووکەڵی قلیان
وەک مژ لە سەری چین چین هەستان
ئەوەش نیشانەی جەوری زەمانە
رۆژی رەش ئێستاش ماویە نیشانە

تەیارە شکاو

بە منداڵی دایە پیرێک   پیر و ژیرێک ڕۆشن بیرێک
بە خێوی کردم بە جوانی   تا نەمرد قەدرم نەزانی
هەزار زەحمەتی بۆ کێشام   هەزار مەینەتی بۆ چێشام
بە شەو هەتا مەلا بانگدان   شەونخوونی، هەدا نەدان
بە ڕۆژدا هەتا ئێوارە   خستمیە سەر دارە دارە
قسەی دەخستمە سەر زمان   تا زمانم گرت بە قسان
وردە وردە سەر پێ کەوتم   بۆ خۆم ڕۆیم و ڕێکەوتم
چڵ و فڵ و شێت و بێعار   دەس بریندار پێ بریندار
هەر ئەوەی برسیم نەبوایە   چم نەدەویست لەو دنیایە
لە پاشان لەگەڵ فەقێیان   لە حوجرەی شاران لە دێیان
دەرسم دەخوێند دادەنیشتم   زۆرم خوێند کەم تێگەییشتم
کۆترێکم بوو خونچیلانە   دەرم دێنا لە هێلانە
هێندم لە دار و بەرد دابوو   کۆتر باڵێکی شکا بوو
دایە پیرە بە قاوە قاو   لە دووم دەهات هەنگاو هەنگاو
پێی دەکوتم کۆتری باڵ قرتاو   توند مەڕۆ تەیارە شکاو
ئێستاش نەمزانی بە تەواو   چۆنی من هاتبووە بەرچاو
تەیارەی خۆ قەت نەدیبوو   هۆی ئەم نێو لێنانەی چی بوو
ئێستا کە زل بووم دەزانم   چۆن بە سەر دەچوو ژیانم
تا لاو بووم قەدرم نەزانی   سوودی چییە پەشیمانی
ئێستا کە زل بووم بوومە پیاو   پیاوێکی سەر بە خۆ و تەواو
بوومە هۆنەر بوومە نووسەر   بوومە خاوەن کتێب و دەفتەر
لاتان وایە زۆر تەواوم   نەک نیوە پیاو تەواو پیاوم

بەڵام نەخێر نەبوومە پیاو　　پیاوێکی سەربە خۆ و تەواو
بوومە نۆکەری هەموو کەس　　نۆکەری هەر کەس و ناکەس
ئەورۆ ژیان زۆری دەوێ　　رەنجی جۆر بە جۆری دەوێ
من بۆ خاتری ژیان مردووم　　دەبێ بمرم هەتا زیندووم
سەرمایەی ژینم لە دەس چوو　　لە دەس چوو هەر چی بوو نەبوو
بۆ ئەوەی ژیان بەرمە سەر　　خراپ کەوتوومە دەردی سەر
عەسای دەستی ئەم و ئەوم　　هەر سەرە تەقەمەو ناسرەوم
چۆڵە چرای شەوی ژینم　　بەڵام بەر پێی خۆم نابینم
پێپلیکانی سەر کەوتنم　　پێشیلی دۆست و دوژمنم
پێ لە سەر سەرم دادەنێ　　جا خۆی بە منەوە رادەنێ
ئاوا نۆکەری هەموانم　　بۆ خۆشم بە خۆم نازانم
وا دیارە ئەو دایە پیرە　　ئەو رۆشن دڵە بە بیرە
دەیزانی چم لێ بە سەر دێ　　دەیان خەتەرم وەبەر دێ
بە پیری گرفتار دەبم　　لەش بە بار و بیمار دەبم
ئێستا کۆتری باڵ قرتاوم　　راستە تەیارەی شکاوم
لە ئارەزووی نەماو دەچم　　لە شینایی بێ ئاو دەچم
لە پەپوولەی سووتاو دەچم　　لە شەمی هەڵگیرساو دەچم
لە ماڵی تێک تەپاو دەچم　　لە خانووی لار و خاو دەچم
لە گڵکۆی کەس نەماو دەچم　　لە جەرگی هەڵقرچاو دەچم
حاڵی ئێستای من ئاوایە　　چی دیش دەبینم لە دوایە
ئێستا پیر بووم دڵ شکستەم　　بۆ قەفەس باشم پەڕ بەستەم
یا خوا پیر بن ئەوەی جوانن　　تا دەردی پیری بزانن
بریا قەت گەورە نەبووبام　　هەر منداڵی دەورەی زووبام
چم لە دنیا نەزانیبا　　هێندەم مەینەتی نەدیبا
گەورێک زەحمەتی بۆ دیبام　　بۆ خۆم هەر نەدیو بدی بام

ئـــێستاش گـــوێم دەزرنگـــێتەوە قســـەی دایـــەم بـــیر دێـــتەوە
کـە دەیگـوت کـۆتری بـاڵ قـرتاو تـــوند مـــەڕۆ تـــەیارە شکـــاو

عەسای پیری

پیرو نەخۆش و خەستە، عەسام گرت بە دەستەوە
جوانی لە کوێیە پێم بڵێ (سەید) هەڵستەوە
هەستانەوەم بە لوتفی عەسای زولفی یارمە
تایەک ئەگەر لە زولفی کە چی،بێ بە دەستەوە
هەر چەندە دڵ کە بەستە بە زنجیرەی پەرچەمە
بەندی دڵی پساوی بە تاڵی نەبەستەوە
من وا لە بیری خزم و کەسان چوومەوە برا
پیریش منی وەبیری کەسانم نەخستەوە
باری دڵم ئەگەر چی گرانە بە دەرد و خەم
هاسان بە موویەکی سەری زولفیم دەبەستەوە
دەرمانی دەردەکەم بە کەمێ تۆزی پێیەوە
گەر بێتە لام بە عیشوە بە دوو چاوی مەستەوە
دەردی دڵم سەیید بە دروستی لە گوێ نەگرت
ئێستا کە ماوەمەوە بە دڵێکی شکستەوە

پەروانە

دڵا تاکەی خول و ریسوات ببینم
هەمووی هەر شێت و هەر شەیدات ببینم
لە دەوری شەمعی رووی ئەو دلستانە
وەکوو پەروانە بێ پەروات ببینم
هەموو ئاوات و ئومێدم ئەتۆ بووی
ئەمن قەت نەمدەویست ئاوات ببینم
نەدڵ گەرمی نە چاو سۆمایی ماوە
بە دڵ گەرمی هەتا سیمات ببینم
گوڵم هەر شین و واوەیلامە بۆ تۆ
هەتا کەی شین و واوەیلات ببینم
گوڵم من تۆم دەوێ ئازاد و سەربەست
شنەی لەرزانەوەی باڵات ببینم
سەرم سەودائییە ئەورۆکە سەیید
چ خۆشە گەر سەری سەودات ببینم

مـن و بەهـار

ئـەو کـاتە بـای وەعـدە کـزەی شـەماڵێ
پـوش و پـوار لە رووی چـەمەن دەمـاڵێ
وەدەر دەخـا خـونچە لە یـاسەمەندا
شـەبەق دەدا شـەونم لە نـێو چـەمەندا
پـێم خـوشە هـەر لە دوور بـاڵای‌ببینم

وەختێک نەسیم دەستێک بـە دڵدا دێـنێ
بـۆ سـاتێک دڵ خـەمی تـێدا نـامێنێ
رانـاوەستێ فـرمێسکی گـەش لە چـاودا
داهـاتی دڵ هـەموو دەدا بـە ئـاودا
پـێم خـۆشە هـەر لە دوور بـاڵای بـبینم

بەهار بۆ من شەوی رەشە و بەختی رەش
شەونم بۆ من خوێنی دڵە و ئەشکی گەش
بـەهار بـۆ مـن خێر و خۆشی نـاهێنێ
هەر ئارەزووی دوور و درێژ پـێک دێـنێ
پـێم خـۆشە هـەر لە دوور بـاڵای بـبینم

ئـاخر بـەهار رۆژێک بـەشی مـنیش دێ
رۆژێک دوایی شەوی رەشـی مـنیش دێ
بـۆم دەخـوێنێ بـە دڵ بـە بـێ قـەراری
روو بە رووی من بولبول قومری قـەناری
پـێم خـۆشە هـەر لە دوور بـاڵای بـبینم

خۆ من ئێستا ئەو نازدارەم نەدیوە
لەو باخەدا ئێستا گولم نەچنیوە
خۆ نازانم گوڵی سوور و خونچەی ئاڵ
چۆن دەنوێنێ لە پشتی پەردەی دەسماڵ
پێم خۆشە هەر لە دوور باڵای ببینم

مەگەر شەماڵ داوێن بکا بە لادا
هەوری رەشی لە سەر رووی رۆژی لادا
وەلا بەرێ دەسرەی لە مل هاڵاوی
وەدەر کەوێ خاڵ و خەتی نەخشاوی
پێم خۆشە هەر لە دوور باڵای ببینم

خەیاڵ ئەوی خستۆتە بیر و هەستم
من بەو مەیەی نەمخواردووە پێی مەستم
ترسم هەیە ئەوەی دڵم دەیخوازێ
وا جوان نەبێ لەگەڵ دڵم نەسازێ
پێم خۆشە هەر لە دوور باڵای ببینم

ئەستێرەیەک هەڵدێ لە ئاسۆی ژینم
بەڵام سەید من پیر بووم و نابینم
ئەستێرەی ژین و ئاواتم بە جارێ
ئەو هەڵدێ ئەم لەگەڵ دەچێتە خوارێ
پێم خۆشە هەر لە دوور باڵای ببینم
با کۆن نەبێ هیوای تازەی ئەوینم

کویستان

ئەو چیا سەر بەرزە گەر گۆشێکی کوردستان نەبێ
نەمدەویست خێری نەبوو بۆ من ژیانی ژان نەبێ
ئەی وەتەن تۆی و دلم زنجیری دەستوو پێی منن
مەرگە بۆ من گەر ژیانی من لە کوردستان نەبێ
من لە مەیدانی حەوادیسدا سەرم دانا برا
گۆلە مەیدان ناچێتە دەر وەک مەوجی سەرگەردان نەبێ
دەشتی کوردستان بەهەشتە بۆو کەسانە لێی دەژین
لالە و بەیبوون بەلام شین نابێ تا کوێستان نەبێ
کەس نەبوو فرمێسکێ بۆ من هەلوەرێنێ جار و بار
بۆ شەوانی بێ کەسی من شەمعی سبحەینان نەبێ
بەو پەرێشان حالێیە بووم سەد گرێشم کەوتە دلێ
خاترم جەم نابێ شانە زولفی ئاوێزان نەبێ
کەس نەبوو دەردێک لە من دەرمان بکا لەم رۆژەدا
هەر ئەوەندەش باشە بۆ خۆی دەردی بێ دەرمان نەبێ
ئەو کەسەی وەک گیان نزیکم بوو لە من دووری دەکا
رەنگە پێی وا بێ هەموو شتێکم هەیە هەر گیان نەبێ
حاسلێ ئەم سالەشم وەک سالەکانی دی نەبوو
غەیری رەنجی بێ نەتیجە و ئێشی دەست و شان نەبێ
مینەتی دنیا بە پووشێک ناگرم لەم کاتەدا
من کە خەرمانم هەموو کا بێت و دەخلێ و دان نەبێ
هەر بەلاییکی لە ئاسمان دێتە خوارێ بۆ منە
هەر دەلێی عەرزی خودای لێ قات بووە جەمیان نەبێ
رەسمی کۆنەی ئەم زەمانە زالمە وایە (سەیید)
کەی بەلادی غەیری بۆ بێ سووچ و بێ تاوان نەبێ

گوڵی ئاوات

گوڵێکم بوو کە عومرێک خزمەتم کرد و بە هیوای بووم
کە ڕۆژێک شین ببێت و سەر لە خاکی تیرە دەرهێنێ
ئەمن هەر چاو لە دوای ئەو بووم

هەوەڵ جار دەنکە تۆوێک بوو بە سەد ئاوات لە چاڵم نا
بە ئاوی چاوی خۆم دەمداشت بە پێی ئاوو هەوای ئەو بووم
هەموو ڕۆژ هەلۆدای ئەو بووم

ئەوەندم تێ ڕوانی بوو ڕوا لەو جێگەیە چاوم
هەتا ئەو دەنکە تۆوە ئاخری شین بوو سەری دەرخست
من ئەمجار دڵنیای ئەو بووم

هەموو ڕۆژێک لەگەڵ ئەو شین بووە ڕاز و نیازم بوو
ئەمن هاورازی ئەو بووم یاری ئەو بووم با وەفای ئەو بووم
ئەمن پەرژینی ئەو بووم و پەنای ئەو بووم

وەکوو منداڵی پێ ڕۆ دارە دارەی کرد و ڕاوەستا
هەموو کاتێک بە ڕۆژدا شاهیدی نەشوو نمای ئەو بووم
بە شەودا شەوچرای ئەو بووم

بەڵێ هەر چاوەڕێ بووم تاکوو خونچەی کرد و گوڵ پشکووت
کوتم ئاواتی من وا هاتە دی با تێر تماشای کەم
کە عومرێک من فیدای ئەو بووم

بەڵام ئەو رۆژە گەردوون وەک هەموو جار کەوتە سەرسەختی
منیش هەر چاوەڕوانی هاتنی فیتنە و بەڵای ئەو بووم
ئەمن خۆم موبتەلای ئەو بووم

لە پڕهەورێکی دڵ رەش ئاسمانی گرتە ناو باوەش
برووسکەی داو بە توندی هاتە خوارێ رێژنەیەک تەرزە
ئەمن ئەو کاتە لای ئەو بووم

گوڵێ ئاواتی جوانی تێک شکاند و کەوتە سەر ئەرزی
ئەوی عومرێک بە هیوای خونچەو بەرگ و گەڵای ئەو بووم
بە داخ داری عەزای ئەو بووم

دەبێ تاوانی چی بووبێ کە وا بەم جۆرە پەڕ پەڕبێ
گوڵێکی وا بە شەونم تازە لێوی ناسکی تەڕ بێ
دەڵێ گەردوون؟ خوداگیری خودای ئەو بووم

بەڵام ریشەی لە ئەرزایە گوڵی من بۆ ژیان ئامادە بە دیسان
لە ریشە نایە بەم تەرزە دوبارە گوڵ دەکا رۆژێ
دەزانم ئاشنای ئەو بووم

ئەمن ئەمجارە بۆ خۆم دەبمە چەتری سایەبانی ئەو
لە باوەش خۆمی دەگرم تاکوو سینگی من سپەر بێ بۆی
ئەگەر سەد جاری دیکەش من فیدای ئەو بووم

گـڕوگـاڵ

دەمـێکە زەمـزەمەی شـێعری تـۆم لە گـۆی نـایە
لە گـولّشەنی دڵەکـەم نـادرێ شـنەی بـایە
نـەسیمی سـوبحدەمی پـێدەوێ دڵی تـەنگم
کـە خـونچەیی مـەدەدی ئـەودەمی بـزەی نـایە
مەسافی شێعرە نـە مـەیدانـی بـەزم و لاف و گـزاف
قسـەم لە بـاسی سـەرە نـەک لە بێ سـەر و پـایە
هـە چـی دەبـینم بـابۆڵەکـەی لە هـەڵبەستە
بـرا چ بـاسە مـەگـەر شـێعر نـان و هـەلّوایـە
هـەتا کـوو کـاڵە لە پـێم دا نـەبوو بـە سـەد لەتـەوە
لـە رێـی گـەیشتنی ئـامانج نـەگـەیمە ئـەم پـایە
کـەسی نـیە کـە لە بـازاری عـیشق سـەر بکـەوێ
کـە دانـەنێ سـەر و تـا دڵ نـەکـاتە سـەرمایە
هـەزار کـوێرەوەری دیـتە ڕێ بـرا مـەجنوون
هـەتاکـوو ئـەشکێ دەڕێـژێ بـە یـادی لەیـلایە
لەبـاخی تـەبعی هـەتا لالە شـین دەکـا هـونەر
هـەزار داخـی دڵ و دەردی دیـتە ڕێگـایە
بەشێعری خۆش دڵەکەم خۆش دەبێ و دەکا گڕوگاڵ
بـە دەنگـی زەنگـوڵە مـنداڵ لە خـەو دەکـا دایـە
بـەهار دێـتەوە زسـتانی مـاوەکـەم مـاوە
کـە ئـاڵەکـۆک لە ڕنـوو بـەفری بـێتە حـاشایە
هـەلّالّە سـوێسنە مـوژدەی بـەهاری دێـننەوە
بـە داخـی لالەوە بـولبول دەچـێتە سـەحرایـە

بــە ئــاوی چــاوی دەدێــرم بــرا لە هــەر لاوە
گــوڵێکی بــۆ دڵی مــن شــین بــبێ لە هــەر لایــە
بــە یــادی تــۆوە وەهــا مــن هــەمیشە مــەشغووڵم
بــە بــێ ســەدا لە دڵمــدا هــەرایــە هــوریایە
بــنای وەفــا پــتەوە چــون حــەقیقی‌یە مــیعمار
(سەیید) ئەگەر چی کــە شــاگــردە نــیمچە وەستایە

بەهار

بەهارە تازە ئەما فەسڵی سارد و سەرمایە
هەموو پەژارە دەڕۆن کاتی خۆشی لە دوایە
لە قاسپە قاسپی کەوان دەنگ ئەداتەوە کەژ و کۆ
لە هاژە هاژی خڕان دەنگی دی لە گوێ نایە
لە داخی دووری زستان نیە رنوو دەگری
لە حەیفی کاتی بەهارە لەگەڵ وی پێ نایە
لە دەنگی قاز و قورینگان لە نێو چەمەنزاران
ئەوەندی گوێ دەگرێ هەر هەرایە هوریایە
ئەما بە بولبولی شەیدا قەرار و ئارامی
دەرەونەوە لە فڕەی باڵی ئاسکی سەحرایە
لە سەر چەمەن گوڵی نەسرین و لالە دەستەملان
دەڵێی لە کۆشکی مرادان و بووک و زاوایە
لە بەر بناری چیاکان لە کیژ و کوڕ پۆل پۆل
دەڵێی فریشتەن و هاتوونە سەیری دنیایە
بە ئارەزووی بەهاران بە سەر دەچێ زستان
بەهار ئەگەرچی هەزار ئارەزووی لەگەڵ دایە
بەهار هاتەوە بیری دەڕۆنە مەڕ دۆشین
جحێڵەکان بە گەمە دێنەوە لە مەزرایە
چ خۆشە کاتی بەهاران دەمی وەنەوشە چنین
بە چەپکە بیخەیە رێبازی سەر و بالایە
بڕێژی ئەشک بە داوێنیا هەلێرێژێ
لە دەرد و مەینەتی دووری ئەوەی لە دڵتایە

بەهار هاتەوە ئەمڕۆ لە من بە تاقە گوڵێک
بە زەردەیەک بە گوڵێ کێ دەڵێ بەهار نایە
ئەوەی کە مردووە دڵیان بە سۆزی زستانی
پەنا بە گوڵ ببەن ئاخر دەمی مەسیحایە
بەهار هاتەوە ئەورۆ دەکەونەوە سەر باڵ
لە بازو قومری و قاز و قورینگ و دوڕنایە
دەکەونە نەغمە و ئاهەنگ و بەزم و گۆرانی
ئەوەی کە ئەهلی دڵ و شێعرو نەغمەو نایە
بە چاوی مەستەوە نەرگس لە لالە دەڕوانێ
مەتاع یۆسفە چون موشتەری زولەیخایە
(سەیید) کەقەتعی هومێدی لەخۆی نەکردووە قەت
کە پیرە دارە بە زەبری زەمانە دانایە

قەسیدەی بەهار

بەهارە کاتی گوڵ و فەسڵێ چوونی سەحرایە
وڵات بەهاری بەهەشتە کە جێی تماشایە
نیشانی هاتنی نەورۆز و کاتی باغ و گوڵە
کە ئاڵەکۆک لە رنوو بەفرێ دێتە حاشایە
چیا و چەمەن هەموو شین بوونەوە بە بای وەعدە
ژیانەوە لە نوێ بەو دەمی مەسیحایە
هەڵالە سوێسنە بەیبوون وەنەوشە و لالەی سوور
دەیانشەکێنێ لە نێو گیا و گژا شنەی بایە
لە قاسپە قاسپی کەوان دەنگ ئەداتەوە کەژ وکێو
نەوای بولبول و قومری نەبێ لە گوێ نایە
لە بەر بناری چیاکان لە کیژ و کوڕ پۆل پۆل
دەڵێی فریشتەن و هاتوونە سەیری دنیایە
من و دڵیش بە هومێدی گوڵ و وەنەوشە چنین
بە داخی لالەوە هەستاین و چووینە سەحرایە
لە هەر گوڵێکی نموونەم چنیو لە باخەڵ خست
بەڵام نە حەجمی دڵم بەو هەموو گوڵ و گیایە
هەتا گەییم بە وەنەوشە کە دەمچنی زانیم
بە رەنگ و بۆن و رواڵەت لە وانی دی جیایە
کوتم وەنەوشە دەزانێ لە نێو گەلانی گوڵان
چ رێز و بایی بە تۆ داوە لوتفی ئەو خودایە
وتی دەزانی چیە هۆی ئەوەی کە وا جوانم
چ رەمز و رازە تەبیعەت لەگەڵ منا وایە
ئەوەی کە شەونمی گەش رووی جوانی من ئەشوا
لە قەترە قەترەیی ئەسرینی چاوی شەهلایە

نەسیمی کاتی بەیانان کە ئارەقم ئەسڕێ
هەناسەیێکی بە سۆزی دڵێکی شەیدایە
شەوێکی باوەشی من تاکوو ڕۆژ نەکا بە سەرین
گزنگی تاو لە سەران ناکەوێت و هەڵنایە
وەکوو شەمامە بە ڕۆژا لە دەستی دڵدارم
شەویش کە جێگەیی من چینی زولفی تاتایە
قسەی لە زولفی ڕەشی یاری دلبەری من کرد
ئەوەی کە دین و دڵی من لە داوی ئەو دایە
بە وەعدە دەستی شکاوی دڵی منە چینی
وەباڵی گەردنی بێ سووچە هەر لە ملیایە
چیە کە خوارە وەکوو ماڵی لامە بێ مەیلە
ئەوەی کە کەچڕەوە کەچ خولقە پێی دەڵێن لایە
خەیاڵی موبهەمی وەسلە کە بێ سەرئەنجامە
شەوی درێژی فیراقە کە ئاخری نایە
دیارە عاشقی تاوانە بۆیە زولفی کە چیش
تەنافی گەردنە زنجیری سەر هەتا پایە
هەزار گرێی لە دڵم خست بە چینی داوێکی
هەزار داوی لە ڕێمدا چنی بە هەودایە
بە زولفی ڕەش چ بڵێم ڕۆژی رووی لە من پۆشی
بەڵێ کە ڕۆژی ڕەشی بێ کەسان هەر ئاوایە
تەمام بوو تایەکی ئەو زولفە خاوە دەستۆکەم
خەیاڵی خاوە کە دیم ئەو تەمایە لەو تایە
ئەگەر چی سایەیی ئەو زولفە قەت نەکەوتە سەرم
(سەیید) خودا نەبڕێ قەت لە سەر من ئەو سایە

چوونەوەی دێ

تازە بەینێکە چوومەوە «جەمیان*»
بە هەوای ژینی تازە بە دڵ و داو

دێیە مەڵبەندی خۆشی بیرەوەریم
کە وەدڵ دێنێ تین و هێز و هەناو

دڵ خەفەتبار لە شاری بێ دەرمان
شاری بێ شوور و پڕ شەڕ و شێواو

کەس نیە دەردی دۆستی دەرمان کا
هەموو لێک زیزن و لە یەک تۆراو

شوێنەواری تەمەددونی شاری
دووکەڵی بێنزە کۆن و جیبە شکاو

شار ئەوەندەی لە جوانییا ماوە
لاوی سەرمەست و کیژی مل بەدراو

گەر دەپرسی لە حاڵی دێش چۆنە
گشتی ویرانە پاکی لاروو خاو

هەر کە دیم ئەو هەموو کەلاوەی دێ
کردی خوێنی دڵم لە سینەکەلاو

باخ و ماڵێک بوو جێ هەوارگەی دڵ
ماڵی رووخاو و باغی شین لێ براو

کێوەکان سەوز و سەرکەشن ئێستاش
دەر و دەشت و چیا بە گوڵ خەملاو

خۆشە سەیرانی دەم رنووی کێوان
ئاوی هەڵدێر و قەڵپەزەی بەفراو

لای ئێواران و کارە کاری مەڕی
دەنگی بلوێری شوانی چێشتەنگاو

بە هومێدی خودا و پێغەمبەر
گەر تەمەن مابێ رۆژێ دێتەوە باو

دەبمە جووتێری کشت و کاڵی زەوی
دەبمە وەرزێری دەست وپەل قەڵەشاو

زەوی یەکانم بە ئاوی کانیاوان
کاتی خۆی پاکی شین دەکەم بە کەشاو

دەبمەوە خاوەنی خەلە و خەرمان
گەرچی خەرمانەکەم درا دەم ئاو

دەستی ماندوو لە سەر زگی تێرم
دادەنێم جا دەڵێم براله سڵاو

لێی دەنێژم لە باغەکانی نەمام
خوێنی جەرگیشی لێ دەنێم بە شەواو

تا ببیتە نەمام دوا رۆژم
بۆ منالان کە دەبنە گەورە پیاو

*- گوندێکە لە نێوان بۆکان و سەقزدا و سەیید خاوەنی بەشێک لەو گوندەیە.

بەر بەیانان بە قاسپە قاسپی کەو
راوچیان دەچنە بەر بنار و شەتاو

کەو و کەرویشک و سی و مراوی و قاز
لە چیاو و چۆمەکان دەکەونەوە داو

پاییزان کاتی راوە کەرویشکە
خەم رەوینە لە بەر بناران راو

ئەسپی سواریش وەکوو شەماڵ بفڕێ
بۆ هەموو جێ بە سەر رەو و پڕتاو

تاژی خۆش بەز وەکوو هەڵۆ و شاهین
بۆ نچیر بێ بە هەڵمەت و شاڵاو

سەنگە سیرێکی ساز بکەم وەکوو زوو
قووتی رۆح بێت و قووەتی هاناو

زەحمەتێکی دەوێت و داخی دڵێک
دێتەوە دۆخی خۆی هەموو بە تەواو

چۆڵە چرا

بە عەهدی خۆم ئەمن شەرت بێ وەفا کەم
دەبــا هــەر بــێ وەفـا بـێ ئـاشناکـەم
ئـەگـەر رۆژم نـەبوو کـەس ئـاشنام نـین
هــەموو نــائاشنان کــاکـە و بـراکـەم
کــەسێکی دی عــەبام نـاخاتە سـەرشان
ئـــەگـــەر تـــۆزێ دڕا شــانی کـەواکـەم
ئـەوەی وەک کـۆی دەبـینی کـایە گشتی
کـە بـێم خـەرمانەکـەم کـاتێ بە باکەم
لە بـەر پـەروانـە دەورەم چـۆل نـەبوو قـەت
هــەتا شــۆقێکی بــوو چــۆڵە چــراکـەم
دەزانی چەندە چاک بووم من لەگەڵ دۆست
کە چی ئێستانە خـۆم چاکـم نـە چاکـەم
نـەکـوو ئـەو یـارە گـەرد بگـرێ دڵی لێم
دەبـــوو گـــیانیش و مـــاڵیشی فـیداکـەم
کـە چـی ئـێستا کـە هـەر ئـەو نـابرایـە
دەڵێ نـــەمدیوی نـــاتناسم بـــراکـــەم
دەڵێـم تـەرکی هـەموو کـەس کـەم لە داخـا
هـەتا مـەجبوور نـەبم هـەر بێم و راکـەم
لە ئـــاوی چـــاوما غـــەرقم بـــڵێم چـــی
لە خـــۆم خـــنکاوترە خـۆ نـاخوداکـەم
ئـەگـەر رۆژم نـەبوو رووی لێم نـیە کـەس
(ســەیید) وەک رۆژ پـەرستە ئـاشناکـەم

پووڵ و پارە

لە دوای بیسمیللا و سەلات و سەلام
هەر لە پووڵ جوانە سەردێڕی کەلام
هەوەڵ و ئاخری هەر قسێکی جوان
پووڵە و پووڵە و پووڵ باقی وەسەلام

***

بە پووڵ دەتوانی وەدەستی بێنی
لە قیامەتیشدا بەهەشتی باقی
لە ڕێی خودا دا خەرجی کە پارە
خودا دەتداتێ کەوسەر و ساقی

***

پووڵ لە بەر چاوی کەسی زاهیر بین
هەر جارە دەکا جیلوە بە جۆرێ
تۆ جل وبەری ئەسپی عەرەبی
لە کەرێکی کە رەنگی دەگۆڕێ

***

پاکەتی پۆستی تەمری دوو ریاڵی
شارە و شار دەیبا بە پڕی و خاڵی
قەتاری ئاسن بەو سەنگینیە
چەندە سووک دەکا بۆ پووڵ حەماڵی

***

وەسیەتە بۆ تۆ باش لێی بە حاڵی
قەت مەچوو مەیدان بە دەستی خاڵی

ئـــەگـــەر پـــووڵ هــەبێ دەیــباتە دواوە
ئـەو قسـەی مـەشهوور بە چـەکین داڵێ
***
فکـــری لێ مـــەکـــە قسـەت لە پـێشە
هــەر لە مشـتا بـێ دوو قـڕان بـۆ کـێشە
ئـــەگـــەر بـێ پـوولێ لە سـەری مـەڕۆ
مــــەودا کـــورتیش بـێ زۆری مـەکـێشە
***
عـــاشقە رووتـــەی بـــێ پـوول و کـاری
لێت نـــــاشیرینە عـــــیشق و دڵداری
ئـــەوە بـــزانـــە هـــەرگیز چـۆل نـابێ
جــێ ژوانــی عــاشقی بـە دەست و دیـاری
***
ئەگـەر یـارەکـەت بـە قـڕ و ئـەدایـە
یـــا زۆر خـــۆگرە یـــا بـــێ پـەروایـە
بـــە تـــۆقی تـــەلا پـــوولێ لە مـل کـە
مـــلی کـــەچ دەبـــێ و سـەری هـــەڵنایە
***
بـێ پـوول لە جـێیان بـە دەنگ دەیـناسن
ئـــەوانـــەی وریـــا و ئـــاکـار شــناسن
بـۆ کـارێکی چـووک دەتـهێنن و دەتـبەن
دەبـــێ هـــەڵبەستی بـۆی کـاڵەی ئـاسن
***
ئـــەی پـــارە رۆژی هـــیممەتە سـادەی
بـێ مـیهری تـا چـەند بێ مـەیلی تـا کـەی

لە دەس هەر کەس و ناکەسێک دا هەی
خۆ نات خۆم بۆ چی روو لە من ناکەی

***

هەر مەرگە بە پووڵ عیلاجی نایە
چون پووڵیش بۆ خۆی مەرگی لە دوایە
هەر بە پووڵ دەکرێ دەرمانی دەردان
بۆ هەموو دەردێک هەر پووڵ شیفایە

***

رەنگە پێم بڵێی چەند پووڵ پەرستە
(سەید) هەموو شتێکی لە پووڵدا دیوە
ئیشتیباە مەکە لە خۆی مەگۆڕە
من پوولم لە نێو هەموو شتا دیوە

***

پاییز

پاییزە هەموو دەشت و چیای گرتووە ماتەم
داوێنی چەمەن تارە سەری بەرزی چیا تەم
لەو باخە گوڵم چەپکە دەوێ لەو دەمە ماچێ
زەربول مەسەلە راستە لە زۆرزۆر و لە کەمکەم
کورتی مەکەوە زولفی درێژ مەبڕەوە گیانە
یاخوا نەبێ ئەو سایەیە کۆتا لە سەرم کەم
ئەگریجە لەسەر روومەتی جوانی چەمەنە و گوڵ
رووی جوانی لەنێو پەرچەمی رەشدایە وەکوو شەم
داوێکی بەسە تەیری دڵی بێ پەڕو باڵم
لازم نیە زەنجیری بکەی کاکۆڵ و پەرچەم
وا خۆشە بە خەڵوەت کە سکووتی نەشکێنی
دەنگی نەفەسی گەرم لە سینە و لە دەماودەم
لە کوێیە رەقیب تاکوو لە مەیدانی ئەدەبدا
(سەیید) وەکوو تۆ بێت و بڵێ کاکە منیش هەم

پەرچەم

سینگەکەت دەرخە گولستان سەفاییکی دەویٚ
رەحمیٚ ئاخر بە دلّی من کە وەفاییکی دەویٚ
پەرچەمت جوانە پەریشانە بە شانەی مەکەوە
هەر لە چادور وەدەریخە شنە باییکی دەویٚ
هەیکەلت جوانە بە کوٚلّوانە دەرازیٚتەوە باش
گولّ برازیٚنیەوە بەرگ و گەلاّییکی دەویٚ
دلّەکەم مات و خەفەت بارە لە شاری وەڕەزە
تەیری تیژ بالّە بەلّیٚ بەرزە چیاییکی دەویٚ
زولفی تاتات مەکە سەرباری پەریشانی دلّم
تا بی ئەو بارە گرانەی نیە تاییکی دەویٚ
خەمەکەی توٚ بە چراوە لە دلّی من دەگەڕێ
چاکە ئەو کاولەیە تاریکە چراییکی دەویٚ
بوٚیە من زوٚر دەگریم تا گولّی ئاوات شین بیٚ
دانەیەک تا دەڕویٚ هەور و هەلاّییکی دەویٚ
وەعدەییکی بدەیە توٚ دلّی (سەیید) خوٚش کە
گولّی ژاکاوە دلّم ئاو و هەواییکی دەویٚ

بۆ مامۆستا سەید کامیلی ئیمامی

تاڵ و شیرین

ژیانی من بە دەرد و داخ و ژانە هەر بە نێو ژینە
کەسێ نەیچێشتبێ ئەم تاڵییە لای وایە شیرینە
لە مێژە دەنگی تۆ نایەتە گوێ کامیل چ قەوماوە
ئەتۆ لای بووی زمانم لاڵ بێ یا گوێی ئێمە سەنگینە
براکەم شێعری تۆ ناڵەی دڵە هەر دڵ دەلاوێنێ
بەڵێ بۆ دەردەداران لایەلایە دەنگی ناڵینە
زەمانێ بولبولی دەنگ خۆشی ئەم گوڵزارە بووی ئێستا
نە دەنگی ناڵەو نایە نە رەنگی جوانی نەسرینە
هەچی دەنگێکی دەیبیستم دڵم دێنێتە ژان ئەورۆ
سکاڵای مل بە کوێنە هەر سەدای رۆرۆیە یا شینە
بە سەرما هێندە گریاوە مژۆڵێ پێ نەما چاوم
لە باخچە و باخی بێ خاوەن دەچێ بێ هەژگ و پەرژینە
لە سەر چۆم و شەتان فێنکایی ئاوێکم نەدی کاکە
هەمووی خوێناوی جەرگی لەت لەتە لێڵاوی ئەسرینە
لە باتی قاسپە قاسپی کەو پەپوو دەخوێنی لەم هەردە
لە باتی لالە و سونبول لە باخان هەر دڕووو،شینە
ئەمن بۆ خۆم کە خەمبارم دەڵێم هەروەک منە (سەید)
لە چاوی لالەوە هەر کەس دڵی داخێکی خوێنینە

بۆ خاڵەمین

هیچ دەزانی خاڵی من ئەی بولبولی باغی وەتەن
هاونشینان بێ نەوای تۆ بێ نیشان و بێ نەشەن
موددەتێ تۆ بولبولی خۆشخوانی ئەم گوڵزارە بووی
لالە دڵ سووتاوە بێ تۆ خونچە ناکا یاسەمەن
بولبول و قومری لە باخا نین بە گوڵدا هەڵبڵێن
ئێستە پێشێلی دەکەن باخ و چەمەن زاغ و زەغەن
کەس نیە چەپکێ گوڵی تازەم بداتێ گوڵ چنیش
هەر دەزانن پاشەڕۆکی وشکە بەرگی گوڵ بکەن
تیری تیراوێژێ ناپێکێ دڵم چونکە نیە
ژێ لە زولفی خاتووزین،تیرو کەوانیش دارەبەن
دێتەوە بیرت کە دەتگوت چاو لە خەو هەستن لە خەو
سواری دەس بەجڵەولەمەیدان بن بەکەس مەیدان مەدەن
نایەڵێ دایکی وەتەن باری لە ئەستۆ دارنێ
گەر لە پێت داکوت و زنجیر بێ لە گەردندا رەسەن
گێژ و ویژم کۆیەکەم هەر کایە هیچ دەخلی نیە
هەرچی دەیبێژم بە وردی یا هەڵیداوێم بەشەن
(سەیید) ئەوڕۆکە بە تۆ و خاڵە جلیتێن ناکرێ
چونکە مەیدان بەردەڵانە و ئەسپی سواریش نارەسەن

بۆ کاکە سەید کامیلی ئیمامی

وەرنە سەر سەرچاوەکەی چاوم کە سەیرانی هەیە
روون و لێڵە جار بە جارە حاڵی سیروانی هەیە
گەرچی باریکە مژۆڵ بۆ پردە بازی رێگەتان
کۆلکەداری ئاوەسۆی من تاقەت و توانی هەیە
ماڵەکەم کۆن و بچووکە لایەقی ئێوەش نەبێ
ماڵی دڵ ئاوا هەراوە جێی هەمووتانی هەیە
گەرچی وێرانە وەکوو جەمیان دڵم ئاو و هەوای
زۆر لەتیفە وەک قەریحەم تەبعی جەمیانی هەیە
گەر تراکتۆرێک هەبێ مەزرای دڵی من شیو بکا
لەم چیا سەر سەوزەدا مەودا و مەیدانی هەیە
شین دەبێ تۆوی مراد ئاخر لە مەزرای ئارەزوو
ئاسمان ئەورۆکە مەیلی تاوە بارانی هەیە
(سەیید) ئەورۆ ئیمتیحانی شانس و بەختی خۆی دەکا
تا بزانی کاکە کامیل لوتفی جارانی هەیە

جوابی ئاوات بۆ سەیید

هۆنەرێکی پیری وەک من کوا وتەی جوانی هەیە
کوا گوڕ و تین و توانای جاری جارانی هەیە
گوێم خەریکە گوێ نەداتە بەند و باو چاویش ئەوا
کەم کەمە بێ نوور دەبێت و حالێ بوحرانی هەیە
هەر کە بیستم ماڵەکەت هاتۆتەوە جەمیان کوتم
سەد شوکور وا هەوری رەحمەت مەیلی بارانی هەیە
هاتیەوە بۆ خانەقای پیرۆزی بابی گەورەمان
ئاوەدان بێ زۆر هەراوە جێی هەموومانی هەیە
گەرچی هەروەک مۆتەکە سەر سینگی گرتم پیاوەکەت
رۆژووان بۆ خوت دەزانی رۆژ و شەو ژانی هەیە
خۆ بەڵام چونکە لە لایەن تۆوە بوو پێی سەرسەرە
روژووانیش کاتی ئێوارانە دەرمانی هەیە
تێرو پڕ دەخوا هەتا تێر تێر نەبێ ناکشێتەوە
چرت و فرتی لێ پەیا بێ جا وچان دانی هەیە
بۆ تراکتۆر ناردبووت سەیید ئەوا پێشکەش کرا
پیاوەکەت دەیگوت کە رۆژێک کاری کێڵانی هەیە
گیانە ئاوات برسی یە و بێ هیز دەنا بۆ خزمەتت
حازرە بێ چاو دەگێڕی داخۆ کێ نانی هەیە

لە جوابی حاجی سەیید موحەممەدی نوورانی غالیب

دڵ لەپێ کەوتووە بۆ لای تۆ کە خستوومەتە ڕێ
گەر درەنگ بێ مەکە لۆمەی کە بەسەر ڕێدەبڕێ
دڵ بە چەرخ و خولی ئەم دەورە لە ڕێ لانادا
نابێ پێت وابێ کە لاڕێ بووە لای داوە لە ڕێ
خەبەری خۆشە کە دوو بارە وەبەر چاو کەوتووم
چونکە بێ جێ نیە چاوم کە بە توندی دەپەڕێ
هێندە موشتاقە دەترسم کە گلێنەی چاوم
بۆ تماشای گوڵی ڕووت پەردەیی چاوم بدڕێ
تۆقی ئەستۆمە وەفا چۆنی لە مل داماڵم
تاکوو تیغی ئەجەلم دێ و ڕەگی ئەستوم دەبڕێ
وەکوو پەروانە لە دەوری شەمی ڕووی تۆیە دڵم
بۆ فیدا کردنی گیانە دەگریت و دەگەڕێ
یادی ئەو سەردەمە غالیب بوو شەمی ئەنجومەنم
دڵی (سەیید) وەکوو پەروانە دەسووتێ و دەگرێ

شێعری حاجی سەیید موحەممەدی نوورانی غالیب

بۆ سەیید

وا لە رەقس و لە سەما دایە دڵم هەڵدەپەڕێ
چاوەچاویە بە تەمای چاوتە چاوی دەگەڕێ
یار لە مەیخانە لەگەڵ دەوری مەن و بادە هەیە
فیتنەیە بۆ دڵی من چاوی دەگێڕێ و دەگەڕێ
رووت کە وا ناسکە دوور بێ لە هەناسەن چاکە
تینی ئەو ئاگرە لێی دا،وەکوو شیر هەڵدەگەڕێ
دڵ لە رێی عیشقی ئەتۆ دایە بە بێ تۆ ماوە
زووکە فریای کەوە پێی خستووە داماوە لە رێ
دڵ لە کەشتی خەمی تۆدایە لە بەحری مەینەت
نا خوداش غالیبە ئەمما نەگەیەی وەردەگەڕێ

بۆ غالیب و ئاوات

غالیب و ئاوات دوو شەم بوون و دلّم پەروانەیەک
هەردەمە دوو جار دەسووتام من بە بێ پەروانەیەک
جارێ ئەو دەیبرد دلّم ئەو جارێ دەیهێنایەوە
دوو تەناف بوون بۆ دلّی تەنیام کە کردبوویانە یەک
دەست و پێی دلّ بەستراوە تابی زەنجیری نیە
تاقە هەودایەک بەسە بۆ دەست و پێی دێوانەیەک
بۆیە دوو ساقی بە دوو جام دێنە سەر ئاسۆی دلّم
دیارە بۆ مەستێک کەمە یەک ساقی و مەیخانەیەک
رەمزی عیشقە وا بەدوو سەییاد بەدووی سەیدێک کەون
گەر نە تەیری دلّ ئەسیر نابێ بە داوو دانەیەک
من لەگەلّ خۆم و خودای خۆم عەهد و پەیمانم هەیە
بچمە سەر کەوسەر بە بێ وان نامەوێ پەیمانەیەک
غالیب و ئاوات دوو جانانەی منن دلّ پێم دەلّێ
تۆش دوو جار بمرە (سەید) هەر جارە بۆ جانانەیەک

بۆ مامۆستا سەیید کامیلی ئیمامی

دەمێکە زەمزەمەی شێعرێکی تۆم کاکە لە گوێ نایە
لە کوێستان و چیا سەر سەوزەکان قاسپەی کەوێ نایە
گوڵی باخی ئەدەب گەر تۆ نەبی من بچمە کام گوڵشەن
کە هیچ باخ و گوڵێک ئەوبۆنە خۆشەی خۆتی لێ نایە
هەموو سەرچاوەیەک کوێر بێتەوە خۆ ئاوی نامێنێ
کە چی سەر چاوەکەی چاوم دەبوو وشکایی بێ نایە
لە ناخی سینەوە هاسان هەناسەم نایەت و ناچێ
کزەی بای وەعدەکەی خۆمە، دەمێ دێ، سەردەمێ نایە
لە هەر لا دڵ بە جێ دێڵم بحەجمێ و بگرێ ئارامی
لە هیچ لایێکی دی لای تۆ نەبێ خۆ دڵ بە جێ نایە
نەخۆشی دەست و پێی بەستووم و دەنگیشم بەکەس ناگا
خڕەی زەنجیر و دەسبەندی کەسێ بێ دەست و پێ نایە
دڵی ناردۆتە لات (سەیید) کە نەیتوانیوە بۆ خۆی بێ
درەنگی پێ دەچێ ئاخر بە سەردێ خۆبە پێ نایە

بۆ چلەی ئاوات

کاکە لە دوای تۆ نەما تین و گڕو هاناوەکەم
هێندم ئەسرین رشتووە سۆمای نەماوە چاوەکەم
سارد و گەرمی رۆژگارم من کە زۆر دیوە بەڵام
قەت نەبوو وەک ئاهی سەرد و جەرگە هەڵقرچاوەکەم
من ئەوەندەم ژین دەوێ بێ تۆکە بۆ تۆ شین بکەم
گەر نە ژینم ژانە بێ تۆ مردنە ژیناوەکەم
رۆژ بە رۆژ زیاتر دەبێ ئەسرینی چاو گەرچی دەبوو
ئاوی کانیاوێ وشک بێ چون نەما سەرچاوەکەم
بۆ چلەت چل ساڵ ئەگەر ماوەم ببێ شیوەن بکەم
ئێستە هەر دەرد و پەژارەم زۆرترە تا ماوەکەم
باسی دڵ ئەورۆکە چاو بە زمانی ئەسرین پێم دەڵێ
بوونە ئاوێنەی دەروون چاو و دڵ و زاراوەکەم
کامیل ئەی شاسواری مەیدانی ئەدەب کێ بێ بڵێ
گۆلە مەیدان دەردەکەم ئەمنیش ئەگەر بێ باوەکەم
کەس نیە ئەورۆ لە دوای تۆ لێم بپرسێ دا خودا
چی بە سەر هات یارە لێقەوماوە دڵ سووتاوەکەم
ئارەزووی دیداری تۆ کەوتە قیامەت کاملا
زووبە ئاواتی دەگا (سەیید) دڵە سووتاوەکەم

عیشقی وەتەن

ئەوکەسەی روونە دڵ و میشکی بە عیشقی وەتـەنی
بە خـەتا چـۆنی دەدا خـاکـی بـە مـوشکی خـوتەنی
جـێ هـەوارگـەی دڵی یـارانـی ئـەوین دارە وەتـەن
دیـمەنی بـاغی بـەهەشتی هـەیە دار و دەوەنـی
کاتێ بای وەعدە لە هەورازی رنـوو سـەر دەکـەوێ
سـەوز و سـوور دەبـنەوە داوێنی چیا و چـەمەنی
نیشتمان قەدری لە سەرچـاوە لە بـەر چـاوی مـەخە
بـەفریوێکی قسـەی دوژمـنی زۆردار و دەنـی
مـەبە سـیپاڵی هـەموو کـەس بە لیباسێکی نـوێ
نـۆکەری خـۆت بکـە شـانازی‌یە رووت و رەبـەنی
عەیبی خۆت کـاکـە بـە پـارچـەی وەتـەنی داپـۆشە
رانک و چۆخەی مەرەزی مەیدە بە بوردی یـەمەنی
پێ بـە پـێی کـورت و درێـژی بـەڕەکـەت راکێشە
فەرشی کـاشان نـیبەتی تـابی حـەسیری جـەگـەنی
دەنگی بلوێری شوانی شـەو و قـاسپەی کـەوی رۆژ
بە فیدای بێ هـەموو زێـر و بـەمی سازی دەهـەنی
تار و پۆی پاکـی کـە هـەوریشمە خـۆ ئـەم غـەزەلە
کێ دەڵێ جوان نیە وەک خاریجە پارچەی وەتـەنی
جاری واش هەڵدەکەوێ دەس کری شاگرد جوان بێ
من کە شاگردم ئـەتۆش خـاڵی مـن ئـوستادی مـنی
پارچە شێعریکی کە کـردوومەتە پێشکەش بـۆ تـۆ
کەس وەکوو (سەیید)ی ئەم پارچەیە وا جوان نەتەنێ

شینی هەژار

گەر لە دنیای ئێمە ئەورۆ شین و واوەیلا نەبێ
دڵ دەڵێ لە خوا دەخوازم هەر نەبێ دنیا نەبێ
عاسمان بۆ هیچ هەژارێک قەت نەگریاوە بە دڵ
هەر لە ئەوەڵ رۆژەوە بۆ شینی مامۆستا نەبێ
گۆڕی مامۆستا هەژار شەمعی مەزاری بۆ چیە
مانگ و رۆژ لەو جێگە دەورەی داوە شەمعی با نەبێ
رۆژ لە من ئاوا بووە بۆ من چ تۆفیری هەیە
رۆژی خەڵکی شەو هەڵێ ئاوا بێ یا ئاوا نەبێ
کەس نیە بۆ شینی مامۆستا هەژار لەم رۆژەدا
چاوی ئەسرین بار و لەش بیمار و دل شەیدا نەبی
مەرگی تۆ بۆتە گرێ پووچکەی دڵی گوڵشەن هەژار
خونچە با نەکرێتەوە و عوقدەی دڵی گوڵ وا نەبێ
هێندم ئەسرین رشتووە سۆمای نەماوە چاوەکەم
من کە لێم تاریک بوو دنیا چاکە چاوم چا نەبێ
گفتوگۆی دڵ دانەمرکا هەرچی گریام دوێ شەوێ
جۆگەلێک چۆن بەش دەکا بۆ و ئاورە دەریا نەبێ
کەس نەسووتا وەک (سەیید) ئەورۆکە پەروانەی دڵی
شەم وەخۆی ناکا ئەگەر پەروانە،بێ پەروا نەبێ

فرمێسکی رژاو

فــرمێسکم هـێند رشت لە رێگـەی تـۆدا
هەر وەک فرمێسکێک لەبەرچـاو کـەوتم
دەمـــێکم خـــۆشی لە دنـــیا نـــەدی
عومرێک هـەولّم دا سـاتێک نـەسرەوتم
ئـــەستێرەی ئـــامانج رەش و تـــاریکە
ئەویش هەر وەکوو بەختی سـەر چـەوتم
بــە دووی دیــداری زولف و رووی تـۆدا
بــە رۆژ نــەسرەوتم بـە شـەو نـەخەوتم
بـەڵام نــەگــەیمە سـەر ئـاسۆی ئـاوات
تا هـەنگاوێک چـووم دوان وەدوا کـەوتم
عـــەسا بــە دەست و پـیر و نــەخۆشم
لە رێگــەی ژیــندا هـەر کـەوتوو رەوتـم

بۆنەخۆشی حەقیقی

حـــەقیقی نـــەمری یـــا خـــوا بـــەم زووانـــە
بــــە بـــێ تـــۆ حـــەستەمە ئـــەمجارە ژیــن کــەم
لە پـــاش تـــۆ دوور لە بـــاڵات تـــاڵە ژیـــنم
مەگەر هەر دەس بە خۆ کوشت و بڕین کەم
نـــە دڵ گـــەرمی نـــەچاو سـۆمایی مـــاوە
لە دوای تۆ من بە چـی بگـریم و شـین کـەم
وەکـــوو جـــاران کــــە خـــەمخانەش نـــەماوە
هـــەتا ســـۆرانـــی و دەســـرۆکە شـــین کـــەم
گـــوڵی بـــاخی ئـــەدەب گـــەر تـــۆ نـــەمێنی
لە کـــام گـــوڵزار گـــوڵێکی دیکـــە شـــین کـــەم
لە پـــاش تـــۆ دەردی دڵ بـــۆ کـــێ بکـــەم مـــن
بـــە کـــام مـــەرهەم دەوای زام و بـــرین کـــەم
(ســـەیید) بـــڕوا حـــەقیقی تـــازە ئـــەمنیش
دەبـــێ ئـــەسپی ســـەفەر ئـــامادە زیـــن کـــەم

سەمەرقەند

دڵی شەیدا لە خۆی بێزارە بۆ تۆ
لەگەڵ خۆی غەیرە تاکوو یارە بۆ تۆ
بە گوڵزارێک گوڵێک سەودا دەکەم من
ئەتۆ بۆ من هە چی گوڵزارە بۆ تۆ
من و دەرد و دڵێکی پارە پارە
کتێبی عیشقە ئەم سی پارە بۆ تۆ
لە دەورەت عاشقانی تۆ وەخڕ بوون
بە تەنیا هەر منم ئاوارە بۆ تۆ
دڵم نازی خەمی تۆی زۆر لە لایە
کە خۆی بێ نازە یا نازدارە بۆ تۆ
خەوی بردووم خەیاڵی زولفی خاوت
چلەی چاوانە بەو شەوگارە بۆ تۆ
ئەمەش بۆ من خەمێکی تازە دێنێ
کە بۆ تەنیا دڵم خەمبارە بۆ تۆ
سەمەرقەندی منە شاری مەهاباد
بە ماچی لێوی تۆ ئەو شارە بۆ تۆ
بە تەنیا هەر ئەوینی تۆم لە دڵدا
دڵی (سەیید) گوڵی بێ خارە بۆ تۆ

بۆ مامۆستا حەقیقی

وەکوو بیستوومە کاکە فەرمووتە
وەک مریشکێ لە هێلکە چوومەتەوە
گەر دەپرسی لە من لەت و پەتە دڵ
چاکە جارێ کەمێ دروومەتەوە
گەرچی دنیا لە کۆڵی خۆی دانام
من بە زۆری لە کۆڵ نەبوومەتەوە
پێم لە سەر ئارەزووی دڵم دانا
وەک نمەد تەختە هێندە سوومەتەوە
مووددەتێکە کە لێم نەپرسیوی
لێم ببوورە خراپ بزوومەتەوە
تۆ لە دڵدای و خۆ لە بیر ناچی
قەت مەفەرموو لە بیری چوومەتەوە
ناوەکەی تۆم وەکوو چەقەی* سەقزی
هەر لە سەر زارە هێندە جوومەتەوە

---

*- چەقە: بە زاراوەی سەقز بە مانای بنێشتە، بنێشتێکە تایبەتە کە لە داری مازووبەرهەم دێ .

جوابی حەقیقی بۆ سەیید

عـــوزروو مــوزرت قــەبووڵ نــیە ســەیید
قـــــافییەت بــــــۆ نــــەهێشتوومەتەوە
زۆر شـــوکر جـــار و بـــارە دێـمەوە بـیر
بــــە چـــەلێکی لە بـــیر نـــەچوومەتەوە
لە نـــەزەر شــــاعیرانــــی هـــاوچەرخـم
هـــەر حـــەقیقیم مـــەحوو نـــەبوومەتەوە
حـــــاسڵێ شــــێعرەکـــانی ســــاڵانم
تـــازە ئـــەو ســاڵ بـــڕێک دروومـــەتەوە
پـــــاییزە کـــاتی راوە ســــاڵێ قـــەدیم
بــــــە نــــچیرێک و دوو نـــەچوومەتەوە
راوکـــەرێ کــــوانــــیی‌ینێ کـــەروێشکێ
تــــا نـــەبرشاوە* کـــەشکی ســـوومەتەوە
قـــافییەت هـــێندە ســـەخت و نـاجۆرە
چـــــی وتـــووتە مـــنیش وتـــوومەتەوە
جـــا لە بـــەرەوەی بـــە قـــەولی تـــۆ ئـەمنیش
هـــەر بـــنێشتێکی جـــووتە جـــوومەتەوە
مـــن و تـــۆ تـــەبعمان وەکـــوو مـــەتەیە
دەســـــمین شـێعری رەق بـــە دوومـــەتەوە

---

*- نەبرشاوە: یەعنی خراپ نەبووە و رەنگی نەگۆڕاوە .

بۆ حەقیقی

حـــەقیقی شــاعیری شـۆخ و هــونەروەر
گوڵی باغچەی ئـەدەب ئـەی نـوکتە پـەروەر
ئـــەگــەر جــەوهەر خــریدارێکــی بــووبا
دەبــوو ئـەشعاری تـۆ بکــڕن بـە گـەوهەر
لە بـــەر چــاوی هــەمیشە جــێی ســەرنجە
کــە جــێی تـۆیا لە دڵدا یــا لە ســەر سـەر
لەگــەڵ مــن گــەرچی دنیا وشکە تـەبعی
بە خـوێنی جـەرگی خـۆم وەک لالە دڵ تـەر
بــە پــیری شێعرەکانی مـن دەکـەن گـوڵ
ئـەگــەر چــی پـیرە دار نــابێتە مــوسمەر
دەبــریا عــومرەکـەم وەک شـێعرەکـەم بـا
بــە عــومرێک خــونچەیێکی هــاتبا بــەر
وەکــوو شـێعری نـەوە ئـەم حـاڵە (سـەیید)
بــە بـێ وەجـهی شـەبە شـێعری مـوعەتتەر

جوابی حەقیقی

سـەیادەت سـەیدی پـاکـیزە گـەوهەر
دوڕی دوڕدانـــەیی زەهـــراو حـــەیدەر
گـوڵی بـێ خاری سووری باخ و چیمەن
دوڕی سـەر سەوزی بن دەریای ئـەحمەر
هـــەمیسان نـــامە و شـێعرت گـەیشتن
کە پێی روون بـۆوە چاوم نامە سەر سەر
دەزانـــم شـــاعیرێکی چـــاکـی ئـەمما
بـــڕستی لێ بـــڕیوی کـــاری دەفــتەر
لە حـاڵی مـوخلیسی خـۆت گـەر دەپرسی
لە نـــەردی پـیریا کـەوتوومە شـەشدەر
ئـــەتۆ خـزمی لە مـێژو دۆسـتی تـازەی
کـە وا زۆرتـر بـووە لوتـفت لەمـەو بەر
جـــەنابی حـــاجی بـــابا شـەیخی بـابت
لە گـــەردوونی فـەزیلەت دابـوو ئـەختەر
چـــەلێکی ئـــیمتیحانی شـێعری کـردم
بـــە رووسـوووری لە عـۆدەی هـاتمەدەر
ئـــەتۆ چـــۆنی لەگـــەڵ دنـیایە قـوربان
هـــەتن یـارانـی دیـندار و بـە جـەوهەر
ئـەرێ بـازدیدی کـردی کـاک مـوحەممەد
ئەرێ بـۆی ناردی گـوڵدان کـاکـە جـەعفەر
درێـــژەی نـــادەمێ چـــی دی، بـڵێ بـۆ
مـەگـەر وشـتر دەنـا نـایبا کـەر و مـەر
حـــەقیقی مـــوخلیسی خـــۆتانە سـەیید
دوعـــاگـۆیە هـەتاکـوو رۆژی مـەحشەر

سەیید ئەم دوو شێعرەی خوارەوەی لە داوێنی نامەکەی حەقیقی نووسیوە و نوسخەیەکیشی بۆ حەقیقی ناردووە.

نەخێر ئێستا نەهاتووە کاک موحەممەد
ئەویش وا دیارە قەولی ناچێ تا سەر
قەرار بوو بۆم بهێنێ باری گوڵدان
نە خۆی هات و نە گوڵدان و نە جەعفەر

دووبارە لە جوابی حەقیقی دا

حەقیقی شێعری دوایی تۆش گەیشتن
وەکوو چەپکێک وەنەوشەی تازەو تەر
لە حاجی بابە شێخت کرد بوو یاد
مەشامی گیان و دڵ پێی بوو موعەتتەر
لە دنیا دا ئەتۆش نەتبوو دڵی خۆش
دڵت خۆش کا خودا ئەمجار لە مەوبەر
بە لوتفی تۆوە هەمدەم زۆرە ئەمما
ئەگەر دینداری جەوهەردار بێ کەمتەر
کەسێ دینی هەبێ خۆی جەوهەرێکە
دروستە پێی بڵێی پیاوی بە جەوهەر
بەڵام من ئیمتیحانت ناکەم ئوستاد
موجەرڕەب تەجروبەی ناکرێ موکەرڕەر
بەیانێکی حەقیقەت بوو کە فەرمووت
بڕستی لێ بڕیوم کاری دەفتەر
ئەگەرچی دەست و پێی بەستووم بە جۆرێ
بە جارێ لێی نەگرتوومماڵی شەشدەر

زمـــانی خـــامەکـــەم ئـــازادە هـــێشتا
بـــڵێی جــێگەی نـــەمابی نـــووکی نـــەشتەر
ئـــەرێ تـــۆ بـــۆ لە قـــافیەی تـــەنگ ئـــەناڵی
قـــولینچکێ کـــافییە بـــۆ تـــۆ ســـەر و بـــەر
قســـەی تـــۆم هـــێندە پێخۆشە کـــە نـایدەم
پـــیاڵێکی بـــە جـــۆگێک ئـــاوی کـــەوسەر
لە ســـایەی دیـــدە دەریـــایە دڵی مـــن
بـــە رەشـــحێکی قـــەڵەم نابێ مـــوکەددەر
نـــەخێر هـــێشتا نـــەهاتووە کـــاک محەممەد
ئـــەویش وا دیـــارە قـــەولی نـــاچی تا ســـەر
قـــەرار بـــووبۆم بـــهێنێ بـــارێ گـــوڵدان
وەنـــەوشە و ســـوێسنە و لالەی مـــوعەتتەر
مـــنەت بـــارم بکـــا جـــەعفەر بـــە گـــوڵدان
نە خـــۆی هـــات و نـــە گـــوڵدان و نـــە جـــەعفەر

٦٩/٩/١٥

یاری خەمخۆر

تا بە کەی شاعیر دەڵێی من چاوی بە خومارم دەوێ
من مەیی نابم دەوێ من باخ و گوڵزارم دەوێ
بەس نیە مەستی و مەی و مەدهۆشی و بەد حاڵەتی
من کەسێکی ژیر و وریا و پیاوی هوشیارم دەوێ
چارەیی دەردم بە نووکی خەنجەری موژگان نەبوو
کارساز خاوەن قەڵەم تیژێکی پڕ کارم دەوێ
چاوی بە خومار و وەفای یار و گوڵی گوڵزار چیە
من دڵی سووتاو و چاوێکی ئەشکبارم دەوێ
لاوی ئازا زۆرە قەت سەنگەر لە من ناگرێ رەقیب
پیاوی عاقڵ مەند و دڵسۆز و زماندارم دەوێ
هەر قسەی زل کردن و بافیش چ سوودێکی هەیە
نوکتەیی ورد و پتەو وەک دوڕی ئابدارم دەوێ
من سەرێکم بۆ چیە پێچراو لە پێچی مێزەرا
یا دەبێ ژێر خاک بچێ یا بچتە سەردارم دەوێ
قافڵە وەدوا کەوتووە رێگام وەدوور کەوتۆتەوە
پیادە ناگاتێ ئەمن سواری جڵەودارم دەوێ
من بە تەنیا ناتوانم هەڵگرم باری خەمم
من رەفیقێکی سەمیمی و یاری غەمخوارم دەوێ

زستانی خەم

زستانی خەمە باخ و چەمەن ڕێی نیە گوڵ کا
بای وەعدە مەگەر ڕەحمێ بە شێواویی دڵ کا
چەن خۆشە بەهار بێتەوە تا لالە و نەرگس
ئەو خاڵ و خەتی دابنێ ئەم چاوی بە کل کا
داوێنی چیا و کەژ لە گوڵی ژاڵە و بەیبوون
وەک قەوس و قەزەح دەسرە و ملوانکە لە مل کا
با بولبولی ئاوارە لە نێو باخ و چەمەندا
هێلانە لە نێو بەرگی گوڵ و سەر لقی چڵ کا
بولبول بفرێ بۆ گوڵی سوور ئەم سەر و ئەو سەر
ئاسک لە چەمەندا بەفرەی بالی‌یەوە سڵ کا
شەونم کە لە سەر بەرگی گوڵان عەینی گوڵاوە
برژێتە سەر ئەو خاک و گڵە و گڵ بە سمڵ کا
ئەو وەختە (سەید) دەس بە عەسا بێتەوە ناو باخ
داوێنی لە ئەسرین پڕ و پڕ باخەڵی گوڵ کا

یادێک لە تەهای دوور وڵات

هەر منم تەنیا لە نێوتانا کە نیمە چارەیە
چۆن دڵم لە دوای هەمووتان وێڵە یا ئاوارەیە
سەد کەرەت دەشکێ دڵم کەس ناڵێ ئاخر دەفعەیەک
هێندە با نەشکێ دڵی چڕژاوی ئەو بێچارەیە
بێ سەدا دەشکێت و دەنگیشی بە کەس ناگاتەوە
من دەبێ بگریم و مەی بڕژێ کە شیشەی پارەیە
ئەو دڵە گەر دوور وڵاتی خۆی لە دڵ دەرخا تەها
دڵ نیە گەرمی نیە یەک پارە سەنگی خارەیە
تا لە کالان دەرنەیە تیغ جەوهەری مەعلووم نیە
ئێستە بۆ تۆ وەک هەموو جار ئیمتیحان ئەمجارەیە
هات و خوێندت بوویە پیاو ئەمجارە تاریفت دەکەن
گەر نەرازی بە بڵێن یا شێتە یا پەتیارەیە
خوێندەوار بن تا بزانن بۆ وەتەن کارێ بکەن
نیشتمان چ بکا لەگەڵ تۆ و ئەو هەموو بێکارەیە
لاوی دڵسۆز و موسڵمان قەت لە بیر ناکا وەتەن
ئەسڵی ئیمانە ئەگەر ئیمانتان بەو کارەیە
پەندی من لە گوێ گرە تادوور لەرووی تۆ پێت نەڵێن
خۆ نەسیحەت بۆ کەرە وەک گوێز و ئەو دیوارەیە

یادێک لە هێمن

بە یادی هێمن ئەورۆ سروەیەک دێ لێی گەڕێن با بێ
نەسیم بۆنی بەهەشتی پێوەیە ئەورۆ لە هەر لابێ
شەو و ڕۆژ ڕادەبووری دڵ خەمی تۆی قەت لە بیر ناچێ
دڵم دەتلێتەوە بەو دەردەوە زۆر عەستەمە چا بێ
هەتا کۆنتر دەبێ یادوارەکەی دەردم دەبێ تازە
برینی کۆنە ناسۆری بە ئێشەکەی بلێی چا بێ
خەمی ئەو زەڕڕە زەڕڕە ڕۆح و گیانی گرتووم ئێستە
خەمی عالەم چ تۆفیری هەیە بۆ من نەیە یا بێ
لە دنیای ئێمەدا مانگێک هەڵات و ڕۆیی ئاوا بوو
بە من چی گەر تەواوی عاسمان عەقدی سوڕەییا بێ
لە ئاسۆگی هومێد ئەستێرەیەک ئاوا بووە ئەورۆ
ئەگەر ڕۆژێک لەوی هەڵبێ بە زەحمەت شۆقی ئاوا بێ
ئەگەر چی خونچە زۆر پشکوتووە لەم باخ و گوڵزارە
لە گوڵزاری ئەدەب بەم شێوەیە گوڵ تازە شین نابێ
دڵی تاریکی من ڕوونە بە یارانی هونەرپەروەر
دەڵێن ڕێبازەکەی دەگرینە بەر چاویا خودا وا بێ
خودایا لێی ببوورە ڕەنجی زۆر دیوە لە دنیادا
ئەویش با موستەحەقی ڕەحمەتی باری تەعالا بێ
خەمی دنیای لە بیر وێرانەکەی دڵ بردەوە(سەیید)
خەمی هێمن بە خێرهات بۆ دڵی من ماڵی ئاوا بێ

لە سەر گڵکۆی هێمن

ئەی مامۆستای پایەبەرز و زانای کورد
خەبات گێڕی نە وەستاوی زانای کورد
لە گێژاوی کەند و کۆسپی ژیاندا
تۆ هەڵکەوتووی لە درێژایی زەماندا
تۆ سەر رشتەی هەودای ئاڵۆزی ژینی
بیرەوەری رۆژی تاڵ و شیرینی
دنیا هەموو لەگەڵ تۆی کرد سەرچەوتی
تەنیا تۆ بووی لە دەست و دوو نەکەوتی
ئەگەر زەمان بەستی زمان و دەستت
بەڵام سستی نەخستە بیر و هەستت
ئەمن ئەورۆ ئەسرین بۆ تۆ نارێژم
بیرەوەریت لە دڵی خۆمدا دەنێژم
بۆ من بەسە هەستت، بیرت، هۆنراوەت
بۆمن بەسە شێعرت،نەسرت،نووسراوەت
ئەگەر چیمەن بێ تۆ بێ جیلوە و نازە
هەر بەیتێکت بۆ من گوڵێکە تازە
تۆ ئاشنای دەردی دڵی گەلان بووی
لە دڵدا بووی هێمن لە بەر دڵان بووی
شێعرت چرای رێگەی ژین و ژیانە
نەسرت پەرژینی فەرهەنگ و زمانە

هـێمن هـەر تـۆ بە دەردی دلّت زانـی
دڵ چی دەویست لە خۆی لە دنیای جوانی
هـێمن بـێ تـۆ مـن و خـەم و تـەنیایی
مـن و دڵ و دەرد و نـاڵەی جـودایـی
تـاریک و روونـی تـۆیە خـۆشەویستم
تاریک و روونی رێی مەبەست وهەستم
هـیوادارم کـە یـارانـی دڵ سـووتاو
(سەیید) رێبازەکەی بگرن لە بەر چاو

لە جوابی راوچی دا

بـراکـەم کـاکـی راوچـی شـێعرەکـانت
کە دیم روون بوونەوە چاوم کە کوێر بووم
وەبـــیرت دێ بــە دەورانـــی جــحێلێ
ئەمن چەند چوست و چالاک و دلێر بووم
هـــەتا مـن راوچـیی هـەر دوو چـیا بـووم
لە کەروێشک ولە کەو کەی بێ نێچیر بووم
بـەڵام ئـێستا لە بــەرپیری و نــەخۆشی
وەکـــوو داری عـەسام و لار و وێـرِ بـووم
دەبــینی ئـێسته مـــن رێوی تـەواو نـیم
لە پێشیش دا هەڵۆیەک بووم و شێر بووم
زەمانە گەرچی بـۆ مـن شـۆر و شـەرِ بـوو
بەڵام من بۆ هەموو کەس خێر و بێر بووم
فەلەک وا دەست و پێی بەستووم کە ئێستا
لە چوارچێوەی قەفەسدا مام و فـێر بـووم
ئــەمن جـوانـیم بـە پـیری دا بـە سـەودا
وەرە بــمبینە فــێری ئــاڵ و وێــر بـووم
شەوی پرسیم لە چاو بـۆ چ لێـڵ و وێـڵێ
دەڵێ منغەرقیدەریای سووروسوێر بووم
ئەوەندەم غەم لە رێی رۆژی رەشم خوارد
لە ژین و زیندەگانی هەر دوو تـێر بـووم
سـەید نـاکـا لە دۆسـتی تـازە شکـوە
لە یـارانـی قـەدیم زیـر و زوێـر بـووم

بۆ کاک موحەممەدی قزلجی

دەزانی کاک موحەممەد بەم خەزانە
گوڵی ناو باخچەکەم گشت بۆتە سەرپۆت
لە هەر لایە تەماشا کە وەریوە
هەموو خونچە و گوڵی تا دێتە ئەژنۆت
ئەگەر بێت و نەیەی فکری نەکەی بۆی
وەباڵی ئەو هەموو خونچە بە ئەستۆت
لەگەڵ خۆت جەعفەریش بێنە بە خۆشی
بە زۆر بیهێنە گەر هەروا نەهات بۆت
نیە عوزری قەبووڵ حەتمەن دەبێ بێ
لە ملیا گەر تەناف بێت و لە پێێ کۆت

بۆکاک جەعفەری قزلجی

باخچەکەی جەعفەرە یا گوڵشەنی باخی ئیرەمە
که سەری هەر لقەدارێکی گوڵی خونچە دەمە
گوڵی نەرگس لە هەموو لایەکەوە دەڕوانێ
هەر دەڵێی چاوی نیگابانی حەریمی حەڕەمە
گەرچی تەنیا گوڵی بۆ عاشقی دلدار زورە
گوڵی لێ زیاد بکە گوڵ کاکە هەتا زۆر بێ کەمە
جۆگەلێکی هەیە ئەو باخچە لە ئاوی بۆکان
بە سەری تۆ لە سەقز بایە دەیانگوت کە چەمە
چ سەفاییکی هەیە سێبەری بن دار تووەکەی
داری تووبایە دەبا زوو لە دڵان هەرچی خەمە
جەعفەرم دی کە لە نێو باخچەکە یا دێت و دەچێ
بولبولی قەیرەیە یا لەکلەکە کەوتبوۆتە گەمە
من لە نێو ئەو هەموو گوڵزارە گوڵێکم لێ ویست
پێی نەدام گەرچی دەڵێن ئەو کوڕە خاوەن‌کەڕەمە

بۆکورە دوور وڵاتەکەم (تەها)

تاقانە

تــــەها ئــــەی ڕۆڵەی دوور لە وڵاتـــم
تــا ئــاخری عــومرم هــەر بە هیواتـم
غـــــــەریبایەتی بــــاری گــرانــــە
بـــاری گــرانــی هــەر لە ســەر شــانە
تــــۆ تـــاقانە نــی بــۆ تــاق بــوویەوە
بــۆ چــی پــێت وایــە لە بیر چــوویەوە
مــن بــۆ دەرد و خــەم تــاقانە و تــەنیام
تــــەنیا تــــاقانەی ڕۆڵەی ســەر دنــیام
لە بــیرت مــاوە ئــەو شــەوەی داهــات
بەو سەرماوسۆڵە چم لێ بەسەر هات
ئــێستا نـــەخۆشم بــیمارم خــەستەم
ئــەمن شکســتی دەســتی ئــەو وەختــەم
نــامەکــەت گــەیی ئــەمجارەش بە جــێ
بــۆنی کــراسەکــەی یــۆسفی لێ دێ
بــە نــامەکــەی تــۆ دێ فــەرامــۆشیم
ڕەنگــە بــەو نــامە چــا بــێ نــەخۆشیم
مـــــن هـــیوادارم بـــتبینم ئـــەمجار
پـــیاوێکی تــەواو و ژیــر و خــوێندەوار

مندالْ بووی رۆیی پیاو بی بێیەوە
پیاوانە بژی و بگەڕێیەوە
بە فیرۆ نەدەی هیچ وەخت و کاتت
تا بە جێ دێنی هەموو ئاواتت
هەر شتێ بڕوا دەکرێ بێتەوە
هەر عومرە بڕوا ناگەڕێتەوە
بە زایەی نەدەی رەنج و جەزای من
با شاد بێ دۆستت با کوێر بێ دوژمن

بۆ برایانی دێهاتی

ئامۆژگاری

ئێمە کوردین و یەک زمان یەک دین
با برادەر بژین برای یەک دین
یەک کەوین و برایەتی خۆش بێ
با لە روومان هەڵێ بڵێین کوردین
کاخی فیرعەونە یا خۆ کۆخی فەقیر
لە تەلا و زیوە یا گڵە و بەردین
هەر بە جێ هێشتنە لە ئاخریدا
تەختی شایی بێ تەختە یەک نمەدین
ئەوی پێمان دەمێنێ تەقوایە
ئەوی کەلکی هەبێ لە دنیا و دین
ئەم چوار رۆژە ژینە پێی ناوێ
وەکوو ئەو جۆرە ئێمە بۆی مردین
کۆکەمان قەت لە کایە دەر نایە
چونکە گیرۆدەیی گەش و وەردین
دوژمنی ئێمە نەفسی خۆمانە
دڵ برینداری دەستی نامەردین
پەندی سەیید لە گوێ گرە کە دەڵێ
دەرد و دەرمان یەکێکە هاو دەردین

دوو بەیتی

جێژن و پیرۆز بێ کاکی دێهاتی
ئەهلی کوێستانی یا خۆ شاماتی
سەییدیش چونکە هەر لە خۆتانە
دە بڵێن کاکە تۆش بە خێرهاتی

شنەی بای شنۆ

بەهار ئەمجارە وا دیارە شنەی لە شنۆ وەدێ ئەورۆ
لە لای کوێستانەوە بای وەعدە دێ زۆریش بە جێ ئەورۆ
ئەگەر چی بولبول و قومری لە گوڵزاری شنۆ زۆرن
ئەمین ئوشنۆیی جێت خاڵی لە باخی شار و دێ ئەورۆ
هەموو رۆژ شین دەبێ گوڵ تازە روو،بۆن خۆش بەڵام داخم
گوڵێکی وەک ئەمین ئوشنۆیی قەت ناپشکوێ ئەورۆ
وەخەر بوون عاشقانی داخ لە دڵ وەک لالە لەم شارە
بەڵێ موژدەی بەهاری پێیە بای وەعدە کە بێ ئەورۆ
وەباڵی ئەو هەموو خونچەی نەپشکووتووە بە ئەستۆی تۆ
ئەمن لێرەم دەوێی ئەی بای شەماڵ تۆ دەچیە کوێ ئەورۆ
لە هەر لایە گوڵێکی تازە شین بێ سەوزە سەر دەرخا
بە چاوان دەبمە ئاودێری بە سەر چاو دەچمە وێ ئەورۆ
بە تەنیا چاوی من ماوە کە ئاودێری گوڵان مابێ
هەر ئەم سەر چاوەیە وشکایی نایە ئاوی دێ ئەورۆ
ئەگەر خۆم رێم نیە تا بچمە پێشوازی بەهار و گوڵ
بە جێی خۆم جۆگەلێک فرمێسکی گەش خستۆتە رێ ئەورۆ
لە پێ کەوتووم و دەستیشم بە داوێنی فەلەک ناگا
فەلەک تۆ چت دەوێ لە منێکی وا بێ دەست و پێ ئەورۆ
لە هەر لا شایی‌یە و جێژنە کە سەرچۆپی بە من نادەن
برا با دەستی گاوانیش بە من بێ هەر نەبێ ئەورۆ
(سەید) تۆ رووبەرووی هێمن دەڵێی چی بەسکە چون تووتی
لە رووی ئاوێنەدا زوو لاڵ دەبێ گەر زۆر بڵێ ئەورۆ

بەهار لە بەهمەن دا

ئـــەورۆکە جـــێژنی بـــەهمەنە یـا خــاکــەلێوەیە
وا دەر دەکــەن چـڕو گـوڵ و خـونچەش بـەرێوەیە
تــینێک دەدا بــە گــیان و تــەوانێک دەدا بـە دڵ
بـەهمەن کـە ئیش و کـاری بـە سەرما و کـرێوەیە
بای وەعدە هـات و بـەهمەنی هێنا لە جێی بـەهار
جـــێگەی هـــومێدە ئـەو کـزە بـایە لەوێـوەیە
کوێستانەکان کە خاڵ و بەڵەک بوون هەوەڵ بـەهار
وا دیـارە جێ هـەواری مـن ئەو هـەرد و کێوەیە
ســور و سپی هـەڵاڵە و بـەیبوون کـە شین دەبـن
خـەزنەی دڵم خــەنی دەبــێ بــەو زێـر و زیـوەیە
وا ئــاڵەکــۆکە پـرچــی وەدەم بـا دەدات و دێ
بــووکی بــەهارە گــەرچــی پەشێوە بـەم شێوەیە
ئـەم جـێژنە تـێکەڵاوە لە شـێعر و نــەی و نـەوا
مـلوانکـە بـۆیە جـوانــە هــەمووی نێوە نێوەیە
دەنگــێکی دڵ رفـێن و بــە ســۆزم دەگاتە گوێ
دڵ پــێم دەڵێ بـــزانــە لە کـوێیە و لە کـێوەیە
عـاشق دەخـاتە رەقس و سەماوە بـە دەست و پـێ
بەعزێک سەمای بـە پـێوەیە هـێندێک لە جێوەیە
بـــڕوانــە چـاوەکـانم و ئـەسرینی لێـڵ و ویـڵ
چـەن جـوانــە ئـەم روانگــە بـەهارە و شـڵێوەیە
پیرۆز بـێ جـێژنەتان بـە دڵی خـۆش عـەزیزەکـان
سـەییدیش بـە بـێ منەت دڵی خـۆشی بـە ئێوەیە

هەوری گەواڵ گەواڵە لە سەر باخ و چیمەنان
لوتفی بەهارە نمنمی بارانی پێوەیە
ئەی باخەوان بە خوێنی دڵ ئەم باخە شین بووە
غافڵ نەبی کە گوڵ چنی زۆردار لە جێوەیە
گوڵ چن ئەوەندە زۆرە کە ڕێی باخەوان نیە
کەس ناڵێ باخەوانەکە کێیە و لە کوێوەیە
خەرمانەکەت بە کاوە دەبا توندە بای شەماڵ
بێت و شەنەت نەزانی بە سەر شانی کێوەیە

بەهمەن بەهاری ئازادی

بەهمەن بەهاری ئازادی بەهمەن جێی دڵخۆشی و شادی
تۆ هاتی لە ئاسو هەڵات ئەستێرەی گەشی ئازادی
بەهمەن بەهاری ئازادی
گوڵی پشکوتووی بەهاری خونچەی باخی ئەویندراری
سروەی نەسیمی بەیانی بەیانەی رۆژی رزگاری
بەهمەن بەهاری ئازادی
سوێسنە و بەیبوون لە سەحرایە پشکووتوون لە هەموو لایە
بەهمەن هات بەهاری هێنا دەشلێن بە گوڵێک بەهار نایە
بەهمەن بەهاری ئازادی
دوژمنی خوێن مژ دەیزانی ماوەی کەم ماوە مەیدانی
دەیرِشت خوێنی لاوانی گەل دەیویست خۆ بگرێ و نەیتوانی
بەهمەن بەهاری ئازادی
ئیسلام میلەتانی یەک خست برِیان لە دوژمنان برِست
تێکەڵ چوونی عەدڵ و زۆر بوو ئەو بە تفەنگ ئەم بە دەست‌ومست
بەهمەن بەهاری ئازادی
دوژمن هەر تاوە نا تاوێک دەیرِشت خوێنی پیرێک لاوێک
هەزاران سەر کەوتنە عەرزی بۆ پاراستنی کەلاوێک
بەهمەن بەهاری ئازادی

کوردی کوردیش وەک تەڕدەستان بە جەڵدی بۆ شۆڕش هەستان
لەگەڵ میللەتان یەک کەوتن تا سەر نەکەوتن نەوەستان
بەهمەن بەهاری ئازادی
برایانی مەهابادی یادگاری دەورەی مادی
خودا یار و یاوەرتان بێ جێژنەتان پیرۆز بە شادی
بەهمەن بەهاری ئازادی

هەڵەبجە

هەڵەبجە شاری ویران کراوم
بۆمی شیمیایی پێدا دراوم
بووکی رازاوەی کوردستانی جوان
وەک باخچەی گوڵان لەنێو کوردستان
ئەو شارەی باغات دەورەی لێدا بوو
وەک باخچێک بە گوڵ پەرژین کرا بوو
کەژ و کێو و هەرد دەشت و کوێستانی
شوێنەوارێک بوون لە جیلوە وجوانی
ئێستا لەو هەموو گوڵ و سونبولە
وەدەس هێنانی گوڵێک موشکولە
لە هەر لا تەرمی لاو بالا بەرزان
کەوتوونە سەر یەک وەک گەڵا رێزان
ئەو شێرە خۆرەی نازداری دایە
وەک سەرە بزووتێک هەر لە لانکایە
دایکی دڵ سووتاو بابی جەرگ رەش
غەرقن پێ تا سەر سەر تا پا لە هەش
دار و دەوەن و هەرد و بەرد سووتان
ئێمەش جەرگمان سووتان لە دووتان
هەر کەسێ بۆمی وای پێداداوی
لەت لەت بێ جەرگی رەش بێ هەناوی

سەددام دوژمنی کۆنی کوردانە
بلێی هەر وابێ دەور و زەمانە
ئەی لاوی ئازا مەرد و مەردانە
تۆڵەی بستێنە بەڵام کوردانە
هەڵەبجە هەر چەند خانوو رووخاوی
مەزرا و کشت و کاڵ بەرهەم سووتاوی
بەڵام کێوەکان هەروا سەر بەرزن
بە بای حەوادس یەک دەم نالەرزن
ئەوەش نیشانەی پایەداری‌یە
دوژمن هەر بەوە دەردی کاری‌یە
رۆژێک دێ کوردان تۆڵەت بستێنن
ئاو لە جێ ماڵی دوژمن دەر بێنن
بەڵام پەژارەی داخی ئەو شارە
بە نووکی قەڵەم نایەتە ژمارە

زەنجیر

شەو لە من داهات کە هاتی زولفەکانت شانەکەی
تا سبەینێ رووت لە من دەرکەوتەوە نیشانەکەی
شانە هەر وەک من ئەسیری داوی زولف و پەرچەمە
وەک سەفی زەنجیر لە پێ وایە ددانە و دانەکەی
شوێنەواری کۆت و زنجیر لە نێو کیژانی کورد
تۆقی زێرینی لە ئەستۆدا لە پێ پاوانەکەی
ناسرەوم هەر شەو لە بەر بیر و خەیاڵی وردە خاڵ
بیری وردی من کە پێوەندی بە دام و دانەکەی
گوڵ لەنێو بەرگ و گەڵای خۆی دابێ جیلوەی جوانترە
بۆیە وا جوانی دەرازێنێتەوە کۆڵوانەکەی
من مژۆڵم بۆیە پەرژین کردووە بۆ چاوی خۆم
تا حەسارێک بێ لە دەوری وێنە رێک و جوانەکەی
(سەیید) ئەورۆ شێعرەکانی بوونە نوقڵی مەجلیسان
خۆی بەڵام کەس یادی لێ ناکا وەکوو ئەفسانەکەی
وەک کتێبێکی موقەددەس دەچتە سەر تاقەی دڵان
گەر لە دوای مەرگی کەسێ چاپی بکا دیوانەکەی

تەناف

لەو هەموو زولفە رەشەی تۆ بەسە تەنیا داوێ
بۆ مەلی بێ پەڕ وپۆی دڵ کە تەنافی ناوێ
زولفی زۆر کەچرەوە راستی لە دەهۆی ترساوم
هەر بە شۆخیش کە دەسی بەرمێ لە داوم داوێ
پێم دەڵێ فکر و خەیاڵ تازە نەرێژم ئەسرین
داخەکەم پۆش و پووار ناگرێ بەری سێڵاوێ
نامەوێ قەت خەمی تۆ دەرچێ لە دڵما چونکە
هەر خەمی تۆیە خەمی دیم لە دڵی دەرداوێ
وا نەسووتاوە دڵم خۆ بە تەقەلای ئەسرین
کوفت و کۆی دابمرێ یا بە شەپۆلی ئاوێ
رۆژی رووت دەرخە سبەینانە لە باڵات جوانە
لە بڵندان کە دەدا تیشکی گزنگی تاوێ
من هەموو عومری درێژم کە لە رێی تۆ دانا
بەو سەری زولفە بڵێ بگری دەسی داماوێ
دڵی موشتاقی من ئەورۆکە ئیشارێکی بەسە
وەکوو سەد تیر و خەدەنگیش نیە سیلەی چاوێ
(سەیید) ئەمجارە گرێی دڵ مەکەوە بۆو زولفە
تۆ کە پوختەی مەبە گیرۆدە بە دەستی خاوێ

جامی جەم

دڵ لە ئاڵۆزانی زولفت بۆچی خاترجەم نەبێ
بۆتە ئاوێنەی جەماڵی تۆ کە جامی جەم نەبێ
یادی زولفی تۆ بە شەوگاری درێژ هاورازمە
من هومێدم وایە سایەی قەت لە سەر من کەم نەبێ
ئێستە گەر تۆش لێم نەپرسی جێی گلە و شکوا نیە
موددەتێکە من لە بیری کەس نەماوم خەم نەبێ
من کە وەستام وەکوو کێوێک لە بەر دەرد و خەما
کێو و کوێستان قەت سەری نابێ بە هەورو تەم نەبێ
جێی سەری موویەک لە دنیا جێم نیە جێی خەم نیە
وەک نەسیمی بەربەیان لای زولف و نێو پەرچەمنەبێ
من کە بێ یار و دیارم یەک دەم ئارامم نیە
دیارە سینەش بۆ نەفەس تەنگە ئەگەر هاودەم نەبێ
دوێ شەوێ وەختێ کەهات بۆلام دەممماچکرد کوتم
هاودەمیت خۆشە کە هاودەم ژەمژەم و دەمدەم نەبێ
کاتی وەسڵت خۆ نەفەس ڕێی هات و چۆی نابێ ببێ
جێیە وی لێبێ دەبێ ئەشخاسی نامەحرەم نەبێ
ئاو پڕیشکێنی دڵی کردم بە شێعری جوان (سەیید)
کێ دەزانێ قەدری گوڵ دڵ تەڕ وەکوو شەونم نەبێ

بەشە گۆشت

جـێژنی قـوربانە و لە بـریان و کـەباب مـن بـێ بـەشم
هەرچی قرچەی دێ لەسەر سۆبەم کزەی جەرگی رەشم
چوومە مـەیخانە لەوێش لێـوم بـە جـامێک تـەڕ نـەبوو
تازە دەسکەوتی ئەویش هەر بوو بە فـرمێسکی گـەشم
هەر مەلی دڵ بوو کـە قـوربانی بکـەم چـی دیـم نـەبوو
غەیری ئـاخ و داخ لە شـۆرباوی بـەشی خـۆمی کـوشم
رووم لە هەر کوێ کرد بەشی خۆمم بداتـێ پـێی نـەدام
وا دیـارە مـن لە هــەر لابــێ نــەسیب و بــێ بـەشم
کەس نیە گوێ بگـرێ بـۆ دەردی دڵی (سـەیید) هـەتا
دەردی خۆم وەک گۆشتی قوربانی بە سـەریا دا بـەشم

ئەم دنیا حیزە

دۆســـتم ئـازیزم ئـایا زانـیوتە
دڵی زۆر یـــاران لە تـۆ ئـێشاوە
ئەم دنیا حیزەی تـۆوەپیش دەخـا
شەپ شەپێنی دێ زۆری بە دواوە
بۆ ماوەی قسە بە هیچ کەس نادەی
گەر پزووی چەنەت پسا و رەواوە
ئەگـەر پـێت وایـە دەراوت روونـە
لێی حاڵی نەبووی لێڵە سـەرچـاوە
بە گەرم و گورِ بـە لەگـەڵ یـارانت
تـا ئـاوری دەروون تـینێکی مـاوە
ئەو وردە بۆڵەی بەینی ئەتۆ و ئـەو
بوو بە..... خەسرەو هاتوونە بـراوە

لە تاو بێ نانی

نـــانەواخـــانەی سـەیزادە خـــانم
نـانی زۆر جـوانـە ئـەمن و ئـیمانم
چوومە لای بـە شکـو نـانم بـداتێ
کـوتم مـوشتەری بـۆ نـۆبەی نـانم
کوتی وەتاغی ئـەسناف نـەنووسێ
نانت پـێ نـادەم قـەزات لە گـیانم
لە سەر و تەرحی منی خۆش نەهات
بـۆیە رووی خـۆشی نـەدا نـیشانم
هەر کەسێ دەهـات نـانی دەدایـە
هەر بـە مـن نـادا سـەیزادە خـانم

شاری شنۆ

گەر دەپرسی لە من نشانی شنۆ
پێت بڵێم چۆنە شاری جوانی شنۆ
وەک دڵی رۆشنی ئەوینداران
کاتێ دێ بچتە جێ ژوانی شنۆ
ئەو دەمەی هەڵدەنیشێ ئاوی رنوو
خۆشە سەیرانی کوێستانی شنۆ
وەک بەهاری بەهەشتە رۆژی بەلام
زۆر لە رۆژ خوشترە شەوانی شنۆ
سەوز و پیرۆزە رەنگە خوار و ژوور
وەک یەکە عەرز و عاسمانی شنۆ
کۆمەڵێکی نەجیب و رۆشنبیر
خەڵکی ئەو شارە ساکینانی شنۆ
پڕ لە زانا و ئەدیب و دانشمەند
شەوچران بۆ دڵی گەلانی شنۆ
مەوتەنی شێخ ئەمین وئەحمەدی کۆر
شاری دلدار و عاشقانی شنۆ
بۆیە بازاڕی گەرمە شێعر و ئەدەب
لە دڵی ساردی کێوەکانی شنۆ
هەر کەسێ دێت و ئاورێ دێنێ
ئەمنیش دەستە چیلەکانی شنۆ
ئەی خوای گەورە خۆت بپارێزە
لە بەلای عەرزو ئاسمانی شنۆ

دڵی (سەید) لەوێ بە جێ ماوە
رەنگە بوویێتە باخەوانی شنۆ

کەوی ماڵی

خەوێکم بوو کە تۆم تێدا دەدی ئەوشۆ خەویشم چوو
دڵم بۆ جار بە جار هاو سوحبەتێکم بوو ئەویشم چوو
بە پەرچەم رووی لە من پۆشی و لە پاشان رووشی وەرگێڕا
تەماشای بەختی رەش کە من کە رۆژم چوو شەویشم چوو
هەتا تۆم بووی چرای دڵ پەرتەوێکی بوو لە رووی تۆدا
کە تۆ رۆیی بە تەنیا مام چرام چوو پەرتەویشم چوو
نە چاو ماوە کە پێی بگریم نە دڵ ماوە کە بۆم بگری
هومێدیکم بە هەر دوو بوو لە میشم چوو لەویشم چوو
لە باخا دەنگی بولبول بوو لە کوێستان قاسپە قاسپی کەو
کە کوێستانم نەما و باخ بولبولیشم چوو کەویشم چوو
هەتا کێو و کەژم بوون ئاسکی کێویم بۆ کەوی بوو بون
کە دڵ ئەهلی نەما هەم ئاسکی کێوی هەم کەویشم چوو
هەموو شەو من خەیاڵی ویم لە باوەش دابوو ئێستاکە
بە گیانی تۆ قەسەم (سەیید) نە هەرشەو شەوشەویشم چوو

زمانی یەکگرتوو

دڵم روونە بە هیوایەک من ئەورۆ
دەڵێن ئەستێرەیەک هەڵدێ لە ئاسۆ
وەرن کوردینە با یەک بێ زمانمان
دڵیشمان یەک گرێ بەشکوو من و تۆ
بریندارین ئەگەر هەردوو بە تیرێ
دەبا یەک بێ پەڕۆی سووتاوی بۆسۆ
قسەو یەک بێ موکوریانی و برادۆست
کە خوێناوی دڵە زووخاوی زاخۆ
زمانی حاڵی یەکدی گەر نەزانن
کە بمرن چۆن دەکەن شین و براڕۆ
ملوو هەر کەچ دەبێ بدوێن بە دوو جۆر
وەباڵی دوو زمانی خۆ و بە ئەستۆ
(سەیید) یەک بێ زمانمان فەرقی نابێ
کە هێنی ئێمەیە، وانێکی ئەنگۆ

بەیبوونی خەت خەتی

کەی دێ بەهار هەڵاڵە و بەیبوونی خەت خەتی
بیهێننە روو بە نازەوە ئەم خاڵی ئەو خەتی
کوا ئاڵەکۆکە پرچی وەدم با بدات و بێ
پێشوازی نەوبەهاری بە سەری رووت و پایپەتی
ئەستێرەکەم بە لێوەلەرێ گەییە سەر سنوور
هێند ساردوسڕ بەروومەوە هات سوبحینەکبەتی
بووکی شکۆفە پەردە لە سەر رووی وەلا نەچوو
نەشکاوە گوڵ بە بای سەحەری شوێنی روومەتی
دەرد و خەم و پەژارەیی دڵ پێکەوەن هەموو
هەر چەندە کوت کوتە دڵم و جەرگ لەت لەتی
خەم باشە هەست و بیری دەروونم دەخاتە یەک
شادی بەڵێ کە خۆشە دەترسم لە غەفڵەتی
وا دیارە نەوبەهاری من ئەورۆ نەگاتە جێ
گەر بێش (سەیید) بە داخەوە نەیماوە مۆڵەتی

داری تەقڵە

هەر وەکوو خونچە ئەگەر دایم لە سەر داران نەبم
شەونمێکی سەر سپاردەی باخ و گوڵزاران نەبم
سورمە نیم نازداری پێش چاوان بم و بەر دڵ کەوم
ئەشکی دا کەوتوو لە سەر رێبازی نازداران نەبم
یەک نەفەس وەک جاری جاران نایە تا گیانێک نەبا
یەک نەفەس عومرێکە بۆ من هاودەمی جاران نەبم
هێندە من سەرکوت کراوم و کەوتم و هەستامەوە
بوومە داری تەقڵە گەر دار دەستی ناسواران نەبم
وەک نەسیم سووک باڵ و بێ ویستێکی دڵ دێم و دەچم
بۆ ئەوەی باری گرانی خاتری یاران نەبم
دڵ لە داوی پەرچەم و زولفی پەرێشان کەوتووە
خاترم جەم نابێ تێکەڵ کۆڕی دڵداران نەبم
وەک کزەی بایەک وەرە مەزرای دڵم زەنویر بکە
خونچە با بکرێتەوە و موحتاجی باو باران نەبم
وەعدەیی داوە بەهار بێت و بە سەرما رابرێ
یا خودا بای وەعدە بێ و مەحروومی دیداران نەبم
پەردە بازی رێگەیی بەینی وەفا و یارە(سەیید)
چۆن دەبێ پێ شێلی لۆمەی یار و ئەغیاران نەبم

لە زمان سروەوە

گلەیی لە سروە مەکەن شێعرەکان و چاپ نابێ
بزانە هەرچی بنووسرێتەوە کیتاب نابێ
لە کانی دڵتەوە بێ و تازە بێ دەنا شتی کۆن
هەزار ساڵە لە خاکا بێ دوڕڕی ناب نابێ
بە بیری وردەوە بیکۆڵەوە قسەی دڵی خۆت
لە هێڵەگی بدە دیققەت بکە خراپ نابێ
بە ناوەرۆکی تەماشا کە سەد مەنی کاغەز
کە مەعنەوی نەبێ قەت مەسنەوی حیساب نابێ
هەتا بە تیشکی هەتاو شەونمێک لە گوڵ نەوەرێ
هەوای باخ و چەمەن خۆ بە ئاب و تاب نابێ
بە غەیری زولفی پەرێشانی یار خاترجەم
ئەگەر خەیاتە بێ یا بەن درووتەناب نابێ
هەزار شێعر بە ناڵە دەگاتە گوێی سروە
وە پشتی گوێ دەکەوێ و چاپ و ئینتیخاب نابێ
دڵێکی وا کە بە ئاوری ئەوینێ پوختە نەبێ
(سەیید) بە گیانی تۆ هەر خاوە بۆ کەباب نابێ

ڕێبازی ئەوین

تاپێکی سەری زولفی وەدەس دێنم و جیا دێم
ڕێبازی ئەوین پڕ خەتەرە دەس بە عەسا دێم
هەردەم کە نەسیمێکی وەفا بێت و بدا لێم
وەک پووشێ بە دم باوە بێ بۆ لات بە سەما دێم
ڕازیم بە ڕەزای تۆ چ وەفات بێ چ جەفات بێ
گیرۆدەیی تۆم من بە جەفا دێم بە وەفا دێم
کووژاوە بە شەوگاری ژیان هەرچی چرام بوون
ئەوشۆکە بە شۆقێکی شەمی چۆڵە چرا دێم
هەر دەم کە گوڵێ دەس کەوێ بۆ شەمعی مەزارم
مردن پەلە بۆ من مەکە بۆ خوم بە پەنا دێم
هەر دەرد و پەژارەی وەتەنە بۆتە گرێی دڵ
ڕێی چارەیی ئەو دەردە نیە پێیەوە رادێم
هەروا لە سەرم دایە هەوای کاکۆڵی (سەیید)
دڵ بۆیە پەرێشانە منیش سەر بە هەوا دێم

خەوێکی خۆش

دوێ شـــەوێ مـن خـەوێکی خـۆشم دی
رۆژی شـــایی بـــوو چـــوومە داوەتـــەوە
ســـەیرە خـــۆشی بـــە خـــەو بـــبینم مـن
کـــە بـــەشی مـــن بـــە خـــەم بـــڕاوەتـــەوە
کـــۆنە دۆکـــەم بـــە پـــێکەنینەوە هـــات
دەم و لێـــــویشی بـــــەو حـــــەڵاوەتەوە
دەست و دڵ باز بوو دەستی دڵمی گـرت
بـــــە کـــــەمی نـــاز و زۆر ســـەخاوەتەوە
نـــەفەسم باوەشێنی رووی بـــوو ئـــەویش
ئـــــاورێ بـــــوو بـــــە بـــا گـــەشاوەتەوە
یـا وەکـوو ئـەم گـوڵەی لە سێبەری بـاغ
بـــــە نـــــەسیمی ســـەحەر حـــەساوەتەوە
مـــن بـــە حـــاستەم دەسم لە مـــەمکی دا
مـــــوددەتێ ســـینگی هـــەر لەراوەتـــەوە
دەمـــــی نـــابوو بـــە گـــوێیەوە دەیگـــوت
بـــۆ چـــی پیر بـــووی قـــەدت چـــەماوەتەوە
پـــێم گـــوت ئـــاخر دەزانـــی عـــومرێکە
بـــــە خـــــەمی تـــــۆ دڵم تـــــلاوەتەوە
هـــەر قســـەی خـــۆشە جاروبار دەیـڵێم
وەک یـــەخەی تـــۆ دەمـــم کـــراوەتـــەوە

خەوی خۆشم چوو راپەڕیم لە خەوا
خەوەکەم خۆش بوو بۆم گراوەتەوە
من کە دنیا کە پشتی تێ کردووم
بە چ رووێکی دەچمە داوەتەوە
بۆ منی داخ لە دڵ وەکوو لالە
دەرد و داخێک نەبێ چ ماوەتەوە
شایی ئەورۆکە روو لە من ناکا
شینی ئاواڵە بۆم ژیاوەتەوە
قافییەی شێعرەکەت هەراوە(سەیید)
جێگە بۆ تەنگ نەزەر نەماوەتەوە

کەوی کوڵاو

ئـەمرۆکە کـاکـە خـوێندمەوە شـێعرەکـانی تـۆ
وا دیارە بووی بە شاعیر و پـیاوێکی سـەر بـەخۆ
پێم خۆش بوو وا بە سەر ڕەوو غار هاتیە نێو ڕەوە
هەوساری بەندەگیت لە مـلا کـردە لەتک و پـۆ
فەرمووتە چۆنە شـێعرەکـەم و وەزن وقـافییەی
بێ تیک و پینە نین ئەگـەر بـۆت نـەکـەم پـەڕۆ
تەبعت هەیە ئـەگـەر بـتەوێ دەبـیە شـاعیرێک
دایم هەناسە سـارد و خـەفەت بـار و ڕەنـجەڕۆ
ساف و ڕەوان نیە وەکوو فرمێسکی چـاوی مـن
ڕەوتی بە قۆرتە قۆرتە وەکوو ئـەسپی وشکـەڕۆ
ئەو شێعرە کاکە پوختە نـیە وەک کـەوی کـوڵاو
لایـق نـیە بـە سـوفرەیی ئـەشخاسی نـوکتە جـۆ
فرمێسکیگەرموخوێنیجگەرخواردنەوەی دەوێ
تا دەبیە شاعیرێکی سوخەن سـەنج و بـەزلەگـۆ
تـا نـیوەشەو نـەنووی و لە بـەر دووکـەڵی چـرا
بەیتان بڵێ و قافییە ساز کەی بە جـوست و جـۆ
زولفێکی یار بە دەستەوە بگری و بە بیری خۆت
بـیهۆنیەوە بـە شـێعرەوە بیکەی بـە تـارو پـۆ
ئەمجارە شێعرەکەت بە ئەم و ئەو نیشان بـدەی
یەک بـۆت بکـا پـەروو یـەکـێ خـۆت بکـا تـرۆ
ئەو وەختە ڕەنگە ببیە هـونەرمەند و شـاعیرێک
وەک من هەناسە سارد و خەفەت بار و ڕەنجەڕۆ

دۆستی کۆن و ئاشنای تازە

بـــە لای ئـــەهلی پـــاتۆڵ و کـــەوا بـــووی
کـــە ئـــێستا لایـــقی شـان و عـەبا بـووی
بە جـوانـی مـەرد و ریـند بـووی و رەزا سـووک
بـــە پـــیری فـــێری ئـەتوار و ئـەدا بـووی
وەبـــــیرت نـــــایە دەورانـــی جـــحێڵی
لەگـەڵ مـن چـەندە بـا مـێهر و وەفـا بـووی
دڵم گـــەرمی وەفـــایە مـــن هـــەتا هـــەم
ئـەتۆ کـەنگێ وەهـا سارد بـووی هـەتا بـووی
بـــە تـەنیایی ئـەمن خـۆم عـالەمێک بـووم
هـەتا هـەر تـۆم هـەبووی تـۆم ئاشنا بـووی
ئـەمن بـۆ دەفـعی دوژمـن لەمـپەرت بـووم
ئـەتۆش بـۆ مـن هـەموو دەفـعولبەلا بـووی
کـــە چـــی ئـێستا کـە وەک نـۆ ئـاشنا وای
لە پـــێشیشدا بـــرادەر بـــووی بـــرا بـــووی
بـــە راســـتی نـــەمدەزانـــی ئـەم زەمـانە
لەوەش هـــەر حـــیزترە مـاڵی خـرا بـووی
لە خـــۆت گـــۆڕاوی یـا خـۆم لێ دەگـۆڕێ
هـــەوات تـێدایـە یـا بـادی هـەوا بـووی
بە جـوانـی خـۆت دەبـەخشم جـورمت ئـەمجار
گـــەر ئـیسباتی بکـەی ئـەمجارە چـا بـووی
بـــڕۆ (ســـەیید) لە قـەولی مـن بـڵێ پـێی
وەژێـــر ریشـی نـەدا ئـەو قـەولە دا بـووی

منداڵی ناعاملاو

دایک و بـــابی لێ نـــەزان مـــنداڵی نـــاسولحاو دەبـــێ
هـــیچ‌وپووچ دەردێ لەکـــار بـــەدناو دەبـــێ بـــێ‌ناو دەبـــێ
زۆر بـــە نـــاز پـــەروەردە کـــردن بـــۆ مـــناڵ خـــێری نیە
گوڵ ئەگـــەر زۆری بـــدێری بـــێ گـــومان نـــاز ئـــاو دەبـــێ
چاو ئەگەر فـــرمێسک ئـــەرێژێ دانـــە دانـــەی گـــەوهەرە
زۆری پـــێ بگـــری بـــە رێـــژە و لێـــڵ دەبـــێ لێـــڵاو دەبـــێ
ســـــارد و گـــــەرمی رۆژگـــــارێکیش بـــبینی بـــاشترە
تـــیغی جـــەوهەردار بـــە مـــانە تـــیژ دەبـــێ تـــێراو دەبـــێ
گـــیانە مـــنداڵی هـــەتیو جـــەبری زەمـــان دەیکـــا بـــە شت
جا کە کچ بێ شێرەژن دەردێ کە کـــوڕ بـــێ پـــیاو دەبـــێ
داخەکەم بۆ و رووت و قووتانەی بە سەرمای زیندەگی
ئـــیحتیاجیان یـــا بـــە ئـــاور یـــا بـــە تـــینی تـــاو دەبێ
کچ کە حەبسی بێ هەمیشە هەر وەکوو تەیری قەفەس
رۆژێ دەفڕێ سەردەمێک موحتاجی دانـــەو ئـــاو دەبـــێ
کوڕ کە هەوساری بە دەس خۆی بێ وەکوو بارگینی تۆڕ
مـــانگرو جـــوتەوە شـــێن و شـــێت و نـــاعاملاو دەبـــێ
هـــەر مـــناڵێک خـــوێندەوار بـــێ بـــۆ ژیـــان ئـــامادە بـــێ
بابی سەر بە کـــڵاو دەبـــێ دایکـــیشی مـــل بـــە دراو دەبـــێ

ماتەم

مــــن پــــەرێشانە دڵم ئـــەورۆکە غــەرقی مــاتەمم
وەک چــیای بــەرزم بەڵام گیرۆدەیی هـەور و تـەمم
نامەوێ کـەس بـاری دەردم هـەڵگرێ مـەمنوون دەبـم
هـەر ئـەوەندەی خـۆی نـەبێتە بـار و سـەرباری خـەمم
پیر بووم دەرد و خەمی دنـیام هـەموو جـۆر چـێشتووە
پــیرەدار دانــایە مــن بــەو بــارەوە چــۆن نــاچەمم
مــاڵی ئــەو زولفــە پــەرێشان بێ مـنی گـیرۆدە کـرد
ئێستە بەو خـۆشناوی‌یەی مـن بـووم ریسـوای عـالەمم
ڕۆژی ڕەش وا پڕتەوی رووی تۆی لە مـن شـاردۆتەوە
چــارەڕەش مــن تــازە هــیواداری شـوعلێکی شـەمم
تۆزی گـەردی ڕێگـەکـەت دەرمـانی زەخـمی دەردمـە
هەر بە هـیوای تـۆزی لوتـفی تـۆم و تـۆزی مـەرهەمم
نــــاڵە نــــاڵی دڵ دەلاوێــــنێتەوە کــۆرپەی خــەیاڵ
هەر شەوە تا ڕۆژ (سەیید) گـوێ ڕاگـری زیـر و بـەمم

کوڕ بۆ تەنگانان

گەرچی پیر بووم و کەنەفتم مـن خـەمی دیکـەم نـەبوو
گەر لە دنیای بێ کەسیم دا هەر وەکـوو کـچ بـایە کـوڕ
ڕۆژی ڕەش بۆت مل بە کوێنە هەر نەبێ خەم خوارە کچ
هــەر ئــەوی ڕۆژێ بــەزەیێکی بــە تــۆدا نــایە کـوڕ
پێم دەڵێـن بـۆ ڕۆژی لێ قـەومان دەبـێ کـوڕ نـیعمەتە
ئەی ئەگەر خـۆی لێت بقەومێنێ چ چـارەی نـایە کـوڕ
کـوڕ ئـەگـەر بـۆ ڕۆژی تـەنگانان نـەبێ یـا خـوا نـەبێ
وەک قسەی پووچ و بە تاڵ و بێ مەزە و مـەعنایە کـوڕ
کوڕ ئەگەر پیاو بێ لە ژێـر بـاری خـەم و بـەد بـەختیبا
وەک سـتوونی ئـاسنین قـەت نـاچەمێ دانـایە کـوڕ
ئەی ڕەفیقان وەسیەتە بۆ کـوڕ خـەمی زیـادی مـەخۆن
پیاو بێ بۆ خۆی پیاو دەبێ گەر نە وەکوو کچ وایە کـوڕ
ڕۆژی فەرعانان (سەیید) خۆ هیچ کوڕێک خوێڕی نـیە
ڕۆژی تــەنگانان دەبــێ بــنوێنێ گــەر ئــازایــە کــوڕ

سەفەر بە خێر

بــــراکـــــان گــــەر دەپــــرسن چــۆنە حــالّم
بــــلێم چـــۆنم نــە زیــندووم و نــە مــردووم
مـەگـەر نـەتبیستووە شـەو چـم بـە سـەر هـات
خــــودایـــا کـــەس نـــەبینێ شـامی وا شـــووم
لە بـــەر دەردی دڵ و ئـــێشی ســـەرو پــێم
لە سەر پــێ‌یەک دەسـووتام هـەر وەکـوو مـووم
وەکـــوو فـــرمێسکی گــەرمی چـــاو ڕژا بـــووم
ئەمن پـامالّی هـەر کـەس بـووم لە دەس چـووم
بـــە تـــاوانـێک دەســـووتام مــن کــە نــەمبوو
بــە بــڕوایــەک دەکــوژرام مـن کـە زوو بـووم
وەکـــوو خـــۆمم لەگـــەڵ یــارانــی دێــرین
نــــەگــۆڕاوم هــەتا هــەم هــەر ئــەوەم بــووم
هـــەموو کـەس مـەحرەمی ئـەسرارە ئـەوڕۆ
بـە تـەنیا هـەر مـنم لەو بـەهرە مـەحرووم
مەکۆک نیم دوو سەرە هـەر هـات و چـۆم بێ
وەکــوو تــیرم ســەرێ هــاتم ســەرێ چـــووم
وەکـوو مـەعلوومە تـۆش بـاز و شەهین نـی
بــەڵام مــن چــۆلەکـێکی بــێ پــەڕ و پــووم
ڕقـــی کـــۆنە و غـــروری تـــازە کـــردی
بـە سـەرهاتێک کـە مـن دیـم و کـەمن بـووم

٧٣/١٠/١٠

ئەهلی شاری

ئـەهلی شـاری دەبـێ وریـا بـێ بـرِ و بـاوی هـەبێ
فـیز و پـۆزێک و دەمـێکی تـەرِ و پـاراوی هـەبێ
بـە کـوتەی وان نـەوەکـوو ئـەو کـەرە کـرمانجەی دێ
نــە زمــانی بــێ نــە زاری بــێ نــە زاراوی هـەبێ
کـفتە شـۆرباوی هــەبێ چــەنگی لە گـۆشتاودا بـێ
سەری هەر مانگ بە سەر و پێیەکی شۆرباوی هەبێ
سەرو پێیەک نـە بـە گـیپە و بـە بـرینج و تـەرە مـاش
رەقــە لاقــێکی وەهــا لەززەتـی قـاچاوی هـەبێ
هەر کەسێ نەکرێ سبەینان لە خـەمان جـێ مـاستێک
ئـەهلی شـاری نـیە بـا پـوولێ بـە لێشاوی هەبێ
هـەموو عـەسران تـەرە پـیواز و پـەنیری پـێستەی
نــانی تــازە کـە گـولێ کـردبێ مـاستاوی هـەبێ
جـار بـە جـارێکی نـەهاران لە کـەبابی حـەمە شـەل
شــیشە جـەرگێکی نـەبرژاو و نـەسووتاوی هـەبێ
بــاوە وانــێک لە قـسـاندا وەکـوو وانـێک هـینە
هـینی ئـێمەش وەکـوو وانێکە ئـەگـەر بـاوی هـەبێ
خــۆشەویستن لە دڵا مـــیللەتی ئــەم شـارە بـرا
دڵ کـە وریـا بێ دەبـێ قـەدری لە بـەر چـاوی هـەبێ

تەم

بینە دەر رووی وەکوو رۆژت لە تەما
ماوە بۆ و رۆژە دلّم هەر بە تەما
رەمزی حوسنە کە لە ژێر باری لەشا
نەونەمامی قەد و بالآی نە چەما
لە سوێی گێلگێلەکانی دڵەکەم
وا دەلەرزێ وەکوو هاتبێتە سەما
پیرەدار گەرچی بە زۆر دانایە
من چەمیم گیانە بە جوانی لە خەما
ئەو هەموو دەردە کە تۆ دیت ماوە
ئەو وەفا و مێهرە کە من دیومە نەما
نوختەیی زیعفی دەمی بووکە نەبوو
کەمی دیکەی نیە ئیللا لە فەما

چەقە ساو

چەندە پێم خۆش بوو کوتت باوەڵێ باوێکی بەسە
بەڵێ بۆ ئەوکەسە وا موخلیسە باوێکی بەسە
من بە دڵ عاشقی زارم نیە چاوم لە ویسال
دڵی من قانیعە هەر سیلەیی چاوێکی بەسە
دڵتەڕێکی وەکوو من بەسیە ئیشارەی چاوی
گڵ کە نمناک بێ لە خۆیدا نمە ئاوێکی بەسە
شایە ئەوکەمەری جوانە ببێتە دۆی من
من گەڕێکم بەسە شاییش هەموو تارێکی بەسە
شێعری تۆ تیغی چەقۆی تەبعی منی تیژتر کرد
تەبعی من تیغی دەبا نە چەقە ساوێکی بەسە
یادی تۆم ناشت لە دڵا کفنی وەفام تێ پێچا
کە فەقیر قوڵکەیەک و نیو گەزە جاوێکی بەسە
تابی دووری نیە سەیید بە جەفا مەیکووژە
پیرە پیاوێکی وەکوو من تەب و تاوێکی بەسە

بـــــــرینداره دڵـــم پـــــردەرد و ئـــێشە
ســـــەری ســــارێژە ئــەمما نــێوی رێشــە
دەهـــۆڵە دەنگـــی وا دوور دێ بــە خــۆشی
ئەگەر خۆشی بێ ئەویش بۆ قـەوم وخـوێشە
بـــــە زاهـــیر هـــەنگوین، شــیرینە، نــۆشە
ئــەگــەر مــێش بــتگەزی زۆر تــاڵە، نــێشە
مـــــەبادا تـــاڵی ئــەم ســـەر رشــتە بــپسێ
ئـــــەتۆ لەم کـــــاتەدا زۆری مـــــەکــێشە
بـــرا ئـــەمرۆکــە کــەم کـای کـۆن بـە بـاکـە
بـــــرینی کـــــۆنە نـــــاسۆری بـــــە ئـــێشە
بــــە قــەد مــێروولەیەک کــێشت نــەماوە
ســـــەید چت داوە تـــۆ لەم کــێشە کــێشە

زمانی مادەری

کاری ئەم دەور و زەمانە بە هەوا و سەر سەری‌یە
خۆ بشارێتەوە هەر کەس بەهومێد سەروەری‌یە
پێم دەڵێن هۆنەری وەک تۆ نەدەبوو هەڵبەستت
بە زمان خۆتەوە بێ تاکوو بڵێن مادەری‌یە
هۆنەرێکی وەکوو تۆ یا خووا هەناوت رەش بێ
شێعری زۆرت کوتووە یا دەری‌یە یا وەری‌یە
کوتم ئەی کاکە مەپرسە کە زمان ئامانە
ئەو سەرە دوورە لە ئافەت لە زمانی بەری‌یە
ئەو سەرەی نەیبێ لەسەر یا خەموعیشقی وەتەنی
شێتە دێوانەیە بێ عەقڵە لە چاکی عەری‌یە

● سەرمەستی ئەوین ●

سەرمەستی ئەوینە دڵ و زنجیرە لە پێما
هەرچەندە کە ئێستاکە نەسەرما و نەپێما
ڕێبازی ژیان پڕگوڵ و پڕ لالەیە ئەمما
هەر داخی دڵە بۆ من و هەر خارە لە ڕێما
ئەو وەختە کە هاوڕێ بوو، ئەمن لەنگ و ئەویش ساغ
بێ ڕەحمە بەزەییێکی نەهات کاتێ بە پێما
گەر حاڵی منی خەستە دەپرسن کە چلۆنم
بێ لاقم و کەوتووم و لەدەس چووم و لە جێما
من ماومەوە بێ یاوەرو بێ یار و ڕەفیقان
ئاواتی دڵە ماوەتەوە چاکە بەجێما
غەیرەز منی بێچارە لەنێو کۆڕی ئەویندار
بێ هەمدەم و تەنیا و غەریب ماومە کێما
هەر قافڵەیە دێت و دەچێ پێش دەکەوێ زوو
سەر قافڵە سەید بوو عەجەب مام کە بەجێ ما

دەنگی ماملێ

بە ئەستۆی تۆ وەباڵی کوشتنی من
خەمی زولفت کە ئاڵا بوو لە گەردن
ئەجەل بێ دەردی خۆمت بۆ بەیان کەم
هەتا پێت وا نەبێ پێم سەختە مردن
دڵم مەجنوونی زولفێ بوو پەرێشان
سەرم مەفتوونی بالایەک سنەوبەر
نە ئەو زولفە تەنافی کرد لە ئەستۆم
نە سایەی سەروی باڵای خستمە سەر سەر
لە وەختی مردنا گەر تۆم لە لا بێ
بەڵێ ئەو وەختە مردن خۆشە نەک ژین
بە دڵ سۆزی دەبەن تەرمم لە سەر شان
کە چاو جوانێکی وەک تۆ بۆم بکا شین
دەڵێ (سەیید) کە وەسیەت بێ بخوێنن
بە دەنگی ماملێم یاسین و تەڵقین
لە رۆژی مەحشەرا با پێ بزانن
فەقەت ئەو دەنگە بۆ خۆشیەک کەدەمدین

● تەرجەمەی شێعرێک لە مەستوورە ●

ئەگەر زولفت لەگەڵ یەک نەبێ دیوانەیی کەمتر
لە شەمعی رووت دڵم دووری بکا پەروانەیی کەمتر
هەتا دووربم لەتۆ، قازانجی تۆیە پێت بڵێم بۆچی
کە غەوغایەک لە دەورت کەم دەبێ ئەفسانەیی کەمتر

لە بەزمی تۆ کەنارم گرتووە و بێ ماڵ و حاڵە دڵ
ئەتۆ ئاسایشی زیاتر، منیش ئاسانەیی کەمتر
بە چاوی مەستی ئەو مەست و خومارم بۆچمی مەیگێر
ئەگەر تۆش نەمدەیەی جامێ، چ بوو پەیمانەیی کەمتر

دەزانی بای سەبا ئەو کاتە بۆنی زولفی تۆی هێنا
لە رەونەق کەوتووە بازاری عەتتار، شانەیێ کەمتر
لەبەر داخی ئەوینت من لە ناڵە و دەردی دڵ کەوتم
دڵم مەستی ئەوینە، ناڵەیی مەستانەیی کەمتر

سەیید مەجنوونی لەیلابوون دڵی مەستوورە وا جوانە
لە کۆچی دوایی یا باپێم بڵێن فەرزانەیێ کەمتر

چیمەن و نەسیم

بە سەر چیمەن دا هات نەسیم بە کانی گزنگ ئەنگووتن
چیمەن چاوی لە خەو رابوو نەرگسەکانی پشکووتن
***
بە هیوای بای وادەی خۆی بوو دەیزانی بەهار نەزدیکە
دێتەوە باوەشی چیمەن مەحتەلی ناکا چی دیکە
***
چاوی لە شەونمی ئاوات پڕ بوو لە مرواری رەنگین
دەتگوت پێدەکەنێ چاوی کاتێ مەوجی دەدا ئەسرین
***
زانی بای وادەی خۆیەتی دڵی ئەم باسەی راگەیاند
چیمەن لە خۆشی ئەم ڕازە مرواریەکانی هەڵوەراند
***

دەنگی دوور

دەنگێ دێ لەو دیوی ئاسۆ بانگ دەکا ئازیز بۆ نایەی
لێم نەدیوی یا لیێم زیزی یا سەرگەرمی گەمە و کایەی

***

من قەترەی شەونمی گەشم کاتێ شەو ئەزرینگێتەوە
لە سەر بەرگی گوڵێک بەیان پێدەکەنێ و دەتویتەوە

***

تۆ ئەو گوڵەی ژینی منی بە خوێنی دڵ ئاوم داوی
بۆ چی بۆنت ناکەم ئێستا خۆت بە منەوە ئەسیر مەکە

***

من تۆم لە بیر ناچێتەوە بەڵام تۆ قەت من بیر مەکە
یا هەر من گیرۆدەی تۆ بم خۆت بە منەوە ئەسیر مەکە

***

من لە سەحرای بێ نیشانیم من لە گەرووی هەژدیها دام
من یۆنسی دەریای ژینم من لە گێژاوی دەریا دام

***

گێژ و خولی ئەم دەریایە گێژم دەدا و دەخولێمەوە
بەرەو وشکی دەڕۆم بەڵام هەر دەڕۆم و هەر دێمەوە

***

من قەتیس ماوم لەم هەردە ڕێی هاتنە خوارم بەسراوە
من تەیرێکی نابەڵەد بووم نەمزانی چوار دەورەم داوە

***

تۆ مندالّی بەلاّم ئەمن لە نێو بێشکەی ژیندا گیرم
دەس بە دەسرازە بەسراوم باڵ شکاوم من ئەسیرم

***

لە مابەینی من وتۆدا گۆمێکی قووڵ و بێ بنە
ئەورۆ سەرم لێ شێواوە ڕێگای بوارم لێ ونە

***

ئاخ بۆ مەلەوانێکی ئازا بمکاتە قەلاند و شانێ
یا بۆ تەیرێکی تیژەباڵ لە سەر باڵی خۆیم دانێ

***

سامم لە دەریا بشکێنێ شەپۆلەکان راوەستێنێ
لە بوار بمپەڕێنێتەوە بۆ لای تۆ بمهێنێتەوە

***

ریسوا

کەس لە دنیادا وەکوو من عاشقی ریسوا نەبوو
وەک دڵم بۆ پەرچەمی ئاشوفتە و شەیدا نەبوو
وام دەزانی کەس لە من بۆ زولفە شەیداتر نیە
تا نەسیمی بەربەیانم دی کە دیتم وا نەبوو
دەم بە دەم بۆ خۆم دەسووتێم و بەڵام بۆ شەمعی رووت
وەک دڵی من هیچ دەمێ پەروانە بێ پەروا نەبوو
وێنەیێکی چینی زولفی بوو لە چاومدا کە من
هەر دەگریام و گرێ و گوڵێکی چاوم چا نەبوو
وەک نەسیم بوو ولە هیچ شوێنێ لەکەس جێگەم نەگرت
بۆیە بۆ من وەک نەسیمێک مەأمەنو مأوا نەبوو
هەر دەڵێی کوێستانی کوردستانە باخچەی سینەکەی
هیچ گوڵێکی جوان نەبوو لەودا ئەگەر لەمدا نەبوو
دڵ بە دووی خۆیدا دەبا وەعدەی ویسالی پەرچەمی
من لە بەختی رەش هومێدێکم بە وەعدەی وانەبوو
هەرچی تێکۆشام شەوی دەستی من و دەرزی بەرۆک
ئەو لە داوێنی نەبۆوە ئەم لە یێخەی جیا نەبوو
من دڵم دایە بە سەودای تایەکی زولفی کە چی
کەچرەوی کرد و لەگەڵ من مایلی سەودا نەبوو
کەس وەها ورد و زەریف نەدوا لە خاڵی گەردنی
هێندە رێکەوتوو (سەید) نەقشێک لە سەر مینا نەبوو
گۆبەرۆک دەستی لەسەر ئەوسینگ ومەمکەی هەڵنەگرت
تا سەری زولفی لە مەیدانا سەری پەیدا نەبوو

گوڵی مەحبووبی شەو

مەحبووبی شەو گوڵی بۆن خۆش بزوێنەری هەست و بیرم
ئەوەندەی ئەتۆ ئازادی من سەد ئەوەندە ئەسیرم

* * *

تۆ مات و بێدەنگ و ئارام خۆ دەنوێنی بە نهێنی
بەڵام لە پشت پەردەی خەیاڵ هێزی دەروون دەبزوێنی

* * *

تۆ هاورازی یاری من بووی دڵ هەر لە لای تۆ بە جێ دێ
کاتێک لە باوەش ئەودا بووی بۆیە بۆنی ئەوت لێ دێ

* * *

مەغزم بیرم فکرم هەستم هەمووی بە تۆوە ئاڵاوە
هێزی جووڵانەوەی ژینی لەگەڵ خوێنم تێکەڵاوە

* * *

ئەم دیوە و دیوت بۆ نیە درگا رێ لە تۆ نابەستێ
تۆ بیری وردی هونەری هیچ کۆسپێکت پێ ناوەستێ

* * *

هەناسەکەت تێکەڵاوی جریوەی مەلی بەیانان
هەر دوو ئەسپاردێکی تازەن لە بۆن لە ژین و لە ژیان

* * *

مەحبووبی شەو گوڵی بۆن خۆش من هەمیشە تۆم لە یادی
تۆ پەیام هێنەری شادی تۆ بۆنی خۆشی ئازادی

* * *

شەمعی مەزار

هەتا ماوم ئەمن شەمعی مەزارێ هەڵبکەم چاکە
به ئەسرین لالەیەک با شین بکەم لە جیاتی شەم چاکە
هەناسەم زولفەکەی لادا وشە و چاوی لە خەو رابوو
ئەگەر نەرگس لە خەودا بێ نەسیمی سوبحدەم چاکە
بە ئەسرین گفت و گۆی دڵ دانەمرکا بۆیە هەر دەگریم
ئەگەر ئاور لە سەحرا بەر بێ هەر سیڵاوو چەم چاکە
لەبەختی رەش هەموودەسکەوتی ژینم هەر خەمودەردە
بە جامی مەی ئەویش رۆژێ وەدم ئاوی بدەم چاکە
بە دڵ لەو یارە ویستی یارمەتیم بوو نەمدەزانی من
کە ویستی زۆر لە بێ جەرگ و دڵان تا بکرێ کەم چاکە
دەڵێن شادی فەرامۆشیشی پێوە من کە نەمدیوە
نەکوو ساتێ لە بیرم چێ هەمیشەم دەرد و خەم چاکە
وەکوو نەی هەر لە سینەم دا دەناڵم با نەزانێ کەس
کە ناڵەی بێ کەسێکی وەک (سەیید) بێ زیر و بەم چاکە

تۆبە

له دڵما وەک گرێیە چینی زولفی ئەو بەڵەک چاوە
نەسیمی بەربەیان تاکوو نەهات ئەو عوقدە نەکراوە
تەماشای چینی زولفت وەک بە شەو رۆیشتنی رێیە
کە نووری چاوی من لەو رێیەدا هەر کەوتوو هەستاوە
ئەوەندەی من بە کوڵ دەگریم گرێی لی نابرێ چاوم
دەڵێی وێنێکی چینی زولفی تۆی تێدا بە جێماوە
مەگەر فرمێسکی چاوم گفت و گۆی دڵ دابمرکێنێ
دەنا ئاوری ئەوین هەروا بە تینە سۆڵی هەر ماوە
دڵ و دینی بە جارێ لێ ستاندم نیو نیگای چاوی
بە تیرێ دوو نیشانەی پێکەوە ئەو شۆخە پێکاوە
ئەگەرچی نامەوێ من تۆبە بشکێنم خودا چ بکەم
هەموو جار روورەشی لای تۆم دەکا ئەو پەرچەمە خاوە
خەیاڵی زولفەکەی ویم هاتە پێش چاو دوێ شەوێ (سەیید)
ئەوە سایەی لە چاوما ماوە چاوم بە کلە نەڕژاوە

ئاورگە

لە بەر تۆ دەمرم و ناژیم لە بەر خۆم
دەسووتێم وەک شەم و قەت نایە بۆ سۆم
ئەمن ئاورم لە خۆم بەردا لە بەرتۆ
کە چی تۆ خۆڵی خۆم ناکەی وەسەر خۆم
دەمێ فرمێسکی چاو وشکایی نایە
شەتاوی بێ بوارە چاوە یا چۆم
غەمی کۆنەت لەگەڵ دڵ بۆتە هاوراز
بنێرە تۆ خەمێکی تازەتر بۆم
ئەتۆ ئەو زولفە تا تایەم لە مل کە
وەبالی ئەو گوناهەی تۆ بە ئەستۆم
شەویش بێ هەر دەڕۆم من روو بە ئاسۆ
ئەگەر ئەستێرەیەک هەڵبێ لە ئاسۆم
ئەمن ئەو بەردە وا شیشەی شکاندم
لە دەس یاران دەبێ بیدەم لە ئەژنۆم
لە یاریدا ئەگەر راست بێ وەکوو من
کە وا بێ تۆ منی و کاکە منیش تۆم
(سەیید) چ بکا لەگەڵ خۆت ولەگەڵ خۆت
لەگەڵ خۆم غەیر و بێگانەم لەگەڵ تۆم

هەوای بەهار

کـاتی بـەهارە جـوانـە چـرۆی سـەر چـڵی چـنار
پـیران جـحێڵ دەکـاتەوە لوتـفی هـەوای بـەهار
عـاشق دەبـا هـەڵاڵە و گـوڵ پـڕ بـە بـاخەڵی
بـولبول دەبـا لە لالە و سـونبول بـە کـۆڵ وبـار
یەک رەنگ و سەوزە پۆشە هەموو دەشت و کێو و کەژ
فـەرقی نـیە لە بـەینی سـیا کـێو و لێـرەوار
شـەونم دەخـاتە بـاوەشی گـوڵ گـەوهەری ئـەوین
لالەش دەبـێتە بـووکی بـەهار و شـەمی مـەزار
بـولبول بـبینە ژالە و لالەی دەوێ بـە جـووت
مـندالّ ئـاو و ئـاوری پـێ جـوانـە بـۆ قـومار
تـا چـاو هـەتەر دەکـا گـوڵ و گـیا سـروەیی نـەسیم
ئـارام دەیـانشەکـێنێ لە پـێ دەشت و بـەر بـنار
چـەن جـوان و جـێی هـومێدە چـرۆی تـازە دەر بکـا
هـەر وەک نـەمامی تـازە لق و پـۆپی پـیرەدار
هەر کەس بە دەست و دیارییە بۆ جیژنە (سەیید)یش
چـەپکێ گـوڵی وەنـەوشە بـە شـێعرێکی ئـابدار

سەیید ٧١/١١/١٨

هەوری رەحمەت

شـەو و رۆژ چـاوی مـن ئـەسرین بـە سـەر دڵدا دەبـارێنێ
لەسەحرای بێکەسان کـەی هـەوری رەحـمەت لالە دەڕوێـنێ
گـوڵێکم دەس کـەوێ دوای مـردنم شـەمعی مـەزارمـی کـەم
گـــەڵایەک لەو گـــوڵە دنـیای ژیـانی مـــن هـــەموو دێـنێ
لە بەر بـەختی رەشـم هـەر چـین دەخـاتە پـەرچـەم و زولفـی
نـــەسیمی بـــەربەیان لە کـوێیە دەسـتێکی وەبـەر بـێنێ
وەکـوو فـرمێسکی داکـەوتوو لە چـاوان کـەوتمە سـەر رێـیان
دەبـــێ یـــار و نـــەیار تـابێ بـە لامـا پـێیەکـم لێـنێ
وەکـــوو پـیری مـــوغان شیشەی دڵی خـۆم داوەتـە دەسـتی
کـەچی ئـەو وەک مـناڵی هـیچ نـەزان ئـەو شیشە دەشکێنێ
دڵم گـــیرۆدەیی داوێکـــە گـــەر جـەوری رەقـیب بـێڵێ
وەفـــادارە هـــەتا دوا رۆژی ژیـــن ئـــەو تـاڵە نـاپسێنێ
لە ئەشکی چاوودەریـای دڵ سـەمەر هـەر گـەوهەری عـیشقە
دەدروێ بـەرهەمی خـۆی هـەر کـەسێ لەو دانـە دەیـچێنێ
کـەسێ دەس نـاکـەوێ دەردی دڵـی (سـەیید) لە خـۆی بـبیە
کـە بـۆ سـازی شکـاو گـوێ نـاگـرێ کـەس تـا بـناڵێنێ

سەیید ٧١/١١/١٥

کیژی دیهاتی

کـیژی شـاری کـاتی بۆ سەلمانی دەچـن و دێنەوە
وا لە خـۆیانیان دەگـۆڕن هـیچی نـاناسرێنەوە
دەسـتی سـەلمانی شکـێ شێوەی سـروشتی تێکدەدا
هـەر لە جـوان نـاچن دەنـا هـەر چـی بڵێی وا دێنەوە
لێوی سوور ئەبرۆ تراشراو پرچی لوول پش‌چاوی شین
هەر وەکوو تـەسبیحی شێت هیچ کـاتێ نـاهۆنرینەوە
کـەس فـریو نـادەن بـە چـارشێوی فش و پشتێنی زل
کـیژی دێـهاتی بـە کـولوانـە و بـە بـەرهەڵبێنەوە
داری چـاکـی نـین کـە ئـاڵا بـن بـە پـارچـە یا پـەڕۆ
سـەروی ئـازادن بـە بـێ پـیرایـە دەشـرازێنەوە
ئاڵەکۆک نین سەر نـوقوم بـووبن لە نـێو پـرچ و پـەچە
سـەر بـڵندن وەک گـوڵی مـەریەم دەمـێ دەکـرێنەوە
ڕۆژ و مـاتیکیان نـیە هـەر دەم بـە ڕەنگـێ بێنە دەر
پاک و یەک ڕەنگـن وەکـوو ئـەستێرە دەدرەوشێنەوە
ئـاوی روونـی کـانیاوی بـۆتە ئـارایشگـە یان
بـۆیە وەک پـۆلی پـەری وان تـا لە کـانی دێنەوە
تـۆقی زێـڕ نـایێتە تـۆقی لەعـنەتی مـل مـوشتەری
ڕۆژێ دێنە سـەر مـەحەک رەش دەبـنەوە دەپسێنەوە
هیچ دەزانی چەندە جوان بوو کاک (سەیید)دابی قەدیم
گـۆبەرۆک و کـەمبەرەی زێـوین لە سـەر پشتێنەوە

تیر و کەوان

کوتم زولفی پەرێشان کە نەسیم بەشکوو خەمم لاچێ
دەڵێ چین و گرێی هێند زۆرە چ بکەم دەستی تێ ناچێ
دەمت هێندە پچووکە بمدەیەی گەر لەو دەمە ماچێ
ئەگەر بۆ من بەهاکەی گیانە بۆ تۆ هیچی تێ ناچێ
موژەی وەک تیرە ئەبرۆی وەک کەوان ئەمنیش نیشانەی ئەو
دەبێ پێش وەی لە سینەم تێپەڕێ تیری لە دڵ ڕاچێ
چەمەن خەملیوە کوێستان سەوزە دار هاتوونە گوڵ کردن
بەهارە پێی بڵێن با ئاڵەکۆکیش پرچی هەڵپاچێ
لە هەورازی ژیان سەر ناکەوێ ئەستێرەکەی بەختم
ئەگەر بیو سەر کەوێ پرشنگی نابێ زوو دەبێ داچێ
هەتا چاو لێک دەنێم هەر وێنەکەی تۆ دێتە بەر چاوم
لە خەودا شەم دەبینێ چاوی پەروانە لە خەو ڕاچێ
سەید کەشتی شکاوم من لە گێژاوی ژیانمدا
لە کوێیە بای موافق سەر کە لەم گێژاوە دەرناچێ
لە هەورازی ژیان سەر ناکەوێ ئەستێرەکەی ژینم
ئەگەر بیو سەکەوێ پرشنگی نابێ زووە بێ داچێ

پەروانە

پێم دەڵێن بۆ مەجلیسی یاران بە بێ پەروانە چی
من بە بێ پەروانە چم چاکە بەڵام پەروانە چی
سلسیلەی زەنجیری مووی ئەو شۆخە تۆقی گەردنە
من لە مل خۆیدا دەماڵم ئەی دڵی دێوانە چی
دەس بە داوێنی ئەوین بووم دەس نەگەییە دامەنی
ئێستە داماوم کە ئەم دامانە بەو دامانە چی
داستانی لەیلی و مەجنوون دەڵێن ئەفسانەیە
گیانە پێی باوەڕ مەکە جێی باوەڕو ئەفسانە چی
جامی مەی وەختێ لە مەیخانە منی دی پێکەنی
پێی کوتم (سەیید) ئەتۆ چی و مەیکەدە و مەیخانە چی

کازیوە[١]

بــرا ڕێگــەی ژیــان دوور و دریــژە و پــێچ و نــادیوە
هەموو ژینم بە سەر چوو ئێستە ڕێم تـا نیوە نـەبڕیوە
حەریف دوو ڕوو نەبێ قەت پوولی سەبرم بێ ڕەواج نابێ
سکەی بەخت و زەفەر دوو ڕووی هەیە ئەمدیو وئەودیوە
لە ئاسۆگی ئەمەل سەر نـاکـەوێ ئـەستێرەکـەی بـەختم
مەگەر شەو شەق ببێو و ڕووی خۆی نیشان دا کاتی کازیوە
بـە ئـاوی چـاوی خـۆم بـاخی ژیـان عـومرێکە دەیـدێڕم
لە داری ئـــارەزووم ئـــێستا بـــەرێکی تـــازە نـــەچنیوە
گەر ئێستا شێعری (سەیید) تامی شـیرینی دەدەن گـیانە
هەزاران تاڵ و سوێری و ڕەنجی فـەرهادم لە سـەر دیـوە

پەیک

بریا پەیامەکەی من وەک پەیکی بای سەبا با
لە جوابی کاک عومەردا ئەم شێعرە بۆی برا با
پێت وانەبێ کە (بابا) بابێکە لەو کتێبە
(بابێ) نەبوو لە فەسڵا فەسڵێ نەبوو لە (باب)ا
بابایەکی بێ بابا هەر چەن خوا بەها (با)
ئەو گونبەزەی کە تۆ دیت (با) بوو لە نێو (حوبابا)
تۆ بۆ چی لێی ئەترسای لەو شێری بێ دم و یاڵ
شێر بوو کە توانی بایە کتکێکی ژێر (عەبا) با
هەر ئەم کونە و کونی بوو پۆلێ وە دووی ئەکەوتن
ئاوام ئەهاتە بەر چاو مشکێک کە وا بە (با) با
سەید و مەلا و مەشایخ نابێ لە چت بترسن
خراپی تێ گەیشتووی هیچی نەبوو نە (بابا)
پێم خۆش بوو ئەم قسەی تۆ هەر کەس خوای بەهابا
با خواردنیش نەزانێ ئەیخا بە مل (کەبابا)

٦٤/٨/٢٧

لە جوابی کەماڵدا

تۆ کە پێت وایە زنەی عیلم و ئەدەب زاوەتەوە
هونەر ئەو جۆرە کە پێویستیە نەژیاوەتەوە
کێ هەیە قەدری هونەرمەندی بزانی ئەورۆ
ئەوە گیان سەختی‌یە ئەو تۆزە ئەگەر ماوەتەوە
هیچ هونەرمەندێ نیە تاکوو لە دەس بێ هونەران
حەقی ژێر پێ نەبووە رەنجی نەچەوساوەتەوە
بێ کفن دەمرێ هونەرمەند و کەجی تابووتی
بە دوو سەد سلسلە و فلفلە رازاوەتەوە
هەستی جوانی تۆ برا جێگەیی تەحسینە کەماڵ
وەکوو تۆ ئێستە کە بیرێ لەوە نەکراوەتەوە
کاک کەماڵ بۆ چی دەڵێی بوومە ئەسیری قافیە
پیاوی ئازا بە پەت و میخی نەبەسراوەتەوە
گەر وەبەر دڵ دەکەوێ شێعری من ئەورۆ ئەوەیە
گەوهەری ئەشکە بە خوێنی دڵم ئاو داوەتەوە
تازە دەستت بە قەڵەم گرتووە زمانت بە قسان
قەڵەمت بۆیە لە چەن جێگەوە لەرزاوەتەوە
زۆر بڵێ و وەک چەقە بیجوورەوە کاوێژی بکە
چەقەکەت خۆش دەبێ ئەو وەختەکە جووراوەتەوە

دەهۆی دوژمن

ئـەشکی خـوێنینم کـە ئـاڵاون بـە سـەر مـوژگانەوە
وەک سەری مەحکووم بە سەر نـیزەی ستەمکارانـەوە
خونچە پشکووتوون ئەگەر ئـەورۆ بـە لوتـفی شـەونمە
وا دەبـینم پـێکەنینی خـۆم بـە دم گـریانەوە
مـن لەگـەڵ ئـەو مـەستە پـەیمانی دروسـتم بـەستووە
ئەو بە سەد پـەیمان شکـێنی مـن بـە یـەک پـەیمانەوە
ئەشکی مـن وەک کـۆتری هـێلانە لێ تـێکچوو دەچـێ
یـا لە سـەر سـووانـەی مـژۆڵە یـا بـە رێگـە وبـانەوە
سـیلە چـاوێکی نـەدامـێ خـۆ دڵی ئـەمنی شکـاند
شیشەکەی سالم دەمـێنێ قـەت بـە دەس مـەستانەوە
نـیوە گـیانێکم بـمێنێ بـەسمە تـا دێـمە حـوزوور
تا دوو سەد گیانت بـە قـوربان کـەم بـە نـیوە گـیانەوە
هـەرچـی دەیـبینم درۆی دوژمـن دەهـۆی نـامەردی‌یە
کەللە پـووک تـا بیکوتی بـای دەچـتە نـێو هـەمبانەوە
مـن لە مـزگەوتێ دەهـاتم پـێم دەڵێ دوژمـن (سـەید)
رێگەکـەی کـەچ کـردووە مـن دێـم لە لای مـەیخانەوە

٦٤/٩/١٥

بەهار

کاتی بەهارە جوانە چرۆی سەرچڵی چنار
پیران جحێڵ دەکاتەوە لوتفی هەوای بەهار
عاشق دەبا هەڵاڵە و گوڵ پڕ بە باخەڵی
بولبول دەبا لە لالە و سونبول بە کۆڵ و بار
یەک رەنگ و سەوزەپۆشە هەموو دەشت و کێو وکەژ
فەرقی نیە لە بەینی سیا کێو و لێرەوار
شەونم دەخاتە باوەشی گوڵ گەوهەری ئەوین
لالەش دەبێتە بووکی بەهار و شەمی مەزار
سوێسنە و هەڵاڵە لالەیی سوور ون دەکەن رکێف
هەر وەک پیادە وایە لە دەشتا لە دوور سوار
تا چاو هەتەر دەکا گوڵ و گیا سروەیی نەسیم
ئارام دەیانشەکێنێ لە پێ دەشت و بەر بنار
چەن جوان و دڵرفێنە چرۆی تازە دەر دەکا
هەروەک نەمامی تازە لق و پۆپی پیرەدار
هەرکەس بەدەستودیاری یەبەمجێژنە (سەیید)یش
چەپکێ گوڵی وەنەوشە بە شێعرێکی ئابدار

دووبەیتی

بۆ ماموستا مەلا غەفوور حافیزی مەهاباد

چاو خۆشەویستە گەرچی لە لای خاوەنی نەزەر
نابێ بە بێ بەسیرەتی دڵ لەززەتی بە سەر
پێم خۆش بوو کوێر ببام و بەڵام وەک مەلا غەفوور
ڕۆشن دڵ و ئەدیب بم و خۆش زەوق و باهونەر

تەخمیسی مەلا غەفوور لە سەر ئەو دووبەیتی یە

پیاوێکی بەرز و زوبدە لە سەیدانی موعتەبەر
پسپۆڕی فەننی شێعرە لە ورد بینییا ئەبەر
ئەم فکرە چەندە بیکرە کە لەو مەغزە دێتە دەر
چاو خۆشەویستە گەرچی لە لای خاوەنی نەزەر
نابێ بە بێ بەسیرەتی دڵ لەززەتی بە سەر
ئەو خێوی مووقەلەش و هەستی پڕ لە نوور
غەواسی بەحری بینش و ئیدراکی بێ سنوور
بڕوانە ئارەزووی دڵی بێگەردی وەک بلوور
پێم خۆش بوو کوێر ببام و بەڵام وەک مەلا غەفوور
ڕۆشن دڵ و ئەدیب بم و خۆش زەوق و با هونەر

لە جوابی دەردە دڵێکی مەلا غەفووردا

هیچ دەزانی چەندە ئەم دنیایە پیسە و نەکبەتی
قەت لە دڵ خۆتی مەخە داخ و پەژارە و حەسرەتی
چاوی دیدارت نیە چاکەی لەگەڵ کردووی خودا
خۆزگە بەو رۆشن دڵەی نابینێ دەرد و مەینەتی

* * *

دووبەیتی

ئەوی بێ چاوە خودا بێ حەد و ئەژماری دەداتێ
هونەری جوان و دڵی رۆشن و وشیاری دەداتێ
گەرنەبینی چەمەنی سەوز و گوڵی سوور و چیای شین
هەر لە باخچەی دڵی خۆیدا گوڵ و گوڵزاری دەداتێ

* * *

یا شێخ چ باسە تاوێ لە لام ئۆقرە ناگری
تۆ بەرقی شاری یا خۆ سپەندی سەر ئاوری
گەر خانەقا بەهەشتە، سەرای من جەهەننەمە
هەر ماڵی خۆتە هەر چی درەنگ بێی زوو رابری

* * *

خەوێکم بوو کە تۆم تێدا دەدی من
ئەویشم چوو لە بەر بەختی بەدی من
بە چادر زولف و رووی پۆشی و کوتم پێی
شەو و رۆژم نەما چ بکەم ئەدی من

* * *

دەپــــرسی بـــۆ چـــی وا دڵ تـــەنگە ســـەیید
زمــــــانی بــــــەستووە بــــێدەنگە ســـەیید
دەڵێــم بــا هــەر ئــەمن مــاچ کــەم دەمــی تــۆ
دەڵێـــــی چــاو چــەندە بــەرچــاو تــەنگە ســەید

* * *

ئـــەو کـــچە کـــوردە کـــە هــیچ عــەیبی نــیە
حـــــەیفێ هـــەمدەم نـــیە زۆر دەمـــدەمی یە
کـــــە بـــڵێی عـــەیبی تـــێیا بـــێ نـــیەتی
نـــوقتە زەعـــفێکی کـــە بـــی بـــێ دەمـــی یە

* * *

هـــــاژەی بـــای وەعـــدە دیســـان هـــاتەوە
لە نـــــێو شـــاخ و کـــێو دەنگ ئـــەداتـــەوە
خـــــونچە لە بـــاتی ئـــەوەی گـــوێ بگـــرێ
وەک شــــــیرە خـــــۆرە دەم ئـــەکـــاتەوە

* * *

رۆژ بـــــاش بـــۆ کـــەسێک بکـــا لە رۆژدا
بـــــــۆ کــــارێکی بـــاش جـــارێکی تـــەلاش
هـــــــەنگاوێک لە رێـــــی گـــەلدا هـــەڵگری
ئـــەم جـــارە بـــاشە پـــێی بـــڵێی رۆژ بـــاش

* * *

ئـــەوەی دەمـــویست خـــودا بـیکا عـەتا پـێم
ویســــاڵێ بــــوو، ئـــەویش نـــەیدا خـــودا پـێم
بـــە گـــــەرمی لێــم دەپــرسی رووی دەپــۆشی
بـــە ســـاردی جـــوابـــی داوە رووی نـــەدا پـێم

* * *

ئەگەر فرمێسکی من نایە بە لافاو
مەزانە من نەسووتاوم نەماوم
کە دیم زولفی بە چین کەوتۆتە سەر یەک
گڕی کەوتۆتە کاری ئاوی چاوم

* * *

زولفت کە بە حەلقە دێتە خوارێ
هەر جارە بەشێکی یا بە یەکجار
وەک حاڵی دڵی منە پەرێشان
وەک بەختی رەشی منە سەرە و خوار

* * *

جەمعە لە وجوودی نازەنینا
گشت نوکتەیی ورد و رەمزی شیرین
ئەو زەردەخەنەی دەمی پچووکی
وەک جوملەیی ئیبتیدا بە ساکین

* * *

لێفەی سەری من سێبەری عاسمانی شین
ژێر راخەرەکەم عەرزی خودا پان و بەرین
چاوم هەیە تا بە عەیبەوە داپۆشێ
گوێچکەم هەیە جار و بارە دەیکەم بە سەرین

* * *

ئەم جیهانە بێ سووباتە بێ ستەم گەر ناسرەوێ
گەر یەکێ دەڕوا یەکی دیکەی لە جێگەیدا هەیە
عاقیبەت سایەی لە سەر دنیا نەما داس و چەکوش
داسی رووسی رۆیی ئەما چەکوشی ئەمریکا هەیە

* * *

تاک بەیتی

قاسپە قاسپی کەو لە کۆساران نیشانەی شادییە
گەرلە چوار چێوەی قەفەسدا بێ و بخوێنێ شیوەنە

* * *

ئەو هەورە رەشەی وا سەری کێوانی بە تەم گرت
چون رزقی خودای پێوەیە ماتەم دەڕەوێنێ

* * *

کەللەی زل و بە تاڵە ئەگەر زۆر دەڵێ قسە
لۆمەی مەکەن کە گومبەزی چۆل دەنگ ئەداتەوە

* * *

گەرچی پیری لە منی گرتەوە ئەلماسی ددان
دڵەکەم خۆشە خیلال مننەتی پووشێکی نەما

* * *

گەر دوعایی دڵ شکاوان ئەی خودا گیرا دەبێ
من دوعام وایە کە دووبارە دڵم بشکێتەوە

* * *

نامەوێ من رووی تماشاکەم نەکوو بۆ دەفعەیەک
وەک لە ئاوێنەی خەیاڵم دا دیارە وا نەبێ

* * *

هەموو جوانی‌یەک لە سەر ئەو خاتیمەی دێ
وەکوو ئەلحەمدە ئاخری دێ بە ئامین

* * *

چـۆن دەبـا بـاری لەشـی ئەو کـەمەری باریکی
کـەڵ بـە مـوو بـەندە لە قـانوونی مـەلاحەت لەودا

* * *

من کە نوێژی بۆ ریام پێ کـوفرە دووری لێدەکـەم
جێی لە دڵدا چۆلە هەر وەک باوەشی مێحراب بە تاڵ

* * *

دڵ وەکـوو مـاڵی کـەوان پاکـە لە کینە خـاڵییە
تیری تـانەی تـۆ لە مـن هـەر بـۆیە نـاپێکێ نـیشان

* * *

هەر چەندە کە پەروانە بە شەم باڵ و پەڕی سـووت
خۆ ئـەو شـەمە قـەت وەک دڵی پـەروانـە نـەسووتا

* * *

هەمیشە چینی زولفی نایەڵێ من رووی تـماشا کـەم
تماشای بەختی رەش کە چۆن گرێ کەوتۆتە کاری من

* * *

چاو وگوێم چـوون و ددانـیش وردە وردەهـەڵوەری
داری پیری گەر وەبەرهات هەردەمەی دێنێ بەرێک

* * *

تانەکەی سەرچاوی من هەردەم بەئەسرین زیاد ئەبێ
قەڵپەزەی ئاوە لە هـەڵدێران کـە کـەف دێـنێتە روو

* * *

نەسیم کەم باوەشێنی زولفەکەی کە دڵ لەوێ دایـە
ئەتۆش وەک مایە فیتنە ئاوری دڵ خۆش مەکەچیدی

* * *

لەگەڵ یارانی دڵسووتاوی خۆت یەک دڵ بە دوورەنگی
لە لالەش من قەبووڵ ناکەم دڵی وەک من نەسووتابێ
* * *
هیچ دەزانی سەروی ناز بۆ چی لە گوڵ باڵاترە
سەر بڵندی ئەو لە گوڵشەندا لەبەر ئازادییە
* * *
قەت نەبوو شێعر و هونەر دەرمانی دەردی دڵ بکا
خەزنە خۆ ویرانەکەی خۆی ئاوەدان ناکاتەوە
* * *
ئەوەندەی تێدەکۆشم نایگەمێ بیگرمە نێو باوەش
دڵم خۆشە بەوەی وەک سایە هەر هاوسایەیی تاوم
* * *
گوڵ لە شاخەی خۆی جیا کەی تازە ئۆقرە ناگرێ
گەر لە باخەڵدا بێ پێویستە یەخەی لێ دابخەی
* * *
ڕۆژگاری ڕەش بە ڕۆژ و شەو لە دووی بەختی منە
دز هەمیشە چاو لە دووی داهاتی خەو لێکەوتووە
* * *
ژیانم مەینەتە هێندەم بە تاڵی ڕۆژگار دەڕوا
ئەگەر ساڵێک لەعومرم دەگوزەرێ جێژنێکی بۆدەگرم

تەقەللای زۆر ژیان موشکیل دەکا تەیری لە داو کەوتوو
هەتا باڵ لێک بدا زیاتر لە داودالێ پەڕ وباڵێ
* * *

لالەیــە کــاتی بــەهاران مــینەتی بــاران دەکێشی
وشکــە پــووشی کــەژ لە بــارانــی بــەهاران بــێ نـیازە
* * *
بــە کــوڵ گــریام کــە دیــم رووی خــۆی دەپــۆشێ
کـــــــە رۆژ گـــــیرا بـــــەڵێ ئـــــەستێرە هــــەڵدێ
* * *
نــــوکی قــــەڵەم نــــەبێ خــــەمی دڵ چــاره نــاکــرێ
نــــەشتەر نـــــەبێ دمــــەل بــــە چــــەقۆ پــاره نــاکــرێ
* * *
ئەجەل هاتوو نەمردم تاکوو رزگار بم لە دەس مەینەت
زەمــانە ئــەمنی بــۆ دەرد و بــەلاّ هــێشتۆتەوە جارێ
* * *
گــەر نــیمە چــەمەن بــاسوو قسـەم زۆرە لەگـەڵ دڵ
بـــۆ تـــوتی حــەبسی پــەڕی ســەوزی چــەمەنیکە

ئەسیر

نازدارەکەم لە ئاوێنەی دڵی مندا
بە غەیرەز وێنە جوانەکەت
هیچ گوڵێک تێیدا ناپشکوێ
بۆیە باخچەی دڵی پەرۆش
بۆتە ئاوێنەی باڵا نوێن
بۆیە دڵی بێ قەرارم
لە هیچ لا ئۆقرە ناگرێ
* * *
تۆ بڵێ ئەو ڕۆژە کەی دێ
دەستە نەرم و ناسکۆڵەکەت
لە نێو دەستی خۆمی بگرم
گەرمی پەنجەکانی جوانت
بگەڕێ لە نێو لەشمدا
ئەو قژە لوول و پڕ چینەت
ببێتە تۆقی ئەستۆی من
تا دەمرم هەر لە داوتا بم
ئەسیرت بم
بۆ تۆ بمرم بۆ تۆ بژیم
* * *

پێم بڵێ ئەو ڕۆژە کەی دێ
وەک لالەییکی دڵ سووتاو
بە داخ و تاسەی دیدارت
سەر لە سەر داوێنت دانێم
کەم کەم لە ئاوری ئەویندا
بسووتێم و بتوێمەوە
پێم بڵێ ئەو ڕۆژە کەی دێ

٧٢/٩/١٥ سەیید

جەفای زەمانە

جەفا و جەوری زەمانە و دەردی پیری وای لە پێ خستم
مەگەر تاینێکی زولفت بێتە یاریم بۆ عەسای دەستم
نەسیمێکی وەفای پێویستە تاوانەی سرشکی من
لە سەر دەریای هومێدم یەک بخا مەوجی خەم و هەستم
لە بادەی چاوی تۆ هەرچەندە نەشائێکم نەدی جارێ
نیگایێکت بەسە بۆ بیری وریا و بۆ دڵی مەستم
لە پێ کەوتووم و پیرم دەس بە داوێنی چ جوانێ بم
وەفادارێکی دێرینە نەبێ کێ بیگرێ دەستم
لە گولزاری دلا بوون کاتەکانی ئەو شەوەی دیمی
هەمووم کۆکردەوە بۆرۆژی خۆی وەک چەپکەگوڵ بەستم
بە نیونکی ئەمەل شیم کردەوە هاوریشمی بیرت
بە دەستی دڵ چنیم و تار و پۆکەی تاڵ بە تاڵ رستم
تریفەی مانگەشەو باخچەی دڵی وەک لالەزار لێکرد
دەپشکوون جاربەجار(سەیید)شکۆفەی شێعروهەڵبەستم

سەیید ٧٢/٨/١

دەعوەت

براکەم کاک جەمیل بیرت دەکەم بێحەد و ئەندازە
وەرە دەرکی دڵم بۆ خۆشەویستان رۆژ و شەو وازە
دڵم بەینێکە غەم دای گرتووە وەک ئاوری داغە
مەگەر تۆ ئاوی پێداکەی بە شێعرێکی تەڕ و تازە
بە تاری زولفی یار بەندە دڵم بۆیە دەناڵێنێ
ئەگەر سێ تارەکەی نەپسێ نەواکەی زەمزەمەی سازە
ئەگەر چی ماڵەکەم کۆنە و پچووکە ماڵی دڵ ئاوا
بە زاهیر تەنگ و بێ ئاوایە ئەمما دەست و دڵ بازە
براکانت لەگەڵ خۆت بێنە بۆ راز و نیازی دڵ
کەمەحفەل شەمعی پێداویستە شەمعیش مەحرەمی رازە
بە دوودی سینەما دیارە کولێوە ئاوری جەرگم
منەت ناکەم لە سەر تۆ گەر بڵێم دوکولێوەکەم سازە

عیرفانی وەفایی

وەفایی عاریفی حەقولیەقینە
سەراپا عیشقە سووتانە ئەوینە
دڵی هەم شەمعە هەم پەروانە بۆ شەم
بە یەک جێ شەمع و پەروانە ببینە

* * *

وەفایی بولبولی زارە و نەزارە
نموونەی عیشقی پاکە لەم دیارە
لە هەر باغێک گوڵێکی تازە شین بێ
نیشانێکی وەفایی لێ دیارە

* * *

لە بەر عیشقێکی پاک بۆتە هەوایی
هەموو زەڕڕەی وجوودی بێ جودایی
لە هەر جێ باسی عیرفان و ئەدەب بێ
دەڵێن هەر وەک وەفایی وەک وەفایی

* * *

وەفایی عاشقی دڵ پڕ لە رازم
بە تۆوە بەش بە حاڵی خۆم دەنازم
ئەتۆ و رازو نیازی خۆت لەگەڵ خۆت
من و دەردی دڵ و راز و نیازم

* * *

هــەموو دیــوانــەکــەت سرڕی مـوبینە
نــوکاتی حــیکەمەتە یــا رەمــزی دیــنە
هــەموو شــێعرێکی نــەقشێکی دەروونـە
هـــەموو بـــەیتێکی ئــاوێنەی ئــەوینە
* * *
ئــەگــەر گــیرۆدەیی زولفــێکی خــاوی
وەکوو مـورغی قـەفەس کـەوتوویە داوی
منیش کەوتوومە نێو هەودای تەشی رێس
منیش سەردەر گـومم وەک تـۆ لە تـاوی
* * *
ئەتۆی دڵسـۆزەکـەی دڵ پـڕ لە هـەستم
بە نەشئەی شێعری تـۆ وشیار و مـەستم
وەکــوو تــۆ عــاشقی جــوانــی سرشتم
بــە وشــیاری و بـە مـەستی دەیپەرستم
* * *
کـــەس نــاڵێ غــەریبی عــیشق کــێیە
وەفـــایی کـــێیە گــڵکۆکەی لە کــوێیە
لە سەحرای مەکەدا هـەر بـۆنی گـوڵ دێ
بــەوەم زانـــی کــە گــڵکۆکەی لەوێیــە
* * *
ئەگەر پێت خـۆشە تـۆ نـاڵەی جـودایـی
زەبـــووری داودی نـــەغمەی غــینایی
وەرە گــوێ بگــرە بــۆ بـەزمی ئـەدیبان
بــە دەنگــی مـاملێ شـێعری وەفــایی
* * *

بــە رۆژ مــەیگێڕی جــەمعی عــاشقانە
بە مەیخانە و بە مەی دەگری بەهانە
بــە شــەو تــێکەڵ بــە کــۆڕی عــارفانە
کــەچی هــاوەمەجلیسی بــەزمی ئــەوانــە

* * *

هــەمیشە مــوبتەلای قــەهری خــودایــی
گـــــــرفتاری جـــــەفای نــــائاشنایی
بــە دەرد و مــەینەتی دڵ مــوبتەلا بــێ
ئــەوەی بــۆ تــۆ وەفــایی بــێ وەفــایی

* * *

لە دەریای مــەعریفەت کــەشتی سوباتی
چـــرای روونـــی لە رێـــبازی وڵاتــی
وەکــوو ئــەستێرەییێکی جــوان و رۆشــن
لە ئــاسۆی شێعری (سەیید)دا هــەڵاتی

* * *

سەیید ١٥/٨/٧٣

١

بۆ ئازادی خۆشەویستم

ئـــازاد ئـــەی رۆڵەی رەزا شـــیرینم
پێم خۆش بـوو کـوێر بـم ئـاوات نـەبینم
نەخۆشی‌یەکەی تۆ دەستی منی بەست
ئەتۆی لە پێ خست ئەمنی لەپێ و دەست
ئەمنیش بە لاوی وەک تـۆم بـە سـەرهات
هەردووکمان وەک یەک ژین و بەسەرهات
دەردی تـــازەی تـــۆ دەزانـــم چـــۆنە
بـــۆ مـــن نـــاسووری بـــرینی کـــۆنە
لە خـــوا دەخـــوازم بـــبێ شـــیفایاب
نـــەبیە وەبـــاڵی ئـــەستۆی دای وبـــاب

بۆ حاجی سەیید جەمیل هاشمی

براکەم کاک جەمیل بیرت دەکەم بێ حەدد و ئەندازە
وەرە دەرکی دڵم بۆ خۆشەویستان ڕۆژ و شەو وازە
دڵم بەینێکە خەم دایگرتووە وەک ئاگری داغە
مەگەر تۆ ئاوی پێدا کەی بە شێعرێکی تەڕ و تازە
بە تاری زولفی یار بەندە دڵم بۆیە دەناڵێنێ
ئەگەر سێ تارەکەی نەپسێ نەواکەی زەمزەمەی سازە
ئەگەرچی ماڵەکەم کۆن و پچووکە ماڵی دڵ ئاوا
بە زاهیر تەنگ و بێ مەئوایە ئەمما دەستوو دڵ بازە
براکانت لەگەڵ خۆت بێنە بۆ ڕاز و نیازی دڵ
کەمەحفیل شەمعی پێداویستە شەمعیش مەحرەمی ڕازە
بە دووی سینەما دیارە کوڵیوە ئاگری جەرگم
منەت ناکەم لە سەر تۆ گەر بڵێم دۆکوڵیوەکەم سازە
سەیید هەر چاوەڕوانی ڕێگەتانە زوو وەرن کاکە
ئەگەرشەو زۆردرەنگ بێ وەختی خەو دێو کاتی خەمیازە

جەفای زمانە؟

جەفای جەوری زەمانە و دەردی پیری وای لە پێ خستم
مەگەر تاێکی زولفت بێتە یاریم بۆ عەسای دەستم
نەسیمێکی وەفای پێویستە تا دانەی سرشکی من
لە سەر دەریای هومێدم یەک بخا مەوجی خەم و هەستم
لە بادەی چاوی تۆ هەر چەندە نەشئێکم نەدی جارێ
نیگایێکت بەسە بۆ بیری ورد و بۆ دڵی مەستم
لە پێ کەوتووم و پیرم دەس بەداوێنی چ جوانێ بم
وەفادارێکی دێرینە نەبێ کێ بیگرێ دەستم
بە نینۆکی ئەمەل شیم کردەوە هاوریشمی بیرت
بە دەستی دڵ چنیم و تار و پۆکەی تاڵ بە تاڵ رستم
تریفەی مانگەشەو باخچەی دڵی وەک لالەزار لێکرد
دەپشکوون جار بە جار سەیدشکۆفەی شێعر و هەڵبەستم

پـــاوە

بـــەهەشتی جـــوانـــی بـــێ هـــاوتایە پـــاوە
گـــوڵی بـــاغی ئـــەدەب ئـــارایـــە پـــاوە
لە هـــەر گـــوڵ دەســـچنێکی لایـــە پـــاوە
لە ســـایەی تـــۆوەیە ئـــەم مـــایە پـــاوە
لە سەرمان کەم نەبێ ئەو سایە پاوە
نـــە مـــیرزا قـــادری شـــۆخ و هـــونەر وەر
بـــە تـــەنیایی وەکـــوو گـــەنجێکە گـــەوهەر
ئـــەدیب و شـــاعیر و زانـــا و بـــە جـــەوهەر
هـــەموو لاوانـــی ئـــەم نـــاوە ســـەراســـەر
هونەرمەندن کە جێی هیوایە پاوە
وەرن یـــاران وەکـــۆ بـــن کـــەم بکـــەن شـــین
وەبـــیر هـــاتوونەوە یـــارانـــی دێـــرین
حـــەسارێک بـــوو ئـــەدەب بـــێ هـــەژگو پـــەرژین
بـــەڵام ئـــیستا قـــەڵای ئـــامادە بـــۆ ژیـــن
لە چاوی بەد بە دوور کەی خوایە پاوە
لەبـــەر ئـــەغیار ئـــەمن هـــەرگیز نـــەناڵم
لە دەس یـــاران بـــەڵام کـــافر بـــە حـــاڵم
وەکـــوو لێـــم حـــاڵییە و دێـــتە خـــەیاڵم
لە مـــەولا نـــاتوانـــێ زۆری زاڵم
بـــە تـــاڵانی بـــەرێ سەرمایـــە پـــاوە

سەراسەر شۆر و عەشقە ئەم دیارە
لە هەر لا جیلوەیی جوانی دیارە
ئەگەرچی لەت لەتە دڵ پارە پارە
لە عەشقا ئەم نیشانەش ئیعتیبارە
کە رەسمی عەشق بازی رایە پاوە
مەڵێن پاوە وەکوو جاران نەماوە
وەکوو لالە هەموو جەرگی سووتاوە
هەموو جەرگی منە لەت لەت کراوە
هەتا رۆلەی گەلت مابێ بە پاوە
بناغەی قایمە ئەم پایە پاوە
بەڵام پەی پۆلی لاوانی ئەویندار
هەتا پوختە نەکا ئاور دڵی زار
نەبێ تا دڵ بە دەردی خەم بریندار
ئەتۆ نازانی زولفی یاری غەددار
بە پێچە خاوە یا هەودایە پاوە
ئەگەر چی من لەپێ کەتووم لە دەس چووم
لە ئاوات و ئەمەل دوور و نزیک بووم
بەڵام هەر جان فیدا و دڵ سۆزەکەی زووم
هەتا ماوە حەیاتم تاکوو دەبزووم
سەری سەیید لە ڕێی تۆ دایە پاوە

رەبەق چوار مانگە کەوتووم و لە سەر جێم
لە بەر ئێشی لەش و دەردی هەموو جێم
نە هەر دەستی شکاو ناگاتە ئەستۆ
وەباڵی دەست و شانیش کەوتە سەر پێم
لە پێی خستم زەمانە وەک هەموو جار
برا چ بکەم دەبی رابێم و پێ بێم
لە رێی ژینا ژیانم ژانە ئەورۆ
هەموو کۆسپێکی ناخۆش کەوتە سەر رێم
بە ئاوی چاوما دیارە وەکوو شەم
لە سەر پێیەک هەتا رۆژێ دەسووتێم
حەقیقی چۆنە ئەوساڵ لێت نەپرسیم
لە بێ لوتفیت برا ئەو جار دەترسێم
لە ئەحواڵت ئەمن خۆ بێ خەبر نیم
برا بۆ لات زەمانێ بێ خەبەر دێم
لە پێ کەوتووم و مەحرومم لە دیدار
بە سەر دێم من ئەگەر نەکرا بە پێ بێم
سەیید لە خودای دەوێ دیداری یاران
قەبووڵی کا ئەگەر ئەمجا خودا لێم

اشعار فارسی

سیّد

توحید

خدایا گر چه خود مشکل نمایی
ندانم جز تو من مشکل گشایی
دلی کز پرتو مهر تو خالی است
اگر خورشید باشد نقطه خالی است
خدایا مهر خود در دل فروزم
که گردم شعله و یکجا بسوزم
چو تابد ذره‌ای از مهر جانان
بهر دل گردد او خورشید تابان
من آن خواهم کنم چون ذره پرواز
بسوی مهر تو راهی کنم باز
گنه بار مرا سنگین کند بیش
بسرعت تا که بردارم قدم پیش
گنه از شوق عفوت میکنم باز
کنم تا خویش را با دوست همساز
ز عفوش آنچنان دل در خروشم
که آنرا با دو عالم کی فروشم
مرا با تو ره سوداگری نیست
که ازسودا غرض حور وپری نیست
عبادت را بها باغ ارم نیست
اگر زهدی روان نبود ارم چیست
ترا میخواهم از دنیای هستی
همینم بس من از یکتاپرستی
دلم از سوختن پروا ندارد
که این حالت فقط پروانه دارد
دلم‌تنگ‌است‌چون باعشق‌زاداست
اگر گویم سر مویی زیاد است
به عشقش دادم ار سرمایه‌ای بود
که این سوداست سید را دهد سود

عید قربان

روز قـــربان پـــرتوی از جـلوه جـانانه بــود
در حـریم کـعبه جـز آن جـلوه‌ها جـانانه بـود
در رهش جان باختن از هر کسی کی ساخته است
گــر تــو اسـماعیل گــویی مـظهر جانانه نـبود
آشـــنای هـمچو ابـراهـیم از خــود بگـذرد
آشـنای عشـق بـا دل بـند خـود بیگانه بـود
بـــعدها ایــن کـلبه خــاکــی ز نــور احـمدی
کـعبه امـال شـد روزی کـه یک بـتخانه بـود
در حــریمش مـحرم اسرار کس نـتوان شـدن
چــون مـحمد وارث ایــن خـانه و کـاشانه بـود
آسمان اکنون که سر بـر آسـتانش سـوده است
خــانه را ایــن مـنزلت از فـرّ صـاحبخانه بـود
ذات پــاک او حــقیقت بــود و حق بـود واز او
مــحو شـد هـر چیزباطل بـود یـا افسـانه بـود
جسم بـی روح صـنم جـبر زمـان بشکسـته بـود
آنــچه بشکسـتی مـحمد روح جـبارانـه بـود
حاجیا دانی که مـقصود از طـواف کـعبه چیست
یــعنی شـمع خــانه را بـاید دمـی پـروانـه بـود

در صفا و مروه پیمان بر سر زمزم مبند
زمزمی جو کو محمد را بیک پیمانه بود
نفس را سنگی بپا انداز در راه خدا
رجم شیطان حاصلی گر داشت رنج شانه بود
سیل عشق او خراب آباد دل آبادکرد
این صفا بین سیل خود مجذوب یک ویرانه بود
ای صبا چون بگذری بر آستانش عرض کن
سید دل خسته هم خاک ره آن خانه بود

اتحـــاد

بـــیا بـرادر مــن بـهر ایــن بـرادر خــویش
ز مــهر و لطــف تــو مرهم گـذار بـر دل ریش
هـــــمیشه لنگ بــود کـــاروان تک رو راه
بـــاتفاق رسـد کـاروان بـه مـقصد خـویش
بـــیا ز لطـــف مـــرا دوســتانه یـاری کـن
کـه دشـمنان هـمه گـرگند در قـیافه مـیش
فـــریب دشـــمن نـا اهـل را نـخور هـرگز
بظاهرت چـو دهـد نـوش باطنش هـمه نـیش
زمــــانه هـــمرهی مـــا نـــمیکند، نکـــند
چـه بـاک گـر تـو بگـیری ره وفا در پـیش
چـــو آب دیــده بـــخون جگـــر بـیامیزد
شـــود بگـونه دریـا ز قـطره‌ها کـم و بـیش
چـــو هست مـصلحت از اتـفاق نـتوان کـرد
خـلاف مصلحت خـویش شخص دور انـدیش
مـــرا مـــنفعت انـدر وفـاق بـا هـر دیـن
تـــراست مـصلحت از اتـفاق بـا هـر کـیش
زمـــــهر هـــمرهی کـــاروان ســید کـــن
بـیا و پـنجه‌ای بـر دف بزن تـو هـم درویش

شوخی با یک همکار ثبتی

الا همکار ثبتی ناظر اعمال سر دفتر
خدا را دوستان خویش را دریاب گهگاهی
تو با من مهربانتر باش در این بیوفا دوران
که بی ریب و ریا نازت کشم والله وباللهی
گنه گر پول پارو کردن سر دفتران باشد
چه غم روزی چو افزون شد خورد هم مرغ هم ماهی
چرا سر دفتر ار پایش بلغزد سرنگون گردد
معلق میشود در دادگاهی گاه و بیگاهی
خطا گر پر کاهی باشد از وی میشود کوهی
وگر کوهی کند خوبی ندارد جلوهٔ کاهی
ولیکن ثبتیان را اسم اعظم هست در گردن
که محفوظاند از هر بازپرسی یا زوا خواهی
اجل چون آشتاب آمد ولیکن با شتاب آمد
ورق زد برگ زرین دفترم چون کاغذ کاهی
بقصد جان و مالم آمد و تیرش بسنگ آمد
که نگذارد مرا در جسم جانی در بساطآهی
ولی برگ سیاه دیگران را ماست مالی کرد
چنان گویی یمانی را نبوده در حبش راهی
بلی قانون بتار عنکبوتی فی‌المثل ماند
ضعیفان را چنان پیچد که دام و تورها ماهی

قـوی زنـجیر بـاشد بگسـلد چـون تـار مـو زیـرا
که او را هست در هـر بـارگاهی خـیمه خـرگاهی
مرا این غم کشد کاین خـانه امـید مـا چـون شـد
کـه هـر نـاباب را بـاشد در او بـابی در او راهـی
گـهی بـا چـاپلوسی مـیکند راهـی بـدلها بـاز
وزان ره مـیکند بـهر رفـیقان چـاله یـا چـاهی
بـراه راست ایـن نـاهمرهان یـا رب هـدایت کـن
کـه سـید را نـباشد کـینه‌ای از هـیچ هـمراهی

تهران سال ۳۲

به تهران مردمان صاحب علم و هنر دیدم
کز اینان ملک ایران سربلند و مفتخر دیدم
بهر محفل نسیمی از صفای جان و دل پرور
بهر مجلس شمیمی از گل فضل و هنر دیدم
همه تهرانیان را مهربان و زنده دل دیدم
بهر کو از نشاط و شور مملو رهگذر دیدم
بهر جا لاله و گل اوفتاده توده در توده
به پای هر گلی از بلبلان خسته سر دیدم
بهر گلخانه‌ای از دختران گلفروش آری
ندیدی غنچه‌ها، در دست گل، من بی شمر دیدم
شدم در اشتباه از شوق تا بوسم کدامین را
دمی کان زلف مشکین چنگ اندر نیلوفر دیدم
اگر چه شهر تهران مظهر نور و صفا باشد
ولی بس تیرگی را در میانش مستتر دیدم
بزیر آن عمارت کاسمانش زیر پا دارد
هزاران بی کلاه و کفش را از پا و سر دیدم
بهر جا خسته و نالان یتیمی بینوا گریان
ز سوزش آتشم بر جان ز اشکش دیده تر دیدم
ز کار افتاده‌ای در گوشه‌ای از یادها رفته
چسان محزون و نالانش غمین ومحتضر دیدم
هزاران کودک آواره از آغوش مادرها
هراسان اشک ریزانش بجویای پدر دیدم
کسی را غرق شادی در کنارش باده و معشوق
یکی را در بغل زانوی غم شب تا سحر دیدم

چادر عفت

ای که بشکسته‌ای از جور و جفا خود دل ما را
باز ما را تو بیاد آر دگر بار خدا را
زلف او مشکل ما بود چو پیچید بچادر
کرد پیچیده‌تر از اول خود مشکل مارا
عنبرین زلف تو هر چند که پوشیده بماند
باز غافل نتوان کرد از او باد صبا را
روی پوشیده و مردم به تماشای تو مشغول
ماه را هاله چو گیرد بشود منظره آرا
پرده پوشی بود این چادر و دانند خلایق
آخر از پرده برون آرد این روی و ریا را
او که بر دور خود از چادر دیوار کشیده است
تا چه در پرده کند لعبت بی شرم و حیا را
مستدام است اگر سایه زلف تو برخسار
بوم دیگر نبرد میمنت بال هما را
هیچ دانی چه لطیفه است در اینجا که نماید
مرمر سینه به ما و به تو هم نقره پارا
یعنی ای بسته جهان چشم تو از خوبی عالم
چشم بگشا و ببین حکمت این صنع خدا را
نیست در بین من و دوست حجابی و به چادر
او کشد پرده بر دیده آن هرزه نگارا
پرده عصمتت ای دختر زیبای مسلمان
باید الگو شود و مظهر تقوا و تقا را

نان و آب

چیست این موضوع شهر از آب تاب افتاده است
خلق بهر جرعه آبي در عذاب افتاده است
هر کجا آبی گمان بردم حبابی بود و بس
جز دو چشم خود که در موجش حباب افتاده است
تشنه‌ای میگفت سد هم در برویم وا نکرد
کار این لب تشنه هم در سد باب افتاده است
نانوائی را بگفتم نان چرا کم هست گفت
چون گره در کار آب آسیاب افتاده است
جز دل مجنون و زلف لیلی و چشمان من
هر چه می‌بینی ز تاب و التهاب افتاده است
خانه‌تان آباد باد ای ساکنان کوی آب
کی کنی رحمی بحال ما خراب افتاده است
تا بخواب خوش ببیند شبنمی یا ژاله‌ای
دیده مخمور نرگس هم بخواب افتاده است
شوخ طبعی گفت ازبس گفته‌ام من آب آب
خوب شد یک کم دهان خشکم آب افتاده است
در بهاران یاد آن ایام بارانی بخیر
قدر ما اکنون که از چشم سحاب افتاده است
بسکه گرد تشنگی بنشسته بر لبهای گل
در میان لاله و بلبل حجاب افتاده است
طبع شاداب تو سید در فشاند خلق را
این هم از فیض دو چشم ماست ناب افتاده است

بــرق

میرود برق نفس سوخته از منزل ما
ماندە خاکستری ازوی که بود حاصل ما
برق ای سوخته پر کمتر از آن خفاشی
که زند بال و پری شب بدر منزل ما
نور امیدی که از پرتو خورشیدم بود
آن هم افسرد ز ابری که بشد حائل ما
رفتنت چون تک تازی و ولی آمدنت
چون خر لنگ که افتاده درون گل ما
آنچه می‌بینم از این آمدن و رفتن تو
سهل حل می‌نشود مسئله و مشکل ما
پرتویرا که در این خانه تو سید بینی
گرمی آتش دلهاست در این محفل ما

نانوایی

آن نانوا که چهره کشد در نقاب خویش
روزی رسد که پس دهد آخر حساب خویش
از تکه‌های سوخته و از خمیر خام
بهر من و برشته، برای جناب خویش
یارب که نانوا بصلیبی کشیده باد
داند که چیست قصه نان و شراب خویش
گویم بحال دل که بسوزد در انتظار
ما را کفایت است شراب و کباب خویش
آخر نشد که دفعه‌ای در روز و ماه و سال
راحت خورم نان خودم را به آب خویش
یارب همیشه امت در صف نگاه‌دار
از آتش لهیب تنور و عذاب خویش
آن شاطری که جمله ملازم رکاب بود
اکنون کشیده مشتریان در رکاب خویش
سید گر از گرسنگی خوابش برد چه خوب
نان برشته گشته ببیند بخواب خویش

دانشگاه آزاد اسلامی مهاباد

بال دانش گر نباشد فکر را پرواز نیست
شعله کی برخیزد ار با یک دمی دمساز نیست
گرچه دانشگاه بسیار است در عالم ولی
همچو دانشگاه اسلامی که انسان ساز نیست
مرغ استعداد را بال و پر تعلیم ده
ورنه مرغان قفس خود قدرت پرواز نیست
تا بکی بلبل کشد بر سینه داغ لاله را
پشت دیوار چمن چون در برویش باز نیست
کاسه صبر من و لب تشنگان لبریز شد
جان چو بر لب میرسد دل جایگاه راز نیست
همت آزادگانی ساخت دانشگاه ما
آفتابی از چراغی روشن این اعجاز نیست
کاروان راه افتد و بانگ جرس آید بگوش
کیست با این نغمه جانسوز هم آواز نیست
گر فلک با ما سر ناسازگاری داشته است
دیگر از این نغمه‌ها سید که کارش ساز نیست

دانشگاه پیام نور مهاباد

هر آنکه در دل او عشق علم و فرهنگ است
بگوبجان و دل این نغمه بس خوش آهنگ است
از این پیام شکوفا شود چو گل ز نسیم
دلی که مایل و مشتاق علم و فرهنگ است
پیام نور امید است چون فرشته علم
هنوز یک تنه با دیو جهل در جنگ است
کند چو آینه صیقلی ز پرتو خویش
دلی که خود ز جهالت سیاه چون سنگ است
چو ساربان نبرد کاروان ببانگ جرس
بروز حشر جلودار قافله لنگ است
براستی که در این عصر جهل و نادانی
برای مردم دل زندهٔ چو ما ننگ است
فروغ علم چو تابد بساحت دل ما
خود این طلیعه خورشید هفت اورنگ است

در عزای هیمن

هــر طــرف را ز اشکــهای لاله گـلشن کـردەام
بسکــه بـر خـاک تـو ای استاد شیون کـردەام
گر زبان خاموش دارم همچو سوسن منع نیست
در عــزای بـلبلی مــن تـرک گــلشن کـردەام
گـریه بـر خـاک تـوام امـروز دل روشـن نکـرد
بـر مــزار چـلچراغــی شــمع روشـن کـردەام
گـــل نـــیم قـــدر تـــو دانـــم بـاغبان لالەام
داغ را بــر ســینه چــون پیراهــن تـن کـردەام
آتش دل مـیجهد چـون اشک از چشـمان مـن
بــهر ایـن آتش فشـان از دیـده روزن کـردەام
اشکــهای تــلخ و روشــن از گـریبانم گـذشت
رنگ رنگ از غـنچەها یکــجا بـدامـن کـردەام
داغ بر دل اشک بر دیده چنان هـم کس نکـرد
آنـچه پـیدا و نــهان در شیونت مـن کـردەام
آنکـــه شـمع انـجمن افــروز بــودی مــدتی
در عـزایش سید اکـنون شـمع روشـن کـردەام

بیاد همین خرداد ٦٧

نه گلشن بی تو خود لطفی دل انگیزانه دارد
نه بلبل بی نوایت نغمه مستانه دارد
نه دل میگیردم بی یاد تو در سینه آرامی
نه جان بی پرتو تو جلوه جانانه دارد
کسان از سنگ و آهن خانه میسازند لیکن او
درون هر دل پر شور و شوقی خانه دارد
بگیتی مرد نام آور فزون فرزانه هم بسیار
ولی شعر ادب ما را یک این فرزانه دارد
بیا و مجمع ما را ببین آشفته و درهم
بهر دل بنگری خود حالت دیوانه دارد
پریشان خاطرند امروز یاران انجمن بینم
ز بی نظمی نشان از طره‌ی بی شانه دارد
اگر سیلاب اشکم ساحلی جوید دل من هست
زهر جا ره برو بندند خود ویرانه دارد
تو ای با راز دلها آشنا بگرفتی از من دل
که چون با تست با من رنگی از بیگانه دارد
فلک از کجرویهایش هزاران قصه پرورده است
و لیکن قصه او شیوه افسانه دارد
چو شمع از انجمن بیرون رود اشکی بجا ماند
حکایتها ز تلخیهای یک غمخانه دارد
قلم جز رنج و محنت بر بیاض دفترش ننوشت
برسم خود فلک نقشی سیه‌کارانه دارد
بپای شمع اگر پروانه میسوزد عجب نبود
عجب سید که او خاکسترش پروانه دارد

حلبچه

خـود جـهان امـروز پـر گـشـته ز غـوغای دگـر
چــهره عــالم بــخود بگــرفته ســیمای دگــر
بــاز یک پــرونده از ظــلم و جــنایت بـاز شـد
هــیروشیمای دگــر شـد شـهری از جـای دگـر
بـر سر شـهر حـلبچه بـمب شـیمیایی بـریخت
ســاخت صـدام از جـنایت هـیروشیمای دگـر
جز دل من کز غم این شهر در خون خفته است
نــیست ویــران تــر ازو جــایی و مــاوای دگـر
آخر این خـلق مسلمان را بگـو تـاوان چـه بـود
ســـوختی در آتش او را از چـــه فـتوای دگـر
انــتقام خــویش را بــاید بــدست خـود گـرفت
انـــتظار خـــیر نـتوان داشـت ز ابــنای دگــر
انــتظاری نــیست از ایــن مــجمع بــین الملل
کاین ضـعیفان جـمله سـر دارنـد در پـای دگـر
ایــن جــنایت کــار را امــروز ســرکوبی کــنید
تــا جــنایت ریشــه کــن گــردد بـفردای دگـر
باید از نو ساخت در جـای هـمین شـهر خـراب
از بـــرای ایــن عــزیزان شــهر زیــبای دگــر

صله

ما که خواهیم از این مردم بازار صله
علت آن است نخواهیم ز اغیار صله
من که صد شعر فزون ساختم اندر شب عید
احسنی را نگرفتم من از اشعار صله
خون دل خوردم و دود جگر و نفت چراغ
همه شب تا که شود صبح پدیدار صله
لیک دادند به پاداش عمل آنچه نکرد
هدیه‌ها بیشتر از صد به شهردار صله
غیر خوبی که ندیدند ز اشعار ولی
بد شود شعر اگر کرد گرفتار صله

* * *

جای در دلهای ما دارند مهمانان ما
خانشان آباد چون راضی باین ویرانه‌اند
خیر مقدم گفتنم امشب به مهمانان خطا است
دوستانی آمدند اینجا که صاحب خانه‌اند

گربه عابد نماز کرد

آنکس که قصد رفتن نجد و حجاز کرد
اول کویت را هدف حرص و آز کرد
بر ساحل خلیج چه خوش آرمیده بود
آرامشش بهم زد و از خواب ناز کرد
گویا به نفت قبله عالم نیاز داشت
میخواست زین مقدمه رفع نیاز کرد
اسرار دل که راز نهان بود مدتی
مغرور و بی ملاحظه افشای راز کرد
هر چند بسته بود سر دیگ اغذیه
آن حقه باز رفت و سر حقه باز کرد
وان بره را که بهر خودش دنبه داشت کشت
وانگه نثار گربه و گرگ و گراز کرد
با دشمنان پر گله ناسازگار ماند
با دوستان یکدله هم فتنه ساز کرد
اکنون که کوته است زهر سوی دست او
دست نیاز خویش بهر سو دراز کرد
بی علم اجتهاد کند بی وضو نماز
زین گفته‌اند گربه عابد نماز کرد

فتنه

قدرتی آنگونه ده یارب تو این اسلام را
تا ز بیخ و بن کند این فتنه ایام را
در میانه تا بیاسایند مردم هرطرف
از میان بردار آخر این فساد عام را
باد نفرین خداوندی بر آنکه آفرید
فتنه‌ای در عالم اسلام چون صدام را
ای سیه دل گیردت حلقوم در انجام کار
دست تقدیری که دارد قدرت انجام را
آه مظلومان نگیرد هیچ آرام و قرار
تا نگیرد هم قرارت از تو هم آرام را
ننگ باشد نام اسلام تو بردن همزمان
خون همی شوید ولی این ننگ از این نام را
خود طمع در کشور اسلام کردن ابلهی است
بایدش بردن بگور او این خیال خام را
رشته زنجیر را دیوانه نتواند گسست
خود به پای خویش بسته حلقه‌های دام را
ای کمانداران تیرانداز از هم بردرید
سینه پر کینه این گرگ خون آشام را

عید در بهاران

شکر خدا کنم که جهان شد بکام ما
خالی نماند از می مقصود جام ما
خود خاطر مشوش یاران قوام یافت
از انقلاب بهمن و یمن قیام ما
از سایه همای که بنشست بر سرم
اکنون فکنده سایه به خورشید بام ما
از تار و پود مهر وطن بافتیم دل
بس محکم است رشته این انسجام ما
یارب بلطف خویش قوی و قویم دار
این شور انقلاب که باشد قوام ما
هشیار باش باز عدو در کمین ماست
غافل ز کار خود مشو این هم پیام ما
عید است و باده آر که شیرین بود به طبع
چون تلخ می حرام بود در نظام ما
خواهی که تلخیش برود در گلوی جام
بر خوان تو شعر سید شیرین کلام ما

نوروز در بهمن

باد نوروزی به بهمن میوزد گلشن شکفته
آنچه اندر فرو دین میرست در بهمن شکفته
بار فروردین سبک تر شد از این بهمن از آنکه
هر چه گل اندر بغل میداشت در گلشن شکفته
ز آنچه بر خاک سیه بگریستم عمری به شیون
لاله روئیده از او در حالت رستن شکفته
حال باید آبیاری کرد از سیلاب چشمم
کانچه از خون جگر جوشیده بر دامن شکفته
آن نسیم روح پروربین چه معجز ها نموده
زیر پایم خارها چون لاله و سوسن شکفته
گنج نایابی است قدرش دان زدل جوشیده باشد
گوهری کان روز خوش از دیدگان من شکفته
رحمت حق آنچنان پرورد دلها را به لطفش
نی عجب ایمان اگر در قلب اهریمن شکفته
من بجرم آنکه داغ لاله‌ای بر دل گرفتم
بیصدا صد داغ جانکاهم بجان و تن شکفته
گرچه جان سوز است داغ لاله‌ها بر لوح سینه
لیکن این مهر شرف بر سینه میهن شکفته

عید

بهمن دهد ز عید و ز نوروز نو نوید
یا نو بهار آمده دارد خبر ز عید
بهمن رسید و قافله در راه و اشک شوق
ار دیدگان منتظرانش همی چکید
از ره روان قافله پرسید رنج راه
داند کسی که خار مغیلان بپاخلید
در انتظار باد صبا غنچه در چمن
در سینه حبس کرد نفس تا سحر دمید
قفل دهان غنچه بصد حیله وا نشد
تا نوک بلبلی نشد آن قفل را کلید
آبستن شکفتن گل بود فرو دین
بهمن دم شکفتن گل را جلو کشید
چشم بخواب مدعی از بانگ انقلاب
دیوانەوار باز ز خوابی گران پرید
بر ساحت محیط هما بال و پر گشود
وز بام خانه بوم جفا پیشه پر کشید
چون شمع سوختم شب و با مرگ ساختم
تا کوکب فروغ سحر از افق دمید
پوشیده بود راز دل عاشقان گل
تا لالەهای سرخ قبا پیرهن درید
پرسیدم از شکوفۀ خونین ز نام گفت
فرزند شاهد چمنم نام من شهید
باخون دل ز موج حوادث گذشتەایم
تا کاسه پر نشد دل سید نیارمید

اجل

اجل آمد که جانم را بگیرد با شتاب از من
نمیدانست قبل از وی گرفته آشتاب از من
ندانم از چه با این دشمنی شد روبرو با من
مگر خون پدر میخواستی آن لاکتاب ازمن

گل قهری

اشاره بلب بوسه خواه او کردم
بقهر گفت عجب بی مبادی آدابی
بگفتمش گل قهری مگر تو کز همه کس
ز یک اشاره انگشت روی برتابی

گل محبوب شب

هر کس که یک نفس گل محبوب بو کند
کی روز حشر بوی بهشت آرزو کند
همنام دلبر من و هم همنشین او
زان رو دلم همیشه ترا جستجو کند
یک چند بوده‌ای تو در آغوش یار من
بویت از آن حکایت آغوش او کند
امشب مرا حضور گل و یاد دلبر است
ساقی بگو پیاله ما را سبو کند
باد صبا بزلف وی آمیزد و کنون
سید همین معامله با عطر او کند

گذشت عمر

گذشت عمر و دوباره عذاب لازم نیست
بلی تذکر عهد شباب لازم نیست
فروغ روی تو نامحرمان نمیبینند
به روی باز بیا چون حجاب لازم نیست
به گلشن دل من اشک دیده میبارد
بهار سبزه دلان را سحاب لازم نیست
بیا به کلبه من شب ولی چراغ میار
که با وجود رخت آفتاب لازم نیست
همیشه خواب تو بینم به خواب و بیداری
مرا دو حالت بیداری و خواب لازم نیست
به مکتبی که در او رمز عشق آموزند
دگر حکایت هر شیب و شاب لازم نیست
ز جمع لاله‌رخان من ترا پسندیدم
تو بهتری ز همه انتخاب لازم نیست
به حال زار دل خسته آسمان نگریست
برای غسل شهیدان که آب لازم نیست
خرابی دل سید ز چشم مست تو بود
به خم نشسته که جام شراب لازم نیست

دیدار عید ح ب

کنون که فصل بهار آمده است و عید بیا
بهار را تو به یک گل بده نوید بیا
به عید دیدن گل حالتی دگر دارد
صنم چو نوبت دیدار گل رسید بیا
مرا بدون گل روی تو بهاری نیست
تو نو بهار منی غنچه لب چو عید بیا
تو عاشقی به تماشای لاله‌ها در باغ
ز باغ دیدهٔ من لاله بر دمید بیا
چو شبنمی که به پای بنفشه بنشیند
سحر بدامن شب زد خط سپید بیا
چو سایه کز قد سرو اوفتد بساحت باغ
نگاه خلق به پای تو آرمید بیا
سرشک دیدهٔ من در حصار مژگان بود
گذشت از آن و به دامان من چکید بیا
افق چو سایهٔ مهتاب در بغل بگرفت
شفق چو گشت چو گم گشته ناپدید بیا
چو نشئه در دل (سید) هزار وسوسه کرد
خیال دیدن چشم تو روز عید بیا

هم نفس

بینم چو مرا همنفسی نیست در اینجا
افتاده‌ام از وسوسه در دردسر اینجا
جز نوک قلم نیست مرا همدم ودانی
زان نامه سیه گشته‌ام افسرده تر اینجا
از طالع بد بال و پرم سخت شکسته است
گر تا فلک شعر کشم بال و پر اینجا
من شمعم و اما ز دم باد حوادث
آتش شده از شعلهٔ خود تا بسر اینجا
من مرغ خوش آوایم و افتاده بدامم
از گلشن و گلزار شدم بی خبر اینجا
من خاک سیه روزم و بازیچهٔ بادم
چون کان گهر از چه گرفتم مقر اینجا
از علم و ادب مختصر اندوخته دارم
آوخ به هدر میرود آن مختصر اینجا
شمع سحرم راز شبم روی زبان است
افسانه شود قصهٔ عمرم سحر اینجا
سید به دل آتش بسی افروخت ولیکن
صد خرمن جان سوختش از هر شرر اینجا

شرار

نه چون روی تو گل در هر بهاری میشود پیدا
نه چون من بلبل مفتون و زاری میشود پیدا
شود شیدا بگلشن بلبل از یک خندهٔ غنچه
که مستان راز موج می خماری میشود پیدا
به خلوت خانهٔ دل عشق او را یافتم یعنی
در این ویرانه گنج شاهواری میشود پیدا
میان ما و او باشد وجود حاسدی حائل
ز هر جا جلوه‌گر گل گشت خاری میشود پیدا
تو دریای جمالی با تو من چون موج مشتاقم
بهر سو روکنی ما را کناری میشود پیدا
چو با یاد تو بر خاک سیه اشکی بیفشانم
درون کلبهٔ من لاله‌زاری میشود پیدا
درون غنچه پنهان میکند گل صورت خود را
ز شرم رویش آری شرمساری میشود پیدا
ز فیض عشق از دل خیزد اشک چون گهر ما را
کجا اینگونه درّ آبداری میشود پیدا
بترس ای خرمن حسن از شرار، آه سوزانم
که آتشها به خرمن از شراری میشود پیدا
ز آب می بلوح دل صفایی ده که از آهی
رخ آئینه را گاهی غباری میشود پیدا
بکوی می فروشان میروم از دست غم(سید)
که در میخانه یار غمگساری میشود پیدا

سودای وصال

هست سـودای وصـالش بـه سـر مـا امشب
«بـارالهـا» بـه سـر مـا است چـه سـودا امشب
پـای در مـحفل عشـاق چـو بگـذارد دوست
شـمع روشـنگر بـزم اوفتد از پـا امشب
ایـنهم از دولت عشـق است کـه در جیب گـدا
یک بـغل ز اشک بـود گـوهر یکـتا امشب
دوش از گـرمی یک بـوسه سراپـا دل سـوخت
بـاز از لعـل تـو دارد چـه تـمنا امشب
رخ بـرافـروز کـه اسـباب پـریشانی مـا
هست از سـایهٔ زلف تـو مـهیا امشب
الفـتی هست مـیان مـی و (سـید) هـر چـند
اشکـم از شـور زنـد طـعنه بـه صـهبا امشب

قلب ثریا

نه همین ز آتش وصلت دل شیدا می‌سوخت
بـاده از شـوق لبت در دل مـینا مـی‌سوخت
گشت پـامال جـفای تـو چـو شـمع آخـر کـار
آنکه در پای تـو تـا صبح بـه شبها می‌سوخت
همچو پروانه بـهر جـا رخ چـون شـمع تـو بـود
بـه تـماشای تـو دل آمـد و شیدا مـی‌سوخت
در شب وصـل کـه خـاکستر دل رفت بـه بـاد
ساقی و مطرب و مـیخانه بیک جـا مـی‌سوخت
دل کـه عـبرت نگـرفت از طـمع وصـل تـو بـاز
دیدمش دوش که بی صبر و شکـیبا مـی‌سوخت
آسـمان شب کـه بـدی شـاهد وصـل مـن و تـو
زیـن حسـادت هـمه تـا قـلب ثـریا مـی‌سوخت
دیـدهٔ (سـید) هـر چـند ز دریـا کـم نـیست
شـور بـختیش نگـر بـر لب دریـا مـی‌سوخت

حاصل عمر

آنچه عیان بود هستیم به نهان رفت
و آنچه نهان بود حاصلم به عیان رفت
عمر جوانی به مقتضای جوانیش
گریه کنانم گذاشت خنده کنان رفت
آنچه ز شادابیش بجای بماندی
دیده و آنهم بسوی او نگران رفت
باد حوادث نهال عمر مرا کند
ماند عصایی از او که پیر بدان رفت
بحر جوانی که قطره قطره فزون شد
ناگهم از سرگذشت و موج زنان رفت
گرچه من از عمر خویش بهره نبردم
فصل بهارم گل امل به خزان رفت
پیری آثار رنجهای گذشته است
عمر که بی سود آمد وبه زیان رفت
چونکه بود یادگار روز جوانی
دانم قدرش که پیر نیز توان رفت

حدیث دل

هزار سلسله دل در کمندت از یک مو ست
تو باز دل بری از خلق وەترا که چه رو ست
چو گل بروی دل تنگ من بخند که دل
ز انبساط نگنجد چو غنچه اندر پوست
ز ناوک مژەات گر چه دل به خون بنشست
هنوز مائل و مشتاق آن کمان ابرو ست
ز دوستان بدلم نیش طعنه بیشتر است
مرا نبود زبد طالعی چو دشمن دوست
اگر چه در پی نیکی بجز بدی نکنند
جواب بد تو به نیکی بده خود این نیکوست
حدیث حال دل (سید) از صبا پرسید
که اوست همنفس موی آن سیه گیسوست

دام و دانه

دلم ز قصه غمها چه کودکانه گریست
بهانه جوی دل من به هر بهانه گریست
ترانه‌ای بسرودم ز ماجرای دلم
چو گشت آگه ازین ماجرا ترانه گریست
گریستیم من و دل به نزد شمع شبی
ز غصه شمع کشید آتشش زبانه گریست
فسانه گشته‌ام ای دوست از لب خاموش
عجب ز قصه ناگفته‌ام فسانه گریست
منم به کنج قفس پر شکسته مرغ اسیر
که بر غریبی دل نیز دام و دانه گریست
دمی که کشت به تیر نگاه سید را
به بیگناهی او ناوک زمانه گریست
کمند زلف تو آشفته بود و دلها زار
چو حال زار دل ما بدید شانه گریست

بیگانه

تهی ز باده وصلم اگر چه پیمانه است
هنوز چشم امیدم براه جانانه است
بخانه‌ای که تو باشی نه جای روزنه است
که با وجود درخت آفتاب بیگانه است
بزلف و خال بزد راهی مرغ دل ز فرار
فضا همه شده دام و زمین همه دانه است
نهاده سلسلهٔ زلف را بگردن دل
کند چو شانه از این بار خالی دیوانه است
فروغ روی توام خانه در دل تنگ است
چنانکه چین دو زلفت دل مرا خانه است
ز هر طرف دل من شد اسیر لشکر غم
ره فرار چوباشد بسوی میخانه است
حکایت من تو را فسانه خواهد کرد
زمانه‌ای که خود او بی ثبات و افسانه است
جز اشک نیست متاع (سید را)
بمقدمش فکند هر چه را در انبانه است

شمع انجمن

امشب بـــه انـــجمن بت رعـــنا نـــیامده است
در گـــلستان گـــل چـــمن آرا نـــیامده است
بـــی نـــور خـــانه بـــنیم و بـــی جـــلوه انـــجمن
امشب چـــراغ خـــانه دلهـــا نـــیامده است
از بـــهر ســـوختن هـــمه جـــمعند عـــاشقان
پـــروانـــه جـــمع و شـــمع بـــه تـــنها نیامده است
گـــل تـــر دمـاغ نـیست چـو شبنم نـدیده است
بـــلبل بـــنال زیـــور گـــلها نـــیامده است
چـــون روی او نـــدیده‌ام انـــدر چـــمن گـــلی
چـــون قـــد او چـــه ســـرو بـــبالا نـــیامده است
مـــی مـــیخورم بـــه مـــجلس او زانکـــه در بـــهشت
فـــرقی مـــیان کـــوثر و صـــهبا نـــیامده است
یکـــدم نـــیاورد دل مـــن طـــاقت فـــراق
از عـــاشقان کـــه صـــبر و شکـــیبا نـــیامده است
(ســـید) زبـان طـبع تـو شکـر فشـان ز چـیست
طـوطی چـنین ظـریف شکـر خـا نیامده است

بت در خانقاه

رمـــید از مـــن و نشـنید هـیچ از مـا پـند
نگشت رام و نشــد خــود بـدام مـا پـابند
بـــه خـــانقه مـــروای دلربـا کـه مـیترسم
رسد به چـهر تـو از شیخ چشم زخـم و گـزند
بـــه تـــوبه مـــیروی ای بت ولی نـمیدانـی
کـــه حـــوریان بـــهشتی گـــناه نشـناسند
نـدانـم از چـه خـمی شـد بـه طاق ابروی او
هـــزار لرزه بـــمحراب خـــانقاه افکـــند
کـــمند زلف تـــو مـا را بـه خـانقاه کشید
کـه زلفـهای تـو هـر کس کشد و را بکشند
بـخاکـدان مـنشین کـاین تـرا بـود پستی
کـــه آفـــتاب کـند جـا بـه آسـمان بـلند
ز خـــانقه بـــدرا گـــر ز غـــم بـمیرد او
چـه غـم کـه از رخ تـو عـالمی شـود خـرسند
گـــرفتی و بـــنهادی تـــو شـیخ و زاهـد را
یکـــی عـــبای ز دوش و یکـی بـپای کـمند
مـــرو بـــخلوت مـــیانداز شـــیخ را بـخطا
بـریش شـیخ تـو ای شـوخ ایـن خـطا مـپسند

قصهٔ مریم

بجهان هر که ز خود سیم و زری داشته است
شب بخلوتگه خود سیم بری داشته است
گفتم او را چو همی رفت به خلوتگه شیخ
ای صنم کلبهٔ ما نیز دری داشته است
عزم آنجا کنی و شیخ تراشد همه ریش
دل آگاه وی از تو خبری داشته است
گرد شمع رخ افروخته‌ات سوخته‌اند
هر که پروانه صفت بال و پری داشته است
گنه از چهره دلجوی تو باید دانست
شیخ اگر بر تو بنحوی نظری داشته است
قصه مریم و عیسی تو به افسانه مگیر
آدمی گر شکم پر ز پری داشته است
اگر آن کودک نوزاد به مادر ماند
باورم نیست ز آدم پدری داشته است
از عبادتکده بازآ که درخت املت
زود از لطف خدا بار و بری داشته است
ظن بد را من از این واقعه بر کس نبرم
تا نگویند که (سید) نظری داشته است

خط باطل

در بـــاغ حســـن چـــون رخ تـــو نـــوگلی نـــبود
چـــون مـــن بـــه سر عشق تـــو صاحبدلی نـبود
چـــون مـــردم ســیه که شـد آئـینه دار دوست
در دیـــدن جـــمال تـــو روشـــندلی نـــبود
روزی کـــه خـانه دل مـــن نـــور عشـــق داشت
زان کـــلبه گـــرمتر بـــخدا مـــحفلی نـــبود
مـــا را ز عشـــق و شـــور ســرشتند آب و گـــل
شـــالوده وجـــودم ز آب و گـــلی نـــبود
مـــن عـــاشقم بـــروی تـــو و حـاصلم غـم است
چـــون رســـم عـــاشقی غـــم بـیحاصلی نـــبود
بـــر هســـتیم زمـــانه خـــط بـــاطلی کشـــید
گـــرچـــه زمـــانه غـــیر خـــط بـــاطلی نـــبود
(ســـید) بـــیاد آر کـــه جـــز ســـایهٔ ســـرشک
آن شب مـــیان مـــا و رخش حـــائلی نـــبود

سیلاب

آنشوخ ز اشک من بیتاب گریزد
چون آهوی صحرا که ز سیلاب گریزد
حال من دلخسته چه دانید که بر من
چون برق زند خنده و چون آب گریزد
بوس لب لعل تو غم دل بزداید
آری تب بیمار ز عناب گریزد
دل تاب وصال تو ندارد عجبی نیست
شمع سحر ازمهر جهانتاب گریزد
خواهان غمت دل شد و اینهم غم دیگر
زین کلبهٔ ویران شده سیلاب گریزد
از شوق رخت ای بت طناز شب وصل
چون ابر غمم از بر مهتاب گریزد
از دست خیالات گریزد دل (سید)
پا بستهای با رشتهٔ طناب گریزد

خاکستر

هر دل که جور دلبر جانانه می‌کشد
آتش درون کلبه و کاشانه می‌کشد
آتش گرفت خانه دل از شرار اشک
سیلاب سر بخانه ویرانه می‌کشد
آن حسرتم کشد که سحرگه عزای شمع
خاکستر فسردهٔ پروانه می‌کشد
این طرفه بین که مایهٔ تشویش دل شود
نازی که از دو زلف کجش شانه می‌کشد
عشق دل است مایه اشکم بدیدگان
کاین شعله سر ز روزنه خانه می‌کشد
آغوش دام حلقه زلفت تهی نماند
از مرغ دل که خال تواش دانه می‌کشد
بر چشم اشکبار نهد زلف عنبرین
زنجیر را بگردن دیوانه می‌کشد
(سید) خموش باش تو از ماجرای عشق
کاین قصه‌ها زمانه بافسانه می‌کشد

به مناسبت مبارزات انتخاباتی آقای صهبا سروده شده است.

سلام بر صهبا

سلام ما بپذیر ای سخنور نامی
که دوستان به تو از صدق دل سلام کنند
برای دلشدگان شعر توست مونس دل
که چاره غم دل را مگر بجام کنند
کنند زمزمه شعر ترا بهر کویی
مگر غزال فراری بحیله رام کنند
چنانکه دلبرکان همچو کبک دست آموز
بگرد نقل و نبید تو ازدحام کنند
شنیده‌ایم که جمعی به جور صهبا را
بدان شکر سخنی حیف تلخکام کنند
کشیده‌اند بروی تو گر رقیبان تیغ
زمن بگوی که بهتر بود نیام کنند
کسی که مجمع دلها قوام خاطر اوست
چه اشتباه بزرگی برو قیام کنند

در زمان حیات رهی سروده شده است.

تقدیم به رهی معیری

ای نغمه‌ات به شور در آرد سه تار دل
ابریشمین سروده تو پود و تار دل
گل بشکفد به گلشن خاطر ز شعر تو
گویی نسیم صبح وزد در بهار دل
شعر تو هست چشمهٔ آب بقا مرا
از قطره‌ای بشوی خدا را غبار دل
در کلبه‌ای که نیست مرا یار و همدمی
نظم تو هست همدم من نیز یار دل
نا آشنا مباش مرا کاین غریب نیز
دارد به سینه آتش گرم از شرار دل
یک همزبان ندارم و غم میخورم از این
هم روز من سیه شد و هم روزگار دل
«سید» رهی به شعر چو یادی کند زما
چون تحفهٔ عزیز بود یادگار دل

موج سرشک

نــــدانـــم دلم از چـــه تــیر نگــاهی
چنین زخم خـورده است و شـیدا گـریزد
قـــراری نگـــیرد ز وحشت بـــجایی
عجب دل کـه از خـویش و از مـا گـریزد
سـرشکم بـه مـژگان دود نظم و مـوزون
غـــزالی ز بـــاغی بــه صـحرا گـریزد
بـــرافـــروزد او در دل ســـنگ آتش
شـهابی است کـز تـیره شـبها گـریزد
سـحرگه چـو خـورشید تـابان بـرآیـد
چـو دیـوانـه‌ها رو بـه صـحرا گـریزد
ز گـــل مـــی‌چکد قـطرهٔ ژاله چـو نـان
کـــز آئـــینه عکس دلارا گـــریزد
گـــریزد ز چشـم مــن آنشـوخ دلبـر
چـــو بـــرق امـیدی ز دلهـا گـریزد
بـــخلوتگه راز دلهـــا نشـــیند
نگـــاهی کـه از چشـم شـهلا گـریزد
نشـــیند بـــدامـــان آن شــوخ زیـبا
گـــل اشک کـــز دیـــده مـا گـریزد
ربـــاید ز رخســـار مـــهتاب بـــوسه
هـــر آن مـــوج کـــز سطح دریـا گـریزد

بخاک سیه قطره اشکی فشاندم
کز آنجا بسوی ثریا گریزد
بکام خروشان اشکم شود گم
ثریا گر از آسمانها گریزد
دل از رنج هجران جانسوزت ای گل
بکوی تو از کلبه ما گریزد
چو طفلی ز تشویش کابوس وحشت
به آغوش مادر ز رویا گریزد
بسوز دلم گوش کن ز آنکه شعرم
بود نغمه‌ای کز دم ما گریزد
چو «سید» بدامان مینا است دستت
ز دست دل ناشکیبا گریزد
به میخانه رفتم در او شیخ دیدم
قدح بر کف دست هر جا گریزد
مرا محتسب گفت شیخ مزور
به عصیان ز درگاه یکتا گریزد

آرزو

همیشه دیدن روی گلی بود هوسم
خزان عمر رسد من به آرزو نرسم
چو نیست همدمی با او برآورم نفسی
چو غنچه تنگ شود هر دم ای صبا نفسم
عجب سرشک گریبان من گرفته که من
بحال بی سروسامانیش دمی برسم
چنان گرفته بمن تنگ این جهان که مگر
بگاه مرگ برآید براحتی نفسم
شود سبک غم دل از بیان شکوه ولی
که را بگویم تنها غم است همنفسم
شبم سرآمد و بگذشت کاروان و هنوز
در انتظار دم صبح و بانگ آن جرسم
شکسته بال و پرم خود ببین تو همت من
بجد و جهد کنون در شکستن قفسم
فغان من نرسد گر بگوش کس(سید)
زبان بشکوه گشودن دگر بود عبسم

درد بی دوا

ای کـــه مـــی‌نالی ز درد بـیدوای خـویشتن
نــی مگــر نــالد زکس جـز او نـوای خـویشتن
ما در ایـن محنت سرا حـق حـیاتی خـواسـتیم
زان سبب بـایست دیـدن هـم سـزای خـویشتن
مـــا بـــبانگ دیگــران راه خـطا پـیموده‌ایـم
گـــوئیا نشـــنفته‌ایـــم اول نـدای خـویشتن
کس بـپای مـن نـمی‌بسته است دامـی در ازل
مـــن بـدام دیگـران رفـتم بـپای خـویشتن
خود خطا بود آنکه از خـوبان وفـا مـی‌خواسـتم
پس جـــفای او بـود عـذر خـطای خـویشتن
تو عزای دیگران خواهـی بـرای عـیش خـویش
زان سـبب عـیش کسـان بـینی عـزای خـویشتن
تیره‌بختی بین که من از غیر خواهم قدر خویش
خــود نـمیدانـم ولی قـدر و بـهای خـویشتن
(سید) از جور کسان نالد چـو پـیروز ای عـجب
آنکه خود گوید کـه مـن بـینم جـزای خـویشتن

گریه

کار دو دیده گشته سراسر گریستن
همدرد را خوش است برابر گریستن
گریم بر اشک خویش و نەجای ملامت است
بر رشته ی گسسته ی گوهر گریستن
بر بخت تلخ گریم وبد طالعی نگر
خود تلخ تر شود ز مکرر گریستن
در پای دوست گریه من دلنواز بود
چون جویبار پای صنوبر گریستن
چونان شفق دمد به میان ستارەها
بر تودەهای غنچه پر پر گریستن
این کلبەی فسرده و تاریک دل نگر
روشن نگشت زین همه اختر گریستن
تا دامنش غبار نگیرد براه ما
(سید) بگو بدیده که بهتر گریستن

یتیم

زنو صحن چمن رشک ختن ماند
چمن خالی چو از زاغ و زغن ماند
زمستان با همه سنگین‌دلی رفت
ولی آن کودک چون شیشه تن ماند
یتیمی کو بدامان محن زاد
برای دیدن رنج و محن ماند
بلی آن بینوا آن زنده در گور
در آن سختی عجب سالم کفن ماند
ندانم سخت جانی حد ندارد
که آن آئینه رو روئینه تن ماند
اگر رسم این بود هر بینوایی
بمیرد هر گهش بی جامه تن ماند
که ناز پرنیان پوشان کشد باز
که تا چون برگ گل نازک بدن ماند
نمرد از ضربه شمشیر اگر او
برای بازی شمشیر زن ماند
مداوم اشک ریزد او دو چشمش
چو او کشتی کجا طوفان شکن ماند
دل افسردۀ (سید) بنازم
که با افسردگی پرتو فکن ماند

مرگ نرگس

بهمن و دی هم در آرزوی بهاری
با همه رنج و مشقتش بسر آمد
ناگهان از روی برفهای گران خواب
باد بهاری وزید و عید بر آمد

فصل بهار آمدی که برگ درختان
باز شود سبز چون امید دل ما
باد بهار آمدی که باز ستاند
آنچه خزان برده بود باز به یغما

سروسهی صف کشیده بر کمر باغ
باغ تو گویی گماشته است نگهبان
بر سر هر شاخه‌ای ز غنچه خندان
شمع فروزان بدی ستاره رخشان

باغ صفای بهشت داشت و لیکن
وقت بهارش خزان رسید بدامان
شاخ درخت و نهال باغ شکستند
دیو و ددانی بنام آدم و انسان

ساحت باغ از نهال وشاخ شکسته
پر شده آنگونه قتلگاه مغولان
سرو بر افتاده مادران سیه پوش
لاله شده داغدار مرگ عزیزان

دیدهٔ نرگس پر از سرشک شقایق
آب بجو بارها بزاری و شیون
ناله‌کنان باد شاخه‌های شکسته
می‌برد آنسان جنازه‌ها سوی مدفن

ماند مرا گلبنی یگانه ز نرگس
کو ز سرشک دو چشم من همه پرورد
در شب سردی که غنچه‌های شکوفاش
خنده بلب داشتند یخ زد و افسرد

غنچه نرگس نهاده روی چو بر خاک
خاک به سیمای او نشاند غباری
طفل یتیمی بدی بریده ز مادر
رفته به خواب ابد بر رهگذاری

قهر طبیعت فسرد غنچهٔ نرگس
دست حوادث شکست شاخ درختان
قهر طبیعت روا مراست که مائیم
دیو و ددانی بنام آدم و انسان

مــن شـده حـیران ز کـار خـلقت یـا رب

ایــن هــمه بــد خـلقتی چـراست بـعالم

خــــلقت آدم بــــرای مــــعرفتی بــود

خـــلق شــد امــا بــدون مــعرفت آدم

شمع بزم

از یک نگاه گرم تو شیدا شود دلم
چون شعله از نسیم شرر زا شود دلم
مجموع زلف خویش پریشان کند بدوش
تا خود از این مشاهده شیدا شود دلم
مضراب را به تار دل ای یار بد بکش
در شور عشق همچو نکیسا شود دلم
تا جلوه میکند قد و بالای آن پری
آئینه دار عالم بالا شود دلم
ای ماه اگر ز مهر کنی ذره پروری
از پرتو فروغ تو دریا شود دلم
در دیدەام بجلوۀدرآ همچون آفتاب
تا همچو ذره محو تماشا شود دلم
ای ابر نو بهار به دریای دل ببار
کز موج خویش گوهر یکتا شود دلم
دلگرم اگر به انجمن دوستان شوم
چون شمع بزم انجمن آرا شود دلم
(سید) خموش باش تو از ماجرای عشق
ناگفته بهتر است که رسوا شود دلم

مونس جان

هر درد که از عشق ویم بر دل و جان شد
یک چند چو بگذشت از آن مونس آن شد
در گلشن حسن از همه زیبایی عالم
یک غنچه دمیده است که آن نیز دهان شد
رنج دگرم ده که مرا این غم دیرین
الفت بمن آنگونه گرفته است که جان شد
اینهم غم دیگر که تنم بار غمت را
دیگر نتوان برد که بی تاب و توان شد
هر اشک ز شوق قدت از دیده فشاندم
یک سبزه از آن راست که آن سرو روان شد
با یاد تو من میرم و بیمم نه ز دوزخ
عشق تو بدوزخ چو ببردند جنان شد
بر برگ گلی نقش جمال تو کشیدند
از شرم رخ خوب تو درغنچه نهان شد
دی شعر تو (سید) بدل سنگ بخواندند
بگداخت از این پرتو چون آب روان شد

گذشت عمر

موی سر من سفید شد باز — انجام من است این سر آغاز
من پیر نیم و لیک دردم — جان خسته و دل فسرده کردم
آری که هنوز گل نچیده — در گلشن من خزان رسیده
سی سال ز عمر من برفته است — کاتش بدلم آزان دویده است
ای تب تو بلای آسمانی — اندر پی جان ناتوانی
آری که ز قطره‌ای چو سیلاب — خود کلبۀ بی کسان برد آب
در پای ضعیف تیره‌بختان — یک خار بود هزار پیکان
من شمع خموش تیره روزم — از یک شرری تمام سوزم
هر تیر بلا کز آسمان جست — بر سینۀ دردمند بنشست
ای دل تو که کوه درد و رنجی — در سینه تنگ من نگنجی
خواهم که ترا بدور ریزم — خود نیز از آن مکان گریزم

مهر و مه

چو مه دریغ کند شب فروغ روشن خویش
سحر ز مهر کشم روشنی بەر وزن خویش
اگر بدامن شمعی نمیرسد دستم
شب فراق من و اشک و دست و دامن خویش
بیاد لاله رخان دل کم از گلستان نیست
به گلستان چو نیم میروم به گلشن خویش
چو گرد خاک پراکندەام بهر کویی
مسیر باد صبا کردەام مأمن خویش
دل شکسته بنازم که روز رنج و محن
شناختیم ز هم دوستان و دشمن خویش
گدای کوی تو مستغنی است از عالم
گهر ز مخزن چشم آورد بدامن خویش
کشیدن سر زلف تو گر گناه و خطاست
من این گناه برغبت نهم به گردن خویش
ز سر دل بزبان گفتنت خطا «سید»
که نقد خویش کسی کی دهد به دشمن خویش

رمز خلقت

ای خداوند آسمان و زمین
وی بدلها نهاده مهر وکین
به وجود جهان نیاز چه بود
رمز این قصه دراز چه بود
بلکه بازیچه تو باشد و بس
خلقت این جهان چو نیست عبس
یک فضا از خلایق آکنده
مست و شیدا در او پراکنده
دسته در فرقه فرقه در دسته
همچو آن رشته‌ای که بگسسته
دسته‌ای آدمان مردمدار
فرقه‌ای مردمان آدمخوار
فرقه‌ای غرق مال و نعمت و ناز
شده با دلبران به راز و نیاز
دسته‌ای بی قبا و پیراهن
همچو این خامه لخت و عریان تن
گر نپوشی بجامه تن پوشان
شرمدار از نگاه کردنشان

ایـــن هــمه فــرقه‌های رنگ بــه رنگ
این هـمه نـیک و بـد ز زشت و قشـنگ
هـــمه در جســـتجوی چـــیست روان
ذره‌ســـــا در فـــضای ســـرگردان
خـــویش گـــم کـرده عـقل فـرزانـه
شـــــده در جســـــتجوی بـــیگانه
حـــاصل ایـن جـهان هسـتی چـیست
جـــز فـــنا در قـــبال هسـتی نـیست

در جواب بیت اول که از خانم سیمین صهبا سروده شده.

اشــــک

چرا کمتر از آن اشکی کـه در چشـمانم آویـزد
رود بـــر گـــونه‌ام آرام و در دامـانم آویــزد
نه من آن اشک خوشبختم که از مژگانت آویزم
من آن گـرد سیه روزم کـه در دامـانت آویـزم
اگـر ای بـیوفا در قـلبت ایـمان گـمان بـردم
چـو شیطان مـیتوانسـتم کـه در ایـمانت آویـزم
من آن برگ خزان هستم نسیمم می‌برد هر سـو
نه همچون لالۀ سـرخـم کـه در بسـتانت آویـزم
ز زلفت جز سیه روزی نصیبی نیست در دسـتم
کجا چون شانه‌ام ای گل کـه در زلفـانت آویـزم
تو خود شمع فروزانی کـه در کـنج دل افـروزی
مـــنم پـــروانـه و در شـعله لرزانت آویــزم
تو در چشم منی من خود سرشک تیره بـختانم
گـهی در دامــنت گـه در تـن عـریانت آویـزم
مرا دست قضا باب سخن با اهل دل بسته است
مگــر شـعری شـوم گـویا و در دیـوانت آویـزم

ساز خموش

واعـــظ شـــهر کـند زمـزمهٔ صـبر بگـوشم
میشود بـا هـمه ایـن شـور کـه مـن پـند بـنوشم
ای که در چشم منی یک نفس از خانه برون رو
که تو تا خـانه نشین بـاشی مـن خـانه بـدوشم
زخـــمهٔ جـــور تـــوام تـــار دل خســـته نـــوازد
عـــالمی را بـــخروش آورد ایـــن تـــار خـموشم
گـرچـه چـون گـرد بـدامـان تـو بـنشسته‌ام امـا
خود بدامان تـو دسـتم نـرسد هـر چـه بکـوشم
عـــالمی دارد رســـوایـی عشـق تـو دل آرا
بـــه دو عـــالم بـــخدا لذت آنـرا نـفروشم
تـا بـماند بـه دهـن لذت آن بـوسهٔ شـیرین
بـر لب خـود زده تـا بـوس دگـر مـهر خـموشم
گرچه چون حلقه جهان تنگ گرفته‌است به(سید)
بـاز در حـلقهٔ عشـق تـوام و حـلقه بگـوشم

اسیر

ز شـوق آنـچه بگـفتی اسیر زلف تـو هستم
هـزار پـر بشکستم که در قفس بنشستم
بـه تـار مـوی ببستی تـو پـای مرغ دلم را
تـو پـایداری مـا بـین کـه تـار مو نگسستم
گـرفته داغ تـو در بـر چـو لاله گلشن خـاطر
ز بـاغ عشـق تـو رسـتم ز داغ هـجر نـرستم
بـه هـوش بـودم و کـردم طـمع بـجام وصـالت
کنون چه چاره کـنندم کـه در هـوای تـو مستم
ز عشـق روی تـو جـانا بـلند اخـترم امـا
ز شوق زلف درازت چـو خـاک پـای تـو پستم
امـید مـیکشدم دل بـطرف آتـیه (سـید)
وگرنه طرف چه بستم که دل بـه آتـیه بستم

سیه بخت

سیه پوستی اشک گوهر همی ریخت
بران گونهٔ تیره رنگ پر از چین
برخسار او رشتهٔ اشک بینی
چنان شب نمایان شود عقد پروین
بگفتم تو ای تیره بخت سیه روز
چرا این چنین گشته‌ای زار و غمگین
ز مردان نزیبد چنین ضعف و زاری
به آئین مردانگی این نه آئین
بگفتا تو این اشک روشن که بینی
بر آید ز قلب چو جام بلورین
غم من همه از سیه رنگی من
که شد مایهٔ تیره‌بختی مرا این
که خود دیدهٔ مردم کور باطن
نبیند بجز ظاهر خوب و رنگین
چو بشنیدم این نکته را از سیاهی
روان اشک من نیز شد لیک خونین

آتش خاموش

عـهد مـرا اگـر چـه خـاموش میکنی
این عشق تابناک نه خاموش میکنی
مـدهوش را بـجلوه‌ای هشـیار مـیکنی
هشیار را به عشوه‌ای مدهوش میکنی
از جان چو حلقه گشت که آغوش من تهی
دیـدم تـرا چـو غیر در آغـوش میکنی
گردد ز شوق لعـل لبت مـی بـجام مست
لطفی به بـاده است گـرش نـوش مـیکنی
اشکم ستاره‌ایست درخشیده بـر زمـین
شعرم ترانـه‌ایست گـرش گـوش مـیکنی
روزی شـود تـو نـیز فـرامـوش میشوی
ایـن نکته را اگـرچـه فـرامـوش مـیکنی

کوزه بدست

صبح مه روی من آن دختر شوخ
بشد از خانه سوی چشمه روان
چشمش از خواب گرانش مخمور
زلفش از باد سحر رقص کنان
چو نسیم سحری نرم و لطیف
کرد از کوچه در آن صبح گذر
از رخش چون شفق سرخ غروب
ماند بر ساحت دیوار اثر
پیرمردی به تماشای رخش
کرد بیرون سر از ایوانش
سر ذوق آمده گویی نگرد
کودکی بازی همسالانش
کوزه در دست سرچشمه برفت
چشمه از جلوه‌اش آمد بخروش
آب چون اشک یتیمان خوش رنگ
شد نثار قدمش مات و خموش
عکس او تا بدل آب افتاد
همچو دردانهٔ یکتا به صدف
چشمه چون مست درآمد به نشاط
قطره در پوست نگنجد ز شعف
آب چون دانهٔ الماس سپید
از لب کوزه بیرون ریخت به پاش
قطره گویا چو یتیم از (منعم)
پای بوسیدش و میداد سزاش

یخبندان

در هوای سرد و یخبندان که خون افسرده است
گرم طبعی از من افسرده دل امید نیست
از غم و درد و ملالم هر قدر خواهید هست
لیکن از شوق و نشاطم هر چه میپرسید نیست
زین محیط بی هنر دانی که جانم خسته است
از غم و رنج و ملالم باز میگوئید نیست
باد نوروزی وزد اما دل من نشکفد
آنکه افسرده گل آمال او را عید نیست
در خزانم آنچه برگ از شاخه‌ها میریخت هست
وآنکه گل از بهر من از باغها می‌چید نیست
من بزیر سایه سرو آرمیدم مدتی
دیگرم آسایش خاطر به پای بید نیست

پرستار

ای پرستار که بیمار همی بنوازی
باخبر باش مرا هست نهانی رازی
ای پریچهره تو از زخم دل آگاه نه‌ای
من بدل خسته و تو جمله به تن پردازی
هر چه بر زخم تنم مرهم جان بخش نهی
تازه زخم دل ریشم به جفا میسازی
من بیمار بسی خسته و زان خسته ترم
روح افسرده ز بی همدمی و همرازی
من بدام تو خوشم گوشه‌نشین قفسی
مرغ بشکسته پری مانده ز هر پروازی
آمد آن شوخ به بالین من و شادم کرد
بر نیاورد نیازی و کشیدم نازی
ایکه بر بستر من اشک ترحم ریزی
گل پژمردهٔ دل را به نمی بنوازی
من نخواهم که به بالین من آیی غمگین
خواهمت باز بدان عشوه‌گری، طنازی
من‌ترا شاد همی خواهم و دلشاد ازخویش
که گه مرگ باسان بودم جان بازی

بامداد گل

گلشن بکام گل شده و بر مراد گل
در دل نمانده وسوسه‌ای غیر یاد گل

گل دلبر است و جلوه‌گر است و سبک سر است
سری نهفته است عجب در نهاد گل

جام سحر ز پرتو خورشید پر شود
از بسکه دلنواز بود بامداد گل

یک گلبن از چه بهر جانی ز دل بس است
گو باغبان بکوش تو در ازدیاد گل

من داد دل ز غنچه بگیرم چو در بهار
گیرد ز باد سرد خزان باغ داد گل

گل مست و ژاله مست چمن مست و صبح مست
صبح قیامت است مگر بامداد گل

باد صبا که تجربه آموز گلشن است
گوید که دل مبند به عهد و وداد گل

پای شکسته

میرسد روزی به گوش تو نوای نای من
کز من و نایم نوایی نیست جز آوای من
آن همه شور و نشاط و خرمی از کف برفت
وه چه بی انصاف بودی چرخ در یغمای من
همچو یک ناآشنا پوید ره ویرانه‌ای
بر سواد دفترم چشمان کم بینای من
پای من بار تنم عمری به بی منت کشید
حال صدمنت کشد از دست‌ودوشم پای‌من
اشک بی مقدارم از چشم فلک افتاده‌ام
پایمال روزگارم وای بر من وای من
من ندانم حکمت خلق وجود من چه بود
بی خیالم نافرید از خالق خود رای من
یارب اندر خلق مگر نیت خلل می‌افتاد
گر بعالم نقطه‌ای خالی بدی در جای من
وین عجب درکوی وبر زن کوس رسوایی زند
دست تقدیری که خودکوشیده دراغوای من

قطعات،رباعیات،دو بیتی

چـــون نکـــردم ز دوســتان قــدیم
حس مــهر و وفــایرا ادراک
گــوشه بگــرفته‌ام ز دشــمن و دوست
چــو مــحبت بگــوشهٔ دل پــاک
* * *
چــو از جــمال دل آرای تــو حـجاب افـتد
حـجاب بــر رخ مــهتاب و آفـتاب افـتد
جــمال خــویش مـپوشان ز چشـم گـریانم
کـه نـیک بـاشد نـیکی و گـر بـه آب افتد
* * *
بــا درد و غــم عــمر جــوانــی گـذرد
یــارب نشــود چــو مـن جـوانـی نـاکـام
پـیرانــه گـذشت در جــوانــی عـمرم
تــا چــون گــذرد بــروز پـیری ایـام
* * *
در خــانهٔ دل هست شــما را راهــی
بــی مــهری و زان گــمان بـرم گـمراهــی
نــه نــه غــلطم تــو مـیپرستی آتش
مســتانه تــو آتشکــده‌ای مـیخواهــی
* * *

چو گوهر است دل من بروشنی و صفا
به عمر خوش ز من خاطری ملال نکرد
فتاده‌ایم ز چشم تو همچو اشک عجب
گهر شناس گهر را که پایمال نکرد
* * *
پریشان زلف او بر چهره او
چو موج سایه بر آئینه لغزید
میان زلف تیره طالع او
بشب گفتی دمیده صبح امید
* * *
هر آنچه میچکد از رو سیاه خامهٔ من
سیاهی دگر افزون شود بنامهٔ من
اگر شرار دل من شهاب ثاقب نیست
چرا زبانه کشد آتش از چکامه من
* * *
ای بید چرا چنین جنون آمده‌ای
اینگونه مشوش و زبون آمده‌ای
تو قلب منی چنین پریشان شده‌ای
تو بخت منی که سرنگون آمده‌ای
* * *
جام دل همچون خم از می غرق در خون‌من‌است
نور خورشیدم صفای صبح مفتون من است
من بزیر سایهٔ خود آرمیدم چون هما
بید شیدا سایه‌ای از قلب مجنون من است
* * *

● خود ساخته ●

مـن هـنوز ابـهت چشـم تـو نشـناختهام
نـظری بـود کـه مـن سـوختهام ساختهام
گر به چشمان من از سروچمن نقشی هست
سـایهای از قـد وبـالای تـو پـرداختـهام
بـــی بـــها خـــون مـــرا ریـختی ومـیدانـی
خون بهارا عـوضش مـن بـه تـو پـرداختـهام
تـاکـه شـمشیر دو ابـروی تـوام مـایل شـد
هـم سـرانـداختـهام هـم سپر انـداختـهام
ذرهای بـــودهام از پـــرتو نـور رخ دوست
عـجبی نـیست کـه در آتش و نگـداختـهام
من به خـودگرچـه نـپرداختـهام از غـم دهـر
بسکه در خویشتن خویش خودت ساختهام
بـازی عشـق نـه آن است کـه سید دانـد
زان سـبب هـمدل و هـم قـافیه را بـاختهام

حسن اقبال

خیال خال تو بر لوح دیده نقش ببست
چنین خیال کند مردمک خود این خالی است
اگرچه دیده‌ام از اشک جای مردم نیست
تو خود که مردم چشمی و جای تو خالی است
به پیش حسن دل افروز مهر منظر دوست
فروغ طلعت بدر منیر اجمالی است
فروغ روی تو در خواب دیدم و گفتم
چه طالعی است فروزان چه حسن اقبالی است
بگاه مرگ به بالینم آ که در دو جهان
بجز حضور توام ای صنم چه آمالی است

تک بیتی ها

خون ما ریزد به پیش روی تو
آبرو دارد مگر ابروی تو

* * *

دلم بقامتت ای گل براستی مائل
بابروی تو قسم کج روی ز ما دور است

* * *

حکایت دل خود را دهم بدست نگاه
که مرغ نامه بر من امین اسرار است

* * *

دست بر دامان او نتوان زدن
دست ما کوتاه و دامانش بلند

* * *

شمع را هم جان خود را باد می‌بسپرده‌ام
این امانت را بدست همدمی بسپرده‌ام

* * *

کمند زلف تو آشفته بود و دلها زار
چو حال زار دل ما بدید شانه گریست

* * *

درشب وصلت زمن درسینه‌دل میخواست‌دوست
آنچه خود نایافته در روز صاحب خانه‌اش

* * *

جام دگرم ده که از آن جام که دادی
یکباره گذشته است مرا خود ز سر آبم

گله دوستانه

بـــیا جـــانا دمـــی مـــهمان مـــن بـــاش
چـــو مســـتی نشـئەبخش جـان مـن بـاش
چـــو خـــواب از دیـــدگان مـــن پـــریدی
چـــو اشکـــی زیـنت چشـمان مـن بـاش
چـــرا کـــمتر ز اشک دیـــدگانی
گـــهی گـــوهر تـــو بـر دامـان مـن بـاش
چـــو آیـــم گـــر ز سـر نگـذشته بـاشی
چـــو اخگـــر آتشـی بـر جـان مـن بـاش
مـــرا بـــا عـــهد دیـــرین هست پـــیمان
وفـــا جـــو بـــاش هـم پـیمان مـن بـاش
چـــو شـــعری مـــحو دیـــوانـم نگـردی
چـــو گـــل ســـرلوحهٔ دیـــوان مـن بـاش
مســـــیحا دم گـــرم نـــائی بـــه بـــالین
بـــیا چـــون مـرگ پس مـهمان مـن بـاش

به مناسبت توضیح در باره ماهواره‌ها در برنامه دانش تلویزیون

ماه و ماهواره

بـــا نـــاز و عشـــوه کـــرد ز تـــلویزیون شـــبی
مـــه پـــاره‌ای حکـــایت یک مـــاهواره‌ای
شـــیرین حکـــایتی و دل آویـــز قـــصه‌ای
شـــیرینتر آنکـــه از لب هـــمچون ســتاره‌ای
بشـــنید مـــی بگـــوش دل آن قـصهٔ لطـیف
زان قـــصه‌ها بگـــوش دلم گـــوشواره‌ای
تـــصویر مـــاهواره و او در کـــنار هـــم
چـــون مـــهر و مـــه نشســـته بـیک گـاهواره‌ای
از شـــرم روی مـــهر مـنظر او مـــاهواره بـــود
ســـرگشته چـــون شـــهاب جـدا از ســتاره‌ای
خوش آنکـه پـای صـحبت آن مـه نشسـته بـود
مـــی‌جست از بـــرای دل خـــویش چـــاره‌ای
بـــودند جـــمع مـــهر و مـــه و دل بـصفحه‌ای
آنـــان بگـــوشه‌ای، دل مـــن هـــم کـــناره‌ای
دریـــای بـــی کـران بـود ایـدوست ایـن جـهان
مـــا دل خـــوشیم بـــر لب آن از نـظاره‌ای

قصۀ ناگفته

عشق جان سوزت چنان آتش بجان ما شود
قصۀ ناگفتۀ من نقل محفلها شود
دل به بحث دوست بنوازم چو طفل بی قرار
گر حکایتها ز جور آن بت رعنا شود
موجم و با ساحلی خواهم کنار آیم ولی
موج وقتی بر کنار افتاد ناپیدا شود
عکس دل در جام افتد گرنه می خود تیره نیست
شیشه را بی رنگ بیند دیده گربینا شود
من به دل داغی گرفتم از جفای لاله‌ای
معتبر نبود کتاب عشق بی امضا شود
(سید) از عزلت برون آ، آفتابی شو چو اشک
کو چو بیرون می‌رود خود گوهر دریا شود

دختر ترسا

آن همه حسن که آن دختر ترسا دارد
نه رخ مریم و سیمای مسیحا دارد
همه از عشق تو ترسا چه مسلمان چه یهود
گوش بر زمزمهٔ زنگ کلیسا دارد
آفتابی و ترا خانه درون دل تنگ
رخ بر افروز که آئینه ما جا دارد
غمت از دل نکشد دست که در بردن دل
طره زلف سیاهت ید بیضا دارد
دل به یک شعله شب وصل چو پروانه بسوخت
دیگر از شمع ندانم چه تمنا دارد
تا بدانند که (سید) به غم عشق تو سوخت
داغهای دل او نقش چلیپا دارد

شب وصال

شمع شبم به سینه زنم سنگ صبحدم
گر میزند نسیم سحرگاه صبحدم
بر سینه بلور تو افتاده چین زلف
گویی گرفته دامن شب دست صبحدم
اکنون حجاب غیر نگه نیست در میان
ای دیده بی نظر بنه مژگان بروی هم
بر هم مزن صفای حضور و سکوت شب
آخر نفس بسینه بمان یک نفس مدم
شمع شب وصالم و بیزارم از سحر
آوخ که کشت روشنی صبح کاذبم
تا لب بروی لب بنهادیم صبح شد
یارب شب وصال چه کوتاه بود و کم
برق امید خنده به سیلاب غم زند
(سید) اگر غمی است کنونم بدل چه غم

در تلاش معاش

آن شنیدی که من شدم به تلاش
سخت افتاده در تلاش معاش
من خود اکنون که مرد زندگیم
زندگی با چه محنت و چه تلاش
این همه نان بخور که من دارم
همه بی نان و بی لباس و قماش
نتوان با اصول کهنه خویش
کرد تأمین زندگی و معاش
تا به کی دست ما و دامن گاو
زودتر کردمش رها ای کاش
بی زبان است و قابل رحم است
کرده باشد اگر چه گاو خداش
بزبانی که نیست حرف و سخن
گویدت ای ستمگر عیاش
بازبینی که روز رستاخیز
گیرد از تو خدای گاو جزاش
رفتم آوردمش ز کمپانی
یک تراکتور کار انترناش
می‌شکافید آن زمین که بدی
سبز و خرم چو خاطر نقاش

رسـد آهـنگ زنـدگی بـر گـوش
زان صـدایش کـه هست گـوش خـراش
روزی مـاشین مـن ز کـار افـتاد
گشت زنـجیر چـرخ دام بـه پـاش
گـفت شـوفر مـن کـه مـاشین را
(گـره آشـم بگـفتمش گـدن اش)(۱)
نـرود دنـده عـقب بـجلو
نـیست ایـن دنـده لاجـرم سـرجاش
ایـن عـقب مـاندگی دگـر ز چه است
ایـن خـرابـی مگـر بـود بـه کجاش
رفـتم و پشت رل نشسـتم مـن
تـا کـنم سـرّ عـیب او را فـاش
سـوخته بـود از آنکـه صـفحه کـلاج
یـافته چـرخ دنـده‌هاش خـراش
هـر چـه کـردم نشـد درست و شـدم
رنـج بـیهوده بـی نـتیجه تـلاش
پـای مـن درد کـرد و گـفت کـلاج
جـان مـن رنـج کـم کشـید یـواش
هـر چـه روزی مـقدر است خـورید
ز آنـچه مـقدور نـیست صـابر بـاش

۱ -این مصرع ترکی معنیش اینست:باید بازکنم گفتم برو بازکن

خسته دلان

ای که می‌پرسی از احوال دل خسته دلان
منم آن خسته که گویند همه خسته دلان
تو که از حال من سوخته دل آگاهی
که چه دیدیم و کشیدیم در آن دورو زمان
ما در آن روز بسی ظلم مضاعف دیدیم
کس ندید است چنین ظلم رود بر انسان
از زمین هر چه ستم بود کشیدیم به قهر
آسمان روی خوشی نیز نداد است نشان
هرگز از گردش این چرخ ندیدم مهری
هیچگه از ستم دهر نبودم به امان
دل آشفته من چون سر و سامان گیرد
که نه آرام دلم راست نه سر را سامان
گر زمهر همه دل کنده‌ام آندم نه عجب
کس خبر داشت ز من آندم و از کندن جان
گره مملکت از پنجه تدبیر گشای
که زتد بیر همه ملک بگیرد سامان
همچنین میکند این قافله خود طی طریق
همچنان باشد اگر در کف تدبیر عنان
دست درمانده بگیرید در این روز سیاه
که گرفته است بسی اشک یتیمان دامان

هست امـید در ایـن مـرحـله کـز لطف عـمیم
گـــوشهٔ چشـمی بـما داشـته بـاشد یـزدان
وقت آن است در ایـن فـصل کـز ابـر کـرمی
تـــر کـــند مـــزرعه خشک لبـان را بـاران
ابـر رحـمت چـو ببارد بـه چـمن سبزه و گـل
خشک هـــرگز نشـود از غـضب بـاد خـزان
گـــرمی مـهر زمـانی چـو نـتابد بـه زمـین
گـلشن افسـرده شـود در هـمه طـول زمـان
یـــارب از پـــرتو مـــهر تـــو تـــمنا دارد
دل سـید هـم از ایـن مـحنت دیـرین بـرهان

عرفان مستوره

جشن تجلیل ز مستوره گر آراسته است
این نشانی است که فضل و هنر آراسته است
آنچه پیداست که مستوره چه طوبی شجری است
همه از علم و ادب برگ و برآراسته است
موجها داده به دریای فنون گردش دهر
تا به ساحل ز ادب یک گهر آراسته است
چه صفایی است در این گلشن قدسی همه جا
عطر گلهای چمن بوم و برآراسته است
فیض حسن ادب و لطف هنر میباشد
آن صفا را که چنین بحر و برآراسته است
آنزمان داشت که زن مهر خموشی بر لب
طوطی ما سخنی چون شکر آراسته است
دل اگر نور بصیرت نتوان داشت چه سود
دیده را گر چه بنور بصر آراسته است
معرفت مایهٔ اکرام بشر میباشد
گرچه با صورت احسن بشر آراسته است
او که وارسته تر از سیم و زر و زیور بود
لیک در طبع خود از سیم و زر آراسته است

مــرغ پــر بســته نـبودی و اسـیر قـفسی
آســمانی چــو هــما زیــر پــر آراســته است
زن آزاده نــه در بــند حــریم حــرم است
کـهکشان را چـو بـه سیر و سفر آراسته است
قــصهٔ زلف ســیه از هــمه دفــتر افــتاد
شب یــلدا بسـر آمــد ســحر آراســته است
یک جــهان است ز عــرفان و ادب مســتوره
ســید از وی سـخنی مـختصر آراســته است

۷۳/۹/۲۵ سید

● معلم ●

گر جامعه تن هست معلم چو سرانند
بر تن سر بی‌دانش و فن بارگرانند
خود ناشر فرهنگ و فنون است، معلم
دانی که همه خلق از او بهره‌ورانند.
هر جامعه‌ای راه به فرهنگ نبرده است
چون دایره سرگشته واندر دورانند
آنانکه ندانند همه ارزش این قوم
از علم و ادب دور و ز خود بی خبرانند
هستند معلم همه خود روح بصیرت
کاین روح بصیرت همه نور بصرانند
ای لاله‌رخان قدر تو دانند کسانی
کز گردش این چرخ چه خونین جگرانند
گر مادر دلبند از این حرف نرنجد
گوئیم معلم همه‌جای پدرانند
یارب نظری دار بر این طایفهٔ خوب
چون من، همه از جور زمانه نگرانند
سید نظر خوب ترا نیک پسندم
هرکس نپسندید، بدان بد نظرانند

● سربی سامان ●

سـر سـودائی مارا سر و سامانی نیست
چون دل خسته من کلبه ویرانی نیست
بسکـه در حـلقه زلف تـو دل ما جمع‌اند
که در این دائره جز جمع پریشانی نیست
هـمه با خـون دل و دیـده تر میگذرند
زیر ایـن چـرخ کسی را لب خـندانی نیست
دل بـینای منش کـرد شـبستان روشـن
گرنه در دیده به‌جز گوهر رخشانی نیست
عمر من گرچه به پایان نـرسیده است هـنوز
طـالع بد نگـرم ایـن ز گـران جـانی نیست
گـر نسـیم سحرم ره نگشاید چون گرد
پـایمال هـمه و راه بـیابانی نـیست
خوان گسترده دل بین که همه خلق بر اوست
غیر من هیچ کسی نیست که مهمانی نیست
کـار انـدیشه بـه‌جائی نـرسیده سـید
محنت دهـر مـرا نـقطه پـایانی نـیست

گذشت عمر

گذشت عمر و دو باره عذاب لازم نیست
بلی تذکر عهد شباب لازم نیست
بحال زار دل خسته آسمان نگریست
برای غسل شهیدان که آب لازم نیست
فروغ روی تو نامحرمان نمی‌بینند
بروی بازیبا چون حجاب لازم نیست
بیا به کلبه من شب ولی چراغ میار
که با وجود رخت آفتاب لازم نیست
به گلشن دل من اشک دیده می‌بارد
بهار سبزه دلان را سحاب لازم نیست
همیشه خواب تو بینم بخواب و بیداری
مرا دو حالت بیدار و خواب لازم نیست
به مکتبی که در او رمز عشق آموزند
دگر حکایت هر شیب و شاب لازم نیست
ز جمع لاله رخان من ترا پسندیدم
تو بهتری ز همه انتخاب لازم نیست
خراب شد دل سید ز چشم مست تو برد
به خم نشسته که جام شراب لازم نیست

در کنگره ایلام ۷۳/۶/۱۹ قرائت شد

شهر ایلام و ارکوازی

شـــهر ایـــلام را چـــه رازی هست
کـــه دل مـــا بـــدونیازی هست
بـــهر دلدادهٔ هـــنرپرور
ســـر عشـــقی و رمـــز و رازی هست
مـــردمانش ادیب و دانش ور
کـــه خـــود ایـــن نـــیز امـــتیازی هست
عـــلم عـــلم و دانش و فـــن را
اعـــتزازی و اهـــتزازی هست
تـــار دل مـــی‌نوازدم بـــخروش
مگـــر ایـــنجا دفـــی و ســـازی هست
نـــاز دارنـــد اهـــل فـــضل ایـــنجا
مـــردم خـــوب و دل نـــوازی هست
گـــر بشـــیراز حـــافظ و ســـعدی است
هـــم بـــه ایـــلام ارکـــوازی هست
فـــخر بـــرآســـمان کـــند ز ادب
کـــه در او نـــیز فـــخر رازی هست
ســـر خـــود گـــیرد و رو بـــه آن خـــطه
کـــه در آن خـــطه ســـرفرازی هست
عـــاشقان جـــمع و جـــمله ســـوخته دل
شـــعلهٔ شـــمع کـــارسازی هست
ســـید خســـته دل مـــهابادی است
کـــه در او نـــیز پـــاکـــبازی هست

حمیده

به سینه انس نگیرد دل رمیدهٔ من
قفس پذیر نشد طاهر پریدهٔ من
ز باغ وصل نچیدم گلی بخاطر خواه
به‌انتظار فسرد آن گل نچیده من
هنوز داغ کهن پرده‌اش ز دل نگرفت
فشرد پرده دل داغ نورسیده من
چو لاله داغ زخود نقش بر دل خویشم
ز خود چه شکوه کند قلب داغدیده من
اگرچه دیده‌ام از اشک جای مردم نیست
حمیده مردم چشم است خود بدیدهٔ من
شب فراق روان شد ز دیده موج سرشک
بروی چهره افسرده حمیدهٔ من
حمیده همچو یکی قطره اشک سرگردان
بروی غلطد و خندد باشک دیدهٔ من
سپس به عجز نگه میکند که میگوید
دهد تسلی آن قلب رنجدیدهٔ من

۳۲/۷/۱۵ سید

• خوشه‌چین •

ای چرخ دل از تو پر زکین است
کینش ز تو از ره یقین است
نشناخته خود حقیقتش را
جبریل که مخبر امین است
تردید ندارم آنکه او هست
اما نه چنانکه او چنین است
بگشود بروی ناکسان در
دروازۀ رمز خلقت این است
دوزخ که بعین وحشت افزاست
گویا به بهشت حور عین است
مه طلعت من ز چشم بد دور
در دیده من چه نازنین است
بر رخ ز اشارت سر انگشت
از لطف چو خال بر جبین است
ای آنکه ربوده‌ای دل و دین
آخر تو بگوی این چه دین است
سید نگریزد از غم دهر
بر خرمن عشق خوشه‌چین است

● محرم راز ●

دلم آن محرمیان بنده نوازش کردند
پاک چون آینه از کینه و آزش کردند
خود که نشناخته بودند حرمخانۀ غیب
دل آگاه مرا رو به حجازش کردند
دل دربسته پر از راز نهان بود ولی
به یکی جام زمی خالی و بازش کردند
بی‌نیاز آنکه بدی از خود و از خلق خدای
هرچه میخواست ز عالم به نیازش کردند
آنکه در مجلس ما سر زتنش پائین بود
صدر مجلس بنشانند و فرازش کردند
او که بیگانه بد ازسر حرمخانه دوست
هم‌نشین حرم ومحرم رازش کردند
دل دیوانه به سودای وصالی شب دوش
عاشق زار سر زلف درازش کردند
چونکه سلطان ازل نیت محمود نداشت
چو گدا خاک ره کوی ایازش کردند
ناز سید نکشیدند و ز پا افتاده است
لیک هربی سر و پارا همه نازش کردند

آدرس: ارومیه - صندوق پستی ۷۱۷ تلفن ۴۵۷۰۰

قیمت ۷۰۰ تومان